

วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มจร.พระนเรศวร

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ.2566

ISSN 2822 - 0757 (Online)

Journal of the Faculty of Architecture and Design

Volume 2, Issue 1 (January – June 2023)

RMUTP
RMUTP

Journal of the Faculty of Architecture and Design RMUTP

วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร
ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566)

Journal of the Faculty of Architecture and Design RMUTP

Volume 2, No. 1 (January – June 2023)

บทบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566

วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร จัดทำวารสารขึ้นเป็นปีที่ 2 แล้ว เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ความคิด ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ความเคลื่อนไหวในแง่มุมวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาในศาสตร์สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางวิชาชีพด้านการออกแบบ และสถาปัตยกรรม เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัย ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา พิจักขณา คณบดี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร และผู้บริหารคณะ ในเรื่องการให้คำปรึกษา การประชาสัมพันธ์วารสารให้คณาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย ได้ทราบข่าวอย่างทั่วถึงกัน ตลอดจนติดต่อประสานงาน กับผู้ทรงคุณวุฒิผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการออกแบบและสถาปัตยกรรมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารปีที่ 2 ฉบับที่ 1 นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ในวงการวิชาการและวิชาชีพทางด้านการออกแบบ สถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ศิลปอุตสาหกรรม นิเทศศิลป์ ศิลปกรรม และนำไปต่อยอดการพัฒนาการเรียนการสอนรวมถึงการประกอบวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งให้องค์ความรู้ได้ถูกเผยแพร่ในวงกว้าง ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ทั้งนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักวิจัยทุกท่าน รวมถึงคณะผู้บริหารของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่สนับสนุนงบประมาณและการจัดทำวารสารฉบับนี้ หากมีข้อบกพร่องประการใด กองบรรณาธิการขอน้อมรับเพื่อจักได้นำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา
บรรณาธิการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร 168 ถนนศรีอยุธยา แขวงวชิรพยาบาล
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

คณะที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา พิจักขณา
(คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ)
ศาสตราจารย์ จามรี จุฬะรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกภูมิวงศา

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ปริณัน บานชื่น
อาจารย์วีระภัทร์ กระหม่อมทอง

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)

ศาสตราจารย์ ดร.จิรวุฒน์ พิระสันต์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ศาสตราจารย์ ดร.ปานฉัตต์ อินทร์คง

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ศาสตราจารย์ จามรี จุฬะรัตน์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สิงห์ อินทรชูโต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงเกียรติ เที้ยอิทธิพรย์

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะ และการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะ และการออกแบบ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ทับทัน

คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก เขตพื้นที่อุเทนถวาย

รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ ชีวาสุขถาวร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ ปิติมณียากุล

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะและการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐไท พรเจริญ

คณะมัณฑนศิลป์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒินงศา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย ลิกขา

ภาควิชาวัฒนธรรมและการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ประทับใจ สุวรรณธาดา

ภาควิชาวัฒนธรรมและการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ บรรจงศักดิ์ พิมพ์ทอง

คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร มูรพันธุ์

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะ และการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันดี พินิจวรสิน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นุชนางค์ แก้วนิล

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะ และการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ต. ดร.ศรัทธา สิมศิริ

คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนารักษ์ จันทประสิทธิ์

คณะสถาปัตยกรรม ศิลปะ และการออกแบบ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขาม จาตุรงค์กุล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ ดร.ขวัญรัตน์ จินดา

วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

กองบรรณาธิการ (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประชา พิจักขณา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต เหล่าวัฒนพงษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อริยะเครือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชานนท์ ต้นประวัตติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติพงษ์ ศรีจันทิก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทินวงศ์ รักอิสสระกุล

อาจารย์ ดร.คมเชต เพ็ชรรัตน์

อาจารย์ ดร.ศาสตรา ศรีหาค

อาจารย์ ดร.มัทนี ปราโมทย์เมือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 กำหนดออกภายในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim Scope)

วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร : Journal of the Faculty of Architecture and Design RMUTP เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ความคิด ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และความเคลื่อนไหวในแง่ภูมิวิชาการ และการเผยแพร่ผลงานวิชาการ ของคณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาในศาสตร์สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางวิชาชีพด้านการออกแบบ และสถาปัตยกรรม เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิชาการและวิจัย ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

เปิดรับพิจารณาบทความวารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร

ขอเชิญคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนักศึกษาในศาสตร์สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางวิชาชีพด้านการออกแบบ และสถาปัตยกรรม ส่งบทความวิชาการเพื่อพิจารณาลงวารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566

เปิดรับต้นฉบับ นับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ปิดรับต้นฉบับ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2566

แจ้งผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2566

ตีพิมพ์วารสารออนไลน์ ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566

การส่งบทความ ส่งต้นฉบับในระบบวารสารออนไลน์ ระบบของ ThaiJo เว็บไซต์ <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JFAD> วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร หรือติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ Email: jfad.arch@rmutp.ac.th

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจนำเสนอบทความลงวารสาร

1. วารสารคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มทร.พระนคร มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในด้านวิชาชีพทางด้านสถาปัตยกรรมและการออกแบบ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ คณาจารย์ นักวิจัย และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

2. บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน

2.1 วารสารตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ดังนี้ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

2.2 บทความที่เคยตีพิมพ์แล้ว ทางกองบรรณาธิการจะไม่รับพิจารณา การนำข้อความใด ๆ ไปพิมพ์เผยแพร่ต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบ และต้องได้รับอนุญาตจากผู้เขียนตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผลการศึกษา บทสรุป ตลอดจนความคิดเห็นใด ๆ ในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน มิใช่ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและทีมงานแต่อย่างใด

จัดรูปเล่ม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

อาจารย์วีระภัทร์ กระหม่อมทอง

พิสูจน์อักษร

อาจารย์วีระภัทร์ กระหม่อมทอง

ควบคุมระบบวารสารออนไลน์

นายศิริวัชร พัฒคุ้ม

ออกแบบปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ พิจักขณา

สารบัญ

บทความวิจัย

คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งและความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เมือง
Architectural Attributes of Formula One Circuits and Its Urban Spatial Relationship

หน้า 9

บทความวิจัย

ลักษณะทางกายภาพของที่พักในธุรกิจแอร์บีเอ็นบีระดับไฮเอนด์และลักซูรี่ในกรุงเทพฯ ชั้นใน :
ความแตกต่างระหว่างอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม
Physical Characteristics of High-end and Luxury Airbnb listings in Inner Bangkok: the Case of
Apartments and Condominiums

หน้า 25

บทความวิจัย

แนวทางการจัดนิทรรศการ ฟาร์มสุข ปลุกได้
Exhibition Guidelines of The Grow Your Own Happy Farm

หน้า 43

บทความวิจัย

การศึกษาและพัฒนากระเป๋าจากแข่งปลาทุ จังหวัดสมุทรสงคราม
Project to Study and Develop Bags Made from the Khaeng of the Pla Thu in
Samut Songkhram Province

หน้า 57

บทความวิจัย

การศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี
Product Study and Design of Flowerpots to add Value from Ban Ching, Udon Thani

หน้า 69

บทความวิจัย

โครงการศึกษาและออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี
Study and Design Project for Interior Decoration from Sunflowers, Saraburi Province

หน้า 85

คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งและความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เมือง

เมธัส มะกล้าทอง¹ และ มนต์ธัช มะกล้าทอง²

¹คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ²วิทยาลัยพัฒนามหานคร มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่เมือง โดยวิธีการวิจัยเอกสารซึ่งประกอบด้วยวิธีทัศนการแข่งขัน (23 ตอน) บทความจากการสัมภาษณ์ (10 เรื่อง) บทความจากเว็บไซต์ (20 เว็บ) และนำมาทำตารางวิเคราะห์และสร้างแผนผังเปรียบเทียบ โดยมีกรณีศึกษา ได้แก่ โมนาโก กรังปรีซ์ และสิงคโปร์กรังปรีซ์ซึ่งเป็นสนามแข่งแบบชั่วคราว ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ลู่แข่งขัน อาคารพิท (พิทเลนและหลุมจอด) อัฒจันทร์ และอาคารสนับสนุน (ส่วนบริหารการแข่งขัน ศูนย์สื่อ ห้องรับรอง ศูนย์การแพทย์ พื้นที่ออกอากาศ พื้นที่สำหรับแฟนคลับ และสะพานคนเดิน) โดยองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่เมือง 4 ด้าน ได้แก่ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน ย่านพาณิชยกรรม ย่านที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะ ดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี ที่แสดงให้เห็นว่าสนามแข่งขันแบบชั่วคราวมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทั้งในด้านการใช้งานสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้วและการถ่ายทอดความงามของภูมิทัศน์เมืองสู่สาธารณะ

คำสำคัญ: สนามแข่งรถสูตรหนึ่ง, คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรม, ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เมือง

Architectural Attributes of Formula One Circuits and Its Urban Spatial Relationship

Medhas Maglumtong¹ and Montouch Maglumtong²

¹Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University ²Institute of Metropolitan Development,
Navamindradhiraj University

Abstract

The purpose of this article was to: (1) study the architectural attributes and elements of a Formula One race track, and; (2) study its relationship of architectural elements with urban space utilization. It was a documentary research, which analyzing twenty three F1 online videos, ten F1 interview articles, and twenty websites about F1 racetrack and its architecture. Then, researcher analyzed the data through table analysis and comparative analysis of two F1 street circuits, which are Monaco Grand Prix and Singapore Grand Prix. It was found that F1 circuit includes four main attributes, which are: (1) racetrack; (2) pit building (pit lane and pit garage); (3) grand stand; and (4) support building (race administration, media center, hospitality lounge, medical center, broadcast areas, fan zone, and pedestrian bridges). Thus, these four architectural attributes related to four urban aspects, including: infrastructure system, commercial area, residential area, and public space. It was reflected through these two case studies that F1 street circuits had spatial relationships both in terms of the use of existing buildings and in broadcasting the beauty of the urban landscape to the public.

Keywords: formula one circuit, architectural attributes, urban spatial relationship

ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

การแข่งขันรถสูตรหนึ่ง หรือ Formula One Grand Prix (F1) เป็นหนึ่งในกิจกรรมยานยนต์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่นิยมมาก โดยถือเป็นกีฬาที่แพงเป็นอันดับสองรองจากกีฬาขี่ม้า (Thomas, 2017) ซึ่งเริ่มจัดการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2489 (Earlansgen, 2014) และกลับมาได้รับความนิยมในวงกว้างอีกครั้งจากละครโทรทัศน์ในช่องเน็ตฟลิกซ์ (Netflix) เรื่อง Drive to Survive ซึ่งออกฉายในปี พ.ศ. 2562 และมีการกล่าวถึงบางส่วนของการแข่งขันและเบื้องหลังทำให้ผู้ชมได้รู้สึกมีประสบการณ์ร่วมกับนักแข่ง ทีม และกีฬาที่พวกเขาชื่นชอบ โดยการแข่งรถสูตรหนึ่งมีจำนวนผู้ชมมากขึ้นทุกปีทั้งที่เข้าชมทางออนไลน์และในสนามแข่ง ในแต่ละปีจะมีการแข่งขันประมาณ 21 รายการ (Thomas, 2017) ตามสนามแข่งขันในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

กีฬาแข่งรถสูตรหนึ่งนี้ประกอบด้วยสนามแข่ง อาคารพิทและหลุมจอด อาคารสนับสนุน และอัฒจันทร์สำหรับผู้ชม (Gogishvili, 2018) ทำให้สถาปัตยกรรมเข้ามามีบทบาทสำคัญในการแข่งขันเพราะต้องมีการออกแบบให้สอดคล้องกับข้อบังคับโดยสหพันธ์รถยนต์ระหว่างประเทศ (Federation Internationale de l'Automobile: FIA) และสหพันธ์จักรยานยนต์ระหว่างประเทศ (Federation Internationale de Motocyclisme: FIM) รวมทั้งหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Earlansgen, 2014; Gogishvili, 2018) ซึ่งทำให้สนามแข่งต้องได้รับการออกแบบอย่างรอบคอบที่สุด โดยสนามแข่งมีสองประเภท ได้แก่ (1) สนามแข่งแบบชั่วคราวหรือสตรีทเซอร์กิต (street circuit) และ (2) สนามแข่งแบบถาวร (road circuit) ซึ่งจะมีบริษัทด้านสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมคอยออกแบบสนามแข่งให้ได้ตามมาตรฐาน

สนามแข่งแบบชั่วคราว (street circuit) เป็นสนามที่ถูกสร้างขึ้นบนถนนสายหลักของเมืองและเป็นการท้าทายทั้งในเชิงวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมในการสร้างพื้นที่ทั้งหมดภายในเวลาและพื้นที่ที่จำกัด เช่น สนามโมนาโกซึ่งมีความยาวเพียง 3.337 กิโลเมตร ซึ่งกฎความปลอดภัยเป็นหนึ่งในข้อจำกัดที่เข้มงวดที่สุดในการออกแบบสนามแข่งรถ ระยะเวลาที่ใช้ในการติดตั้งและรื้อถอนโดยทั่วไปอยู่ที่ 6 สัปดาห์ในการติดตั้ง และ 3 สัปดาห์ในการรื้อถอน (Earlansgen, 2014) ทำให้ระยะเวลาโดยรวมในการจัดการทั้งหมดประมาณ 2 เดือน อย่างไรก็ตาม สนามแข่งแบบชั่วคราวนี้ทำให้เมืองไม่ต้องแบกรับภาระในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และสถาปัตยกรรมสนามแข่งขันได้รับการใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในช่วงเวลาที่กำหนด โดยในการออกแบบสถาปนิกต้องคำนึงถึงปริมาณรถที่วิ่งอย่างรวดเร็วและมีการคำนวณความเร็วผ่านโปรแกรมเพื่อที่จะสามารถระบุได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อรถเบี่ยงออกจากสนามแข่งและเข้าสู่การวิ่งออกโดยใช้สูตรที่ FIA เตรียมไว้ (Poojara, 2022) นอกจากนี้ยังช่วยเปรียบเทียบปริมาณของวัสดุประเภทต่าง ๆ รวมถึงยางมะตอย กรวด และส่วนผสมของทั้งสองชนิด (Collantine, 2010)

สนามแข่งแบบถาวร (road circuit) มีลักษณะคล้ายศูนย์กีฬาขนาดใหญ่ ทำให้มีข้อจำกัดในการออกแบบหลายเรื่อง เช่น ด้านที่ตั้ง ความพร้อมของพื้นที่และงบประมาณ สภาพของที่ดิน และระเบียบ

ข้อบังคับของเมือง เป็นต้น ซึ่งบริษัทออกแบบต้องทำการออกแบบตัวสนามแข่งขัน เส้นทาง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักแข่ง ทีม และผู้เข้าชม พื้นที่ทดสอบและฝึกซ้อม ไปจนถึงการใช้งานในกิจกรรมการแข่งขันประเภทอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุด คือ การต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพราะตัวอาคารจะมีการตั้งอยู่ในพื้นที่อย่างถาวร และส่งผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่โดยรอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น สถาปนิกและวิศวกรต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด และปฏิบัติตามกฎของ FIA และ FIM เพื่อให้ได้รับการอนุมัติการออกแบบ (Apex, 2005a) นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงผู้ชม มุมกล้อง การถ่ายทอดสด และเจ้าหน้าที่นอกเหนือไปจากการออกแบบสนามให้ดีสำหรับผู้แข่งขัน ซึ่งสถาปนิกจะใช้การออกแบบโดยการสร้างแบบจำลอง 3 มิติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับชม (Collantine, 2010)

Red Bull Ring

Yas Marina Circuit

Jeddah Corniche Circuit

ภาพที่ 1 ผลงานการออกแบบสนามแข่งรถสูตรหนึ่งของเฮร์มันน์ ทิลเก้

ที่มา: Tilke, n.d.

สถาปนิกที่มีชื่อเสียงและประสบการณ์ในการออกแบบสถาปัตยกรรมสนามแข่งรถที่สำคัญ คือ เฮร์มันน์ ทิลเก้ (Hermann Tilke) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้ง Tilke Engineers & Architects ก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2526 โดยบริษัทของทิลเก้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ออกแบบสนามแข่งที่มีประสบการณ์มากที่สุด (Collantine, 2010; Thejudge13, 2015) ซึ่งได้ออกแบบและปรับปรุงสนามแข่งรถสูตรหนึ่งมาแล้วทั้งหมด 17 สนามทั่วโลกตั้งแต่ พ.ศ. 2538 (Tilke, n.d.) โดยสนามแข่งรถสูตรหนึ่งที่ทิลเก้ออกแบบและประสบความสำเร็จ เช่น Red Bull Ring เป็นสนามแรกที่ทิลเก้ออกแบบ (ภาพที่ 1) Yas Marina Circuit ที่เป็นสนามแข่งขันมีมูลค่าการก่อสร้างสูงที่สุด (Balfour, 2020) Marina Bay Street Circuit ที่มีการใช้โครงสร้างพื้นฐานของเมืองสิงคโปร์ร่วมกับการสร้างสนามชั่วคราว หรือ Las Vegas Street Circuit ที่กำลังจะเป็นสนามแข่งล่าสุดในฤดูกาล 2023 โดยทั้งสนามแข่งแบบชั่วคราวและถาวรต่างก็มีจุดร่วมที่ต้องคำนึงถึงนั่นคือ การทำความเข้าใจภูมิประเทศ โครงสร้างพื้นฐาน สภาพและคุณภาพของดิน (Tilke, n.d.) เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการออกแบบและการแข่งขัน และเป็นความท้าทายต่อสถาปนิกในการที่จะทำให้สนามแข่งมีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (F1framework, 2014; Poojara, 2022) โดยที่ไม่ทำให้งบประมาณเกินกว่าที่กำหนด และในกรณีของสนามแข่งแบบถาวร สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแข่งขันประเภทอื่น ได้แก่ F2 F3 และ MotoGP (Tilke, n.d.)

ใน พ.ศ. 2565 การแข่งขันรถสูตรหนึ่งได้จัดขึ้นที่ 23 เมืองทั่วโลก ใน 20 ประเทศ ได้แก่ บาห์เรน ซาอุดีอาระเบีย ออสเตรเลีย อิตาลี สหรัฐอเมริกา สเปน โมนาโก อาเซอร์ไบจาน แคนาดา สหราชอาณาจักร ออสเตรีย ฝรั่งเศส ฮังการี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เม็กซิโก บราซิล และสหรัฐอเมริกาซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2565 และสิ้นสุดการแข่งขันในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 โดยในแต่ละสนามจะมีการจัดการแข่งขันเป็นเวลา 3 วัน แบ่งเป็นการฝึกซ้อมในวันศุกร์ รอบคัดเลือกในวันเสาร์ และการแข่งขันจริงในวันอาทิตย์ (Poojara, 2022; F1, 2023) สำหรับสนามประเภทถาวร (road circuit) อาจไม่มีปัญหาในการเตรียมงานในช่วงเวลาสั้น ๆ นี้เท่าใดนัก แต่สำหรับสนามชั่วคราวที่จัดการแข่งขันในเมือง (street circuit) มีข้อจำกัดเกี่ยวกับการออกแบบ ติดตั้ง และรื้อถอนโครงสร้างสถาปัตยกรรมที่เป็นส่วนประกอบของงานค่อนข้างมาก

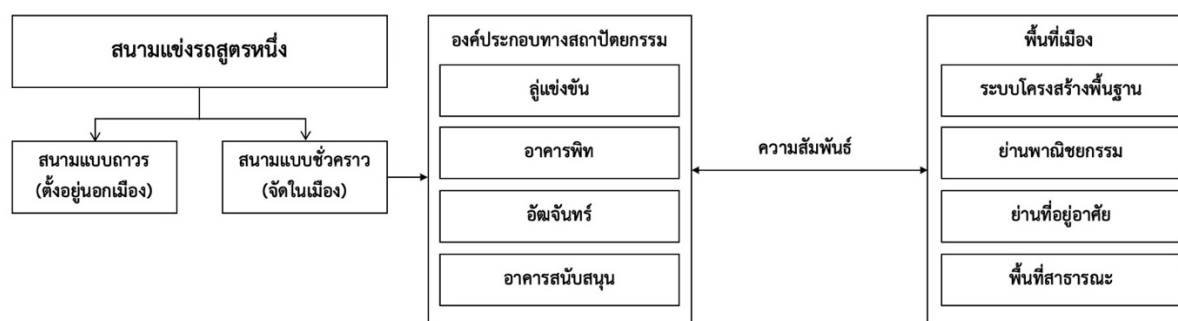
จากการใช้งานพื้นที่เมืองที่ต้องการปิดพื้นที่บางส่วนเพื่อใช้ในการแข่งขัน จึงทำให้เกิดคำถามในการวิจัย คือ สถาปัตยกรรมสนามแข่งรถสูตรหนึ่งประเภทชั่วคราวมีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เมืองอย่างไร ดังนั้นบทความนี้จึงเป็นการศึกษาองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งประเภทสนามแข่งชั่วคราวหรือสตรีทเซอร์กิตซึ่งครอบคลุมประเด็นของรูปแบบทางสถาปัตยกรรม องค์ประกอบต่าง ๆ ของสนามแข่ง การติดตั้งและการรื้อถอน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง และ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมือง โดยมีขอบเขตของการศึกษาด้านเนื้อหา คือ ศึกษาเฉพาะสนามแข่งรถสูตรหนึ่งประเภทชั่วคราว ซึ่งมีกรณีศึกษาสำคัญ ได้แก่ สนามแข่งรถสูตรหนึ่งที่โมนาโกและสิงคโปร์ โดยสนามแข่งโมนาโกเป็นตัวแทนของสนามแข่งแบบชั่วคราวรุ่นแรกที่ยังคงมีการแข่งขันมาจนถึงปัจจุบัน และมีระยะทางสั้นกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของการแข่งขัน ส่วนสนามแข่งที่สิงคโปร์เป็นตัวแทนของสนามแข่งแบบชั่วคราวรุ่นหลังที่มีการสร้างอาคารพิทลาร์ในพื้นที่เพื่อการแข่งขันด้วย

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งและความสัมพันธ์เชิงพื้นที่เมืองเป็นการศึกษาลักษณะ รูปแบบ ประเภท ของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งแบบชั่วคราวที่มีการจัดการแข่งขันในเมือง (ภาพที่ 2) โดยแบ่งองค์ประกอบหลักของสนามแข่งแบบชั่วคราวออกเป็น 4 ส่วน คือ ลู่แข่งขัน อาคารพิท อัฒจันทร์ และอาคารสนับสนุน เพื่อหาความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์พื้นที่เมืองทั้งในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ย่านพาณิชยกรรม ย่านที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะในเมือง

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย

บทความนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยมีการรวบรวมข้อมูล จำแนก จัดประเภท วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง ซึ่งสำคัญในการค้นหาประกอบไปด้วย formula one circuit; racecourse; architectural elements; urban spatial relationships เอกสารที่ ถูกนำมาศึกษาประกอบด้วยวิดิทัศน์การแข่งขันทางออนไลน์ (23 ตอน) บทความจากการสัมภาษณ์ (10 เรื่อง) บทความจากเว็บไซต์ (20 เว็บ) จากนั้นจึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งกับการใช้พื้นที่เมืองจากกรณีศึกษาด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบและการทำแผนผังเปรียบเทียบ (ตารางที่ 1)

การวิเคราะห์ผลการศึกษาประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) ภาพรวมข้อมูลของสนามแข่งขันทั้ง 76 สนามที่เคยจัดการแข่งขันรถสูตรหนึ่ง (2) คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง ซึ่งแบ่งเป็น 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ คู่แข่งชั้น อาคารพิท อัฒจันทร์ และอาคารสนับสนุน และ (3) กรณีศึกษาของสนามแข่งขันแบบชั่วคราว 2 สนาม ได้แก่ โมนาโกกรังปรีซ์ และสิงคโปร์กรังปรีซ์ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการใช้งานพื้นที่เมืองทั้งในด้านระบบโครงสร้างพื้นฐาน ย่านพาณิชยกรรม ย่านที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะของเมือง

ตารางที่ 1 ระเบียบวิธีวิจัย

วัตถุประสงค์	ประเด็นศึกษา	แหล่งข้อมูล (จำนวน)
1. เพื่อศึกษารูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง	รูปแบบของสนาม	วิดิทัศน์ (23 ตอน) บทความจากการสัมภาษณ์ (10 เรื่อง) เว็บไซต์ (20 เว็บ)
	องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนาม	
	การบำรุงรักษา และการใช้งาน	
2. ศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมือง	ระบบโครงสร้างพื้นฐาน	การวิเคราะห์เปรียบเทียบ
	ย่านพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัย	การทำแผนผังเปรียบเทียบ
	พื้นที่สาธารณะ	

ผลการวิจัย

1) ภาพรวมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง

ภาพรวมของข้อมูลสนามแข่งรถสูตรหนึ่งพบว่า มีสนามแข่งทั้งหมด 76 สนาม (ข้อมูล ณ ฤดูกาล 2022) (Poojara, 2022) โดยในปี พ.ศ. 2566 จะมีสนามที่ลาสเวกัส สหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นมาอีก 1 สนาม (F1, 2023) ซึ่งสนามแข่งขันส่วนใหญ่อยู่ในทวีปยุโรป (ร้อยละ 53.2) รองลงมาคือทวีปอเมริกาเหนือ (ร้อยละ 20.8) ทวีปเอเชีย (ร้อยละ 15.6) ทวีปแอฟริกาและอเมริกาใต้เท่ากันที่ร้อยละ 3.9 และทวีปออสเตรเลีย (ร้อยละ 2.6) โดยจากทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นสนามแบบถาวร (ร้อยละ 75.3) และเป็นสนามแบบชั่วคราวหรือสตรีทเซอร์กิตร้อยละ 24.7 สำหรับทิศทางในการแข่งขันส่วนใหญ่เป็นแบบตามเข็มนาฬิกา (ร้อยละ 74.0) ระยะทางการแข่งขันเฉลี่ย 5.329 กิโลเมตร แต่ส่วนใหญ่ของสนามมีระยะทางประมาณ 3.000 – 4.999 กิโลเมตร (ร้อยละ 50.6) โดยสนามที่มีระยะทางยาวที่สุดคือ Pescara Circuit ที่ฝรั่งเศส มีระยะทาง 25.8 กิโลเมตร ซึ่งจัดการแข่งขันเพียงครั้งเดียวเมื่อปี พ.ศ. 2500 ส่วนสนามที่มีระยะสั้นที่สุด คือ Zeltweg Airfield ที่ออสเตรีย มีระยะทาง 3.186 กิโลเมตร จัดการแข่งขันเพียงครั้งเดียวเช่นกันเมื่อปี พ.ศ. 2507 ด้านจำนวนการจัดการแข่งขันพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 14 ครั้ง โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.7) จัดการแข่งขันน้อยกว่า 10 ครั้ง มีเพียง 4 สนามที่มีการจัดการแข่งขันต่อเนื่องมากกว่า 50 ครั้ง (ภาพที่ 3) ได้แก่ Autodromo Nazionale di Monza หรือมหาวิหารแห่งความเร็วที่อิตาลี (72 ครั้ง) Circuit de Monaco ที่โมนาโก (68 ครั้ง) Silverstone Circuit ที่สหราชอาณาจักร (57 ครั้ง) และ Circuit de Spa-Francorchamps ที่ฝรั่งเศส (55 ครั้ง)

Monza, Italy

Monaco

Silverstone, UK

Spa-Francorchamps, France

ภาพที่ 3 สนามแข่งรถสูตรหนึ่งที่มีการจัดการแข่งขันต่อเนื่องมากกว่า 50 ครั้ง

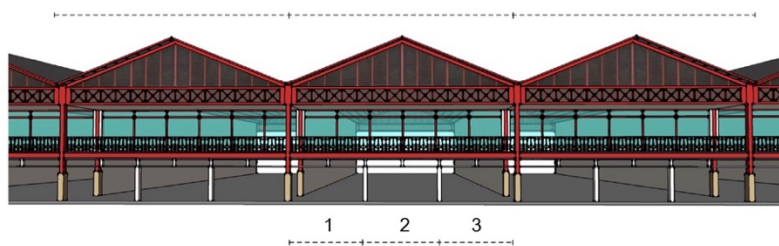
ที่มา: F1, 2023

2) องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง

องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งประกอบด้วยสนามแข่งขันและสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุน โดยสนามแข่งขันจะประกอบด้วยลู่วิ่งหรือเส้นทางการแข่งขันและหลุมจอด โดยเส้นทางการแข่งขัน (racetrack) เป็นถนนลาดยาง มีวงรอบความยาวไม่น้อยกว่า 3.5 กิโลเมตร มีทั้งวนตามเข็มนาฬิกา และวนทวนเข็มนาฬิกา ในฤดูกาล 2022 วงรอบที่สั้นที่สุด คือ สนามโมนาโก (3.337 กิโลเมตร) โดยรูปแบบ

ของเส้นทางขึ้นอยู่กับลักษณะถนน สถาภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมและชุมชนโดยรอบที่อาจได้รับผลกระทบจากเสียงระหว่างการแข่งขัน

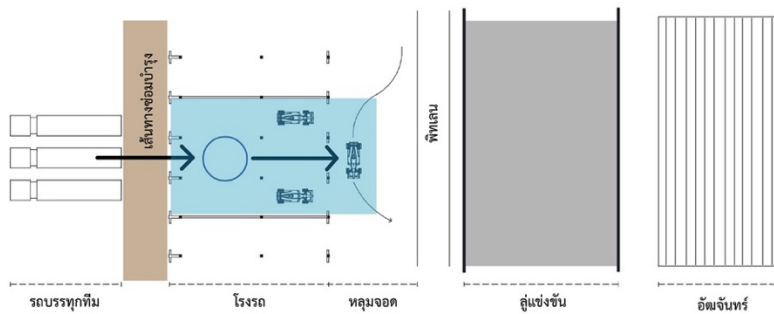
อาคารพิทประกอบด้วยพิทเลนและหลุมจอด (pit lane and pit garage) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแข่งขัน โดยแต่ละทีมมีคนขับสองคนและรถสองคันซึ่งปกติแล้วแต่ละทีมจะได้รับการจัดสรรโรงรถสามช่องเพื่อดำเนินการ โรงรถตรงกลางใช้สำหรับเก็บอุปกรณ์เครื่องจักรกลและคอมพิวเตอร์ที่ใช้ระหว่างการแข่งขัน โรงรถทั้งสองด้านเป็นที่เก็บรถแข่งแต่ละคัน โดยด้านหน้าของโรงรถเปิดออกไปสู่พิทเลน ซึ่งเป็นที่ที่ใช้ในการแข่งขัน (Tilke, n.d.) ด้านหลังโรงรถมีรถบรรทุกสนับสนุนซึ่งทำหน้าที่เป็นส่วนขยายของโรงรถชั้นส่วนอะไหล่ ยาง และเชื้อเพลิงจะถูกจัดเก็บไว้ในรถสนับสนุนและนำเข้าสู่ก่อนการแข่งขัน ในการแข่งขันแต่ละสนามจะมีทั้งหมด 11 ทีม แต่ละทีมมีนักแข่งสองคน แต่ละทีมมีโรงรถ 3 แห่ง และยังมีโรงรถเพิ่มเติมสำหรับ FIA ซึ่งใช้สำหรับให้เจ้าหน้าที่กลั่นกรองและตรวจสอบยานพาหนะได้ ดังนั้นจึงมีโรงจอดรถทั้งหมด 36 แห่ง (Earlanssen, 2014) ซึ่งจะถูกวางเป็นแนวยาวตามการแข่งขันทำให้เกิดโครงสร้างเป็นเส้นตรงยาวขนานไปกับลู่อแข่งขัน (ภาพที่ 4)

ภาพจำลองการแบ่งห้องในอาคารพิทของแต่ละทีม ในแต่ละห้องจะมี 3 ช่องเสา โดยรถแข่งจะอยู่ที่ขอบทั้ง 2 ข้าง ส่วนช่องตรงกลางเป็นพื้นที่สำหรับทีมปฏิบัติการ
ที่มา: Earlanssen, 2014

อาคารพิทในสนามแข่งรถสูตรหนึ่งที่โมนาโก
ที่มา: F1, 2023

อาคารพิทในสนามแข่งรถสูตรหนึ่งที่สิงคโปร์
ที่มา: F1, 2023

ภาพที่ 4 อาคารพิทและหลุมจอด

ที่มา: Earlanssen, 2014

สิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนจะรวมกันอยู่ในอาคารที่เรียกว่า Formula One Complex ประกอบด้วย อาคารทีม (team building) เป็นส่วนหนึ่งของ Formula One Complex ที่คอยให้บริการในระหว่างการแข่งขัน เนื่องจากนักแข่งต้องพึ่งพาทีมของตนเป็นอย่างมาก ซึ่งทีมจะทำงานจาก Formula One Complex โดยทีมมีบทบาทสำคัญและหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบประสิทธิภาพของรถ การเติมน้ำมัน

และการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการซ่อมแซมรถในระหว่างการแข่งขัน ส่วนบริหารการแข่งขัน (race administration) เป็นจุดที่ควบคุมการแข่งขันและจัดระบบเจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้จับเวลาที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการแข่งขัน โดยทั้งหมดจะต้องมองเห็นจุดเริ่มต้นและเส้นชัยในมุมสูง และยังมีพื้นที่บรรยายสรุปของผู้เข้าแข่งขัน

ศูนย์สื่อ (media center) เป็นส่วนที่มีความสำคัญและทำให้การลงทุนจัดการแข่งขันมีความคุ้มค่า เนื่องจากนักข่าวที่รายงานเหตุการณ์ในช่วงฝึกซ้อมสุดสัปดาห์เกิดการประชาสัมพันธ์งานสู่สาธารณะ โดยประกอบด้วยพื้นที่ห้องแถลงข่าว พื้นที่การทำงานของสื่อมวลชน พื้นที่การสัมภาษณ์นักแข่งก่อนและหลังการแข่งขัน รวมทั้งผู้ผลิตรายการ นอกจากนี้สถานที่นี้ยังให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการจัดเลี้ยงและพื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์ด้วย (Apex, 2005a) โดยศูนย์สื่อจะทำงานร่วมกับพื้นที่ออกอากาศ (broadcasting area) ซึ่งเป็นพื้นที่เปิดโล่งใกล้กับ Formula One Complex โดยมีรถบรรทุกของบริษัทโทรทัศน์ที่ได้ลิขสิทธิ์ในการถ่ายทอดสดอยู่เพื่อถ่ายทอดสดการแข่งขันจากสนามแข่ง

ห้องรับรอง (hospitality lounge) เป็นพื้นที่ที่มีทั้งพื้นที่ส่วนกลางและพื้นที่ส่วนตัวซึ่งสามารถมองเห็นพิทเลนและสนามแข่งได้ โดยปกติบริษัทองค์กรขนาดใหญ่จะเช่าห้องสวีทส่วนตัวของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดเล็กถึงขนาดกลาง มีบาร์และเลานจ์ที่มองเห็นสนามแข่งรถ (Apex, 2005b) พื้นที่ส่วนกลางขนาดใหญ่มีพื้นที่สังสรรค์ภายในพร้อมบาร์ สถานที่จัดเลี้ยง และพื้นที่นั่งเล่น มักจะมีทางเข้าไปยังระเบียงด้านนอกและเฉลียงบนหลังคาซึ่งมองเห็นการแข่งขันด้านล่าง

ศูนย์การแพทย์ (medical center) เป็นหนึ่งในสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนที่สำคัญมาก เนื่องจากอุบัติเหตุสามารถเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ และในอดีตอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในสนามแข่งส่วนใหญ่มักจะสาหัสหรือเสียชีวิต โดยปกติศูนย์การแพทย์จะมีลักษณะเป็นโครงสร้างเต็นท์ชั่วคราวพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม สถานที่นี้ดูแลเฉพาะการบาดเจ็บเล็กน้อยก่อนที่จะส่งโรงพยาบาล (Apex, 2005b) ในกรณีที่นักแข่งหรือทีมแข่งประสบอุบัติเหตุร้ายแรง ทำให้บริเวณนี้จำเป็นต้องมีพื้นที่เพียงพอสำหรับเฮลิคอปเตอร์แพดเพื่อการส่งต่อ

ลู่อแข่งขัน

- ถนนพื้นผิวลาดยาง
- ความกว้าง 12-15 เมตร

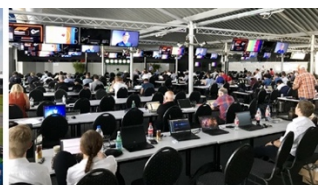
อาคารพิท

- ถนนพื้นผิวลาดยางติดกับหลุมจอด
- กว้างอย่างน้อย 12 เมตร

อัฒจันทร์

- ความจุ 300,000 คน
- มองเห็นการแข่งขันได้ตลอดเวลา

อาคารสนับสนุน

- พื้นที่สำหรับถ่ายทอดสด ห้องรับรอง
- ศูนย์การแพทย์ พื้นที่จำหน่ายสินค้า

ภาพที่ 5 คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง

ที่มา: F1, 2023

พื้นที่สำหรับแฟนคลับและพื้นที่จำหน่ายสินค้า (fan zone and vending area) พื้นที่สำหรับแฟนคลับเป็นโครงสร้างกระโจมชั่วคราวขนาดใหญ่ ซึ่งเชื่อมจากทางเข้าสู่อัฒจันทร์ มีการจำหน่ายสินค้าทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมยานยนต์และการแข่งขัน สะพานคนเดิน (pedestrian bridge) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการเข้าถึงพื้นที่อัฒจันทร์และการเคลื่อนที่ของปริมาณผู้ชมที่มีจำนวนมากในระหว่างการแข่งขันโดยที่ไม่ลงไปรบกวนนักแข่งในสนามแข่ง เนื่องจากถนนที่ใช้เป็นเส้นทางการแข่งขันจะถูกปิดตลอดช่วงที่จัดงาน จึงต้องมีการใช้สะพานคนเดินเพื่อข้ามสนามแข่ง และส่วนสุดท้าย คือ อัฒจันทร์ (grand stand) เนื่องจากการแข่งขันรถสูตรหนึ่งเป็นกีฬาที่มีผู้ชมเป็นจำนวนมากถึง 300,000 คน จึงจำเป็นต้องสร้างอัฒจันทร์หลายแห่ง อัฒจันทร์ส่วนใหญ่มีลักษณะชั่วคราว แต่มีบางแห่งที่อัฒจันทร์รวมอยู่ในการออกแบบของ Formula One Complex ด้วย

3) กรณีศึกษา

จากรูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่ง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการใช้ประโยชน์ทางสถาปัตยกรรมในบริบทของภูมิทัศน์เมืองจากกรณีศึกษาใน 2 ประเทศ ได้แก่ โมนาโก และสิงคโปร์ ซึ่งทั้ง 2 ประเทศมีจุดร่วมเดียวกันคือเป็นสนามแข่งแบบสตรีทเซอร์กิต แต่มีจุดเด่นของการใช้ประโยชน์พื้นที่ในเมืองที่แตกต่างกันดังนี้

3.1) โมนาโกกรังปรีซ์ (Monaco Grand Prix: MGP)

MGP เป็นการแข่งขัรถสูตรหนึ่งที่จัดขึ้นทุกปีที่ เซอร์กิต เดอ โมนาโก (Circuit de Monaco) ซึ่งเป็นสนามแคบ ๆ บนถนนรอบท่าเรือโมนาโก งานนี้จัดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 และได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในการแข่งรถที่สำคัญและมีชื่อเสียงที่สุดในโลก (Earlanssen, 2014) ทั้งยังเป็นภาพจำของโมนาโกเฉกเช่นเดียวกับเมืองมอนติคาร์โลและคาสิโน แม้ว่าถนนหลายสายจะถูกปิดเพื่อเตรียมการแข่งขัน แต่สิ่งที่ได้มาคือ โอกาสทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นผ่านการจัดการแข่งขัน

ในระหว่างการแข่งขัน การใช้งานพื้นที่ในเมืองประวัติศาสตร์ที่หนาแน่นนี้แทบไม่เปลี่ยนแปลงไปจากปี พ.ศ. 2472 มากนัก (Leslie, 2014) พื้นที่โล่งขนาดเล็กที่รายล้อมท่าเรือถูกใช้เพื่อตั้งอัฒจันทร์ อาคารพิท อาคารอำนวยความสะดวกสนับสนุนทีมและโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งหนึ่งที่ทำให้โมนาโกกรังปรีซ์แตกต่างจากสนามแข่งทั่วไป คือ อาคารทีมและอาคารพิทตั้งอยู่คนละที่ เนื่องจากมีพื้นที่ไม่เพียงพอ ทำให้ทีมต้องทำงานแยกกับช่างซ่อมบำรุงในระหว่างการแข่งขัน (ภาพที่ 6) ดังนั้น โรงรถจึงมีโครงสร้าง 2 ชั้น แทนที่จะเป็นชั้นเดียวเหมือนในที่อื่นๆ (ACM Media, 2018) โดยรถบรรทุกและอุปกรณ์ส่วนใหญ่ของทีมจะตั้งอยู่บริเวณท่าเรือใกล้กับสโมสรเรือยอชต์โมนาโก

สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานเกือบทั้งหมดเป็นแบบชั่วคราว ซึ่งใช้เวลา 6 สัปดาห์ในการติดตั้งและ 3 สัปดาห์ในการรื้อถอน ซึ่งคนทั่วไปอาจมองว่าแนวทางนี้ดูไม่มีประสิทธิภาพและไม่คุ้มค่าทาง

เศรษฐกิจ (Earlanssen, 2014; Leslie, 2014; ACM Media, 2018) แต่เนื่องจากพื้นที่เมืองที่ใช้ติดตั้งโครงสร้างพื้นฐานของการจัดการแข่งขันมีการใช้งานตลอดทั้งปี เช่น พื้นที่จอดรถและลานสาธารณะ ดังนั้น จึงต้องรื้อถอนหลังงานเสร็จ อย่างไรก็ตาม แม้จะต้องเสียค่าติดตั้งและรื้อถอนเป็นประจำทุกปี แต่ข้อดีของสนามแข่งแบบชั่วคราว คือ การที่ไม่ต้องเสียค่าบำรุงรักษาอาคาร และการพยายามเพิ่มการใช้งานของอาคารนอกเหนือจากการจัดการแข่งขัน

ภาพที่ 6 สนามแข่งรถสูตรหนึ่งชนิดสตรีทเซอร์กิตที่โมนาโก

ที่มา: Google Map (2566) เขียนแผนภาพโดยผู้วิจัย

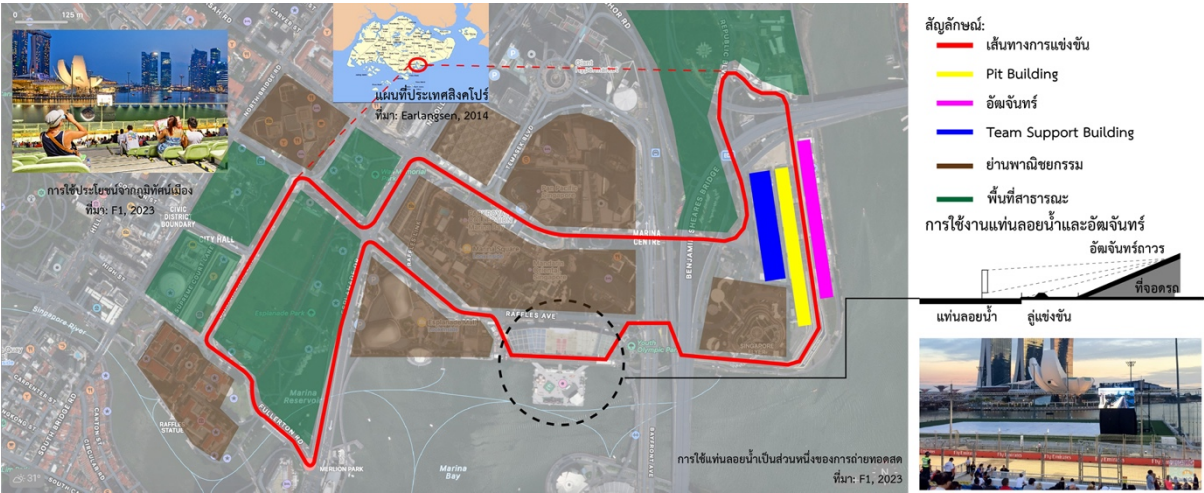
ด้านการใช้งานพื้นที่เมือง โมนาโกกรังปรีซ์สามารถใช้พื้นที่ในเมืองได้อย่างคุ้มค่ามากที่สุดเนื่องจากพื้นที่โดยรอบเส้นทางการแข่งขันถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นจุดชมการแข่งขันได้แทบทั้งสิ้น ซึ่งช่วยดึงดูดกองเชียร์สู่การแข่งขันได้เป็นอย่างดี เพราะการแข่งขันสามารถชมได้จากกระเบียงโรงแรม เรือยacht และอัฒจันทร์ขนาดใหญ่ของสนามแข่งที่ได้ชื่อว่าสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลก (Earlanssen, 2014) เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและการใช้งานพื้นที่เมือง นอกจากนั้น ภาพที่ถูกถ่ายทอดออกไปยังเป็นการโฆษณาความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวในเมืองสู่สาธารณะอีกด้วย

3.2) มารีน่าเบย์สตรีทเซอร์กิต (Marina Bay Street Circuit: MBSC)

MBSC ที่ประเทศสิงคโปร์ เป็นสนามแข่งรถสูตรหนึ่งรอบบริเวณอ่าวมารีน่า (Marina Bay) ที่จัดการแข่งขันในเวลากลางคืนแห่งเดียวในโลก โดยสนามแข่งนี้วิ่งเลียบไปตามฝั่งท่าเรือ ลอดใต้สะพาน ข้ามทางด่วน และผ่านศาลาว่าการเมือง (ภาพที่ 7) โดยพื้นที่ทั้งหมดจะปิดให้บริการในช่วงระยะเวลาของงาน และเปิดให้เข้าใช้สถานที่ ณ จุดที่กำหนดซึ่งจัดพื้นที่สำหรับผู้ชมไว้โดยเฉพาะ อัฒจันทร์ชั่วคราวขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนสวนสาธารณะและตามทางด่วนที่ปิดไว้เพื่อการนี้ ทำให้ผู้ชมหลายพันคนสามารถชมการแข่งขันได้

แม้ว่าสนามแข่งที่สิงคโปร์จะเป็นแบบชั่วคราว แต่มีการสร้างอาคารถาวร คือ อาคารพิท ซึ่งออกแบบมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการแข่งขันบนพื้นที่ว่างใกล้กับทางยกระดับ รถบรรทุกของทีมและสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกอื่น ๆ จะถูกติดตั้งด้านหลังอาคารพิทหลังนี้ ซึ่งช่วยให้ทีมสามารถทำงานได้สะดวกขึ้น และลดระยะเวลา และผลกระทบจากการติดตั้งและรื้อถอนที่อาจสร้างความไม่สะดวกต่อเมือง อย่างไรก็ตาม อาคารพิทแห่งนี้มีการใช้งานตลอดทั้งปีเพื่อจัดนิทรรศการและกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การแข่งขันจักรยาน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนและการบำรุงรักษา

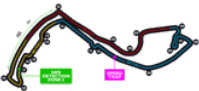
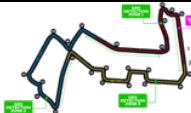

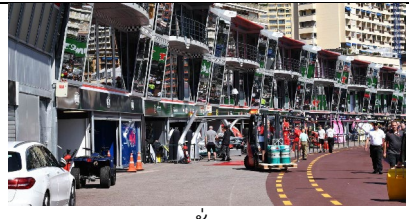
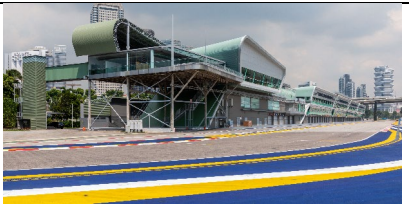
ภาพที่ 7 สนามแข่งรถสูตรหนึ่งประเภทสตริตเซอร์กิตที่สิงคโปร์

ที่มา: Google Map (2566) เขียนแผนภาพและรูปตัดการใช้งานแท่นลอยน้ำและอัฒจันทร์โดยผู้วิจัย

จุดเด่นอีกประการของสนามแข่งสิงคโปร์คือการใช้งานแท่นลอยน้ำขนาดใหญ่ที่อ่าวมารีน่า (The Float at Marina Bay) เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ถ่ายทอดสดการแข่งขัน (ภาพที่ 7) เนื่องจากแท่นลอยน้ำดังกล่าวเป็นแท่นลอยน้ำขนาด 120 x 83 เมตร ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับอัฒจันทร์ถาวรซึ่งรองรับผู้ชมได้ 30,000 คน โดยอัฒจันทร์นี้ถูกสร้างขึ้นบนอาคารจอดรถ โดยปกติแพลตฟอร์มลอยน้ำทำหน้าที่เป็นเวทีแข่งขันที่ถูกใช้งานเป็นประจำตลอดทั้งปีเพื่อจัดงานต่าง ๆ เช่น National Pride Day การแข่งขันกีฬาฟุตบอล เทนนิส ซึ่งในการจัดการแข่งขันรถสูตรหนึ่ง สนามแข่งจะวิ่งไปตามถนนด้านหน้าอัฒจันทร์ และจอโทรทัศน์ขนาดใหญ่จะถูกติดตั้งบนแท่นลอยน้ำเพื่อถ่ายทอดสดการแข่งขัน

ตารางที่ 2 คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมและความสัมพันธ์กับพื้นที่เมือง

หัวข้อ	โมนาโก	สิงคโปร์
ลักษณะสนามแข่ง		
● ประเภท	ชั่วคราว	ชั่วคราวกึ่งถาวร
● ระยะทางการแข่งขัน	3.337 กิโลเมตร	5.063 กิโลเมตร
● จำนวนรอบ	78 รอบ	61 รอบ
● ทิศทางการวิ่ง	ตามเข็มนาฬิกา	ทวนเข็มนาฬิกา
● ผังสนาม (ที่มาของภาพ: F1, 2023)		

หัวข้อ	โมนาโก	สิงคโปร์
คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรม		
• อัฒจันทร์ (ที่มาของภาพ: F1, 2023)	 แบบชั่วคราว	 แบบชั่วคราว
• อาคารพิท (ที่มาของภาพ: F1, 2023)	 แบบชั่วคราว	 แบบถาวร
• อาคารสนับสนุน (ที่มาของภาพ: F1, 2023)	 แบบชั่วคราว ไม่ต่อเนื่องกับอาคารพิท	 แบบชั่วคราว ด้านหลังอาคารพิท
การบำรุงรักษา/การใช้งานนอกเวลาการแข่งขัน	ไม่มีการบำรุงรักษา ใช้เวลา 6 สัปดาห์ในการติดตั้งและ 3 สัปดาห์ในการรื้อถอน	มีการบำรุงรักษาอาคารพิท และการใช้ งานเป็นสถานที่จัดนิทรรศการ หรือการ แข่งขันกีฬาอื่น ๆ
ความสัมพันธ์กับพื้นที่เมือง		
• ระบบโครงสร้างพื้นฐาน	มีการใช้งานถนน ทำเรือ สวนสาธารณะ	มีการใช้งานถนน ทำเรือ สวนสาธารณะ
• ย่านพาณิชยกรรม	พื้นที่รับชมการแข่งขัน	พื้นที่รับชมการแข่งขัน
• ย่านที่อยู่อาศัย	พื้นที่รับชมการแข่งขัน	ไม่ผ่านย่านที่อยู่อาศัย
• พื้นที่สาธารณะ	ที่ตั้งอาคารพิท และอาคารสนับสนุน	ที่ตั้งอาคารพิท และอาคารสนับสนุน

สรุปและอภิปรายผล

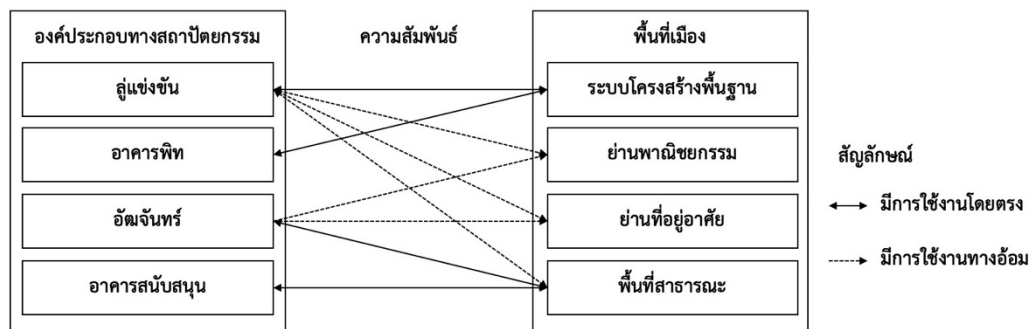
คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งในการศึกษานี้ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ลู่แข่งขัน อาคารพิท อัฒจันทร์ และอาคารสนับสนุน โดยลู่แข่งขันถูกกำหนดให้ปฏิบัติตามมาตรฐานของ FIA ซึ่งคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เข้าแข่งขันเป็นหลัก เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุที่อันตรายถึงชีวิตแก่ผู้เข้าแข่งขัน ทำให้มีขนาดและการออกแบบที่เป็นมาตรฐาน คือ เป็นถนนผิวลาดยาง กว้าง 12- 15 เมตร อาคารพิทประกอบด้วยอาคารพิทและหลุมจอด โดยหลุมจอดมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 12 เมตร เป็นพื้นผิวถนนลาดยาง ติดกับลู่แข่งขัน อัฒจันทร์มีทั้งเป็นโครงสร้างชั่วคราว และการใช้งาน

อัมจันทร์ในเมืองที่มีอยู่เดิม โดยมีทั้งแบบมีหลังคาและไม่มีหลังคา สามารถมองเห็นการแข่งขันได้ตลอดเวลา มีทางเดินเชื่อมให้คนสามารถเดินเข้าออกได้โดยไม่รบกวนการแข่งขัน และอาคารสนับสนุนซึ่งประกอบไปด้วย ศูนย์สื่อ พื้นที่ออกอากาศ ห้องรับรอง ศูนย์การแพทย์ พื้นที่สำหรับแฟนคลับ พื้นที่จำหน่ายสินค้า และสะพานคนเดิน ซึ่งสิ่งก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมเหล่านี้มีปัจจัยในการบำรุงรักษาเข้ามาาร่วมด้วย ทำให้สนามแข่งแบบถาวรจะมีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาค่อนข้างมากและกลายเป็นภาระต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบสนามแข่ง ซึ่งหลายแห่งใช้วิธีการหากิจกรรมการแข่งขันอื่น ๆ เข้ามาจัดในพื้นที่เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนการใช้งานและมีรายได้ ในขณะที่สนามแข่งแบบชั่วคราวไม่มีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา

ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่เมืองพบว่า จากองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งขันทั้ง 4 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เมืองดังนี้ (1) กลุ่มแข่งขันเป็นส่วนที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองมากที่สุดทั้งการใช้ระบบโครงสร้างพื้นฐานเป็นสนามแข่งขันหลัก ได้แก่ ถนนและทางด่วน และเส้นทางที่วิ่งผ่านย่านพาณิชยกรรมและย่านที่อยู่อาศัยเป็นทั้งข้อดีและข้อจำกัด นั่นคือ อาคารในย่านดังกล่าวจะกลายเป็นอัมจันทร์ชมการแข่งขันได้ ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่คนในพื้นที่ แต่ในระหว่างการแข่งขันและการติดตั้งรถถอนก็มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดมลพิษทางเสียงต่อผู้อยู่อาศัยโดยรอบด้วย ทำให้ในกรณีของสิงคโปร์กรุงปรีซ์เส้นทางถูกกำหนดให้ไม่ผ่านย่านที่อยู่อาศัย เพื่อลดผลกระทบทางเสียงต่อประชาชน นอกจากนี้การที่เส้นทางการแข่งขันผ่านพื้นที่สีเขียว อาคารสาธารณะ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ยังเป็นการสร้างทัศนียภาพที่สวยงามในระหว่างการแข่งขันและถ่ายทอดออกไปสู่สายตาประชาคมโลก เป็นการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวได้อีกด้วย (2) อาคารพิทเป็นส่วนที่อยู่ติดกับลู่อการแข่งขันทำให้เป็นองค์ประกอบที่ใช้ระบบโครงสร้างพื้นฐานเช่นเดียวกับลู่อแข่งขัน (3) อัมจันทร์เป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวเนื่องกับย่านพาณิชยกรรม ย่านที่อยู่อาศัย และพื้นที่สาธารณะ กล่าวคือ โรงแรม เกสต์เฮาส์ และอพาร์ทเมนต์ที่อยู่ตามเส้นทางการแข่งขันสามารถกลายเป็นจุดชมการแข่งขันได้ ส่วนอัมจันทร์ชั่วคราวที่สร้างขึ้นจะถูกสร้างบนพื้นที่สาธารณะเพื่อให้มีบริเวณในการระบายคนเข้าออกได้สะดวก ซึ่งจะเชื่อมต่อกับ (4) อาคารสนับสนุนที่รองรับกิจกรรมทั้งทีมผู้เข้าแข่งขัน สื่อและผู้เข้าชมจำนวนมาก

ในขณะที่สนามแข่งแบบถาวรมักตั้งอยู่ในพื้นที่นอกเมือง เช่น Red Bull Ring ที่ออสเตรีย หรือ Silverstone ที่สหราชอาณาจักร เนื่องจากมีลักษณะที่คล้ายกับการก่อสร้างศูนย์กีฬาขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงแทบไม่มีความเกี่ยวเนื่องหรือความสัมพันธ์เชิงพื้นที่กับเมืองเลย แต่สนามแข่งแบบชั่วคราวมักจะจัดที่บริเวณใจกลางเมือง ผ่านจุดสำคัญและสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังของเมือง ทำให้เกิดความสัมพันธ์ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ของเมืองและสิ่งปลูกสร้างที่มีอยู่แล้ว ตัวอย่างที่พิจารณาในกรณีศึกษาของสนามแข่งขันที่โมนาโกและสิงคโปร์แสดงให้เห็นถึงแนวทางต่างๆ ที่ผู้จัดการแข่งขันวางแผนงานใช้ในการจัดการประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับหน้าที่ของงานและความสัมพันธ์กับเมืองโดยรวม ซึ่งทั้งสองตัวอย่างแสดงให้เห็นทั้งข้อดีและข้อเสียของวิธีการในการจัดการปัญหาเหล่านี้

ภาพที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของสนามแข่งรถสูตรหนึ่งกับการใช้งานพื้นที่เมือง

ในกรณีของสนามแข่งที่โมนาโก โครงสร้างพื้นฐานที่ใช้เป็นแบบชั่วคราวทั้งหมด แม้ว่าจะใช้เวลาหลายสัปดาห์ในการติดตั้งและรื้อถอน แต่ข้อดี คือ พื้นที่สาธารณะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ที่อื่นได้หลังงานเสร็จ และไม่มีค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคาร ในทางตรงกันข้าม การสร้างอาคารสนับสนุนที่ใช้ในสนามแข่งที่สิงคโปร์เป็นโครงสร้างถาวรที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ แม้ว่าวิธีการนี้จะทำให้ขั้นตอนการติดตั้งง่ายขึ้นและช่วยลดผลกระทบต่อเมืองในช่วงเวลาการติดตั้งและรื้อถอน แต่อาคารสนับสนุนขนาดใหญ่นี้หากไม่ได้ถูกใช้สำหรับกิจกรรมอื่นนอกจากการแข่งขันจะทำให้กลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่อีกแห่งหนึ่งที่ถูกใช้งานเพียงปีละครั้งแต่มีค่าบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นแนวทางการออกแบบที่น่าจะมีประโยชน์สำหรับการใช้งานสถาปัตยกรรมสนามแข่งรถสูตรหนึ่งและมีประโยชน์ในเชิงพื้นที่ต่อเมืองจึงเป็นการผสมผสานทั้งโครงสร้างชั่วคราวและโครงสร้างที่สร้างขึ้นอย่างถาวร โดยอาคารพิทและอาคารสนับสนุนสามารถใช้วิธีการสร้างโครงสร้างถาวรแต่มีการจัดเรียงที่ยืดหยุ่นด้วยการเพิ่มส่วนประกอบอาคารที่เปลี่ยนได้ชั่วคราว เพื่อให้อาคารสามารถทำหน้าที่ที่จำเป็นตามการใช้งานรูปแบบต่าง ๆ ได้ และทำให้สถาปัตยกรรมนั้นมีประโยชน์ทั้งในระหว่างการแข่งขันและต่อพื้นที่เมืองหลังการแข่งขัน

เอกสารอ้างอิง

ACM Media. (2018). *TIMELAPSE Monaco Grand Prix*. Available at:

<https://www.youtube.com/watch?v=HHs4bZVDk6Q>. [accessed 10 April 2023]

Apex. (2005a). *Destination and Event Design and Delivery*. [online] Available at:

<https://www.apexcircuitdesign.com/> [accessed 14 March 2023]

Apex. (2005b). *Permanent Race circuit Design and Delivery*. [online] Available at:

<https://www.apexcircuitdesign.com/race-track-design/permanent-race-circuit> [accessed 20 February 2023]

- Balfour, A. (2020). *Yas Marina: The most expensive F1 circuit ever built*. [online] F1experiences.com. Available at: <https://f1experiences.com/de/blog/yas-marina-circuit-most-expensive-f1-circuit-ever-built> [accessed 3 April 2023]
- Collantine, K. (2010). *Silverstone's architects on making F1 circuits challenging but safe*. [online] RaceFans. Available at: <https://www.racefans.net/2010/08/20/silverstones-architects-on-making-f1-circuits-challenging-but-safe-part-2/> [accessed 31 January 2023]
- Erlangsen, A. (2014). *The Design of a Formula One Pit Complex for Cape Town*. Master of Architecture, School of Architecture, Faculty of Arts, Nelson Mandela Metropolitan University.
- F1. (2023). *F1 Schedule 2023*. [online] Available at: <https://www.formula1.com> [accessed 25 May 2023]
- F1framework. (2014). *The dark side of track design*. [online] Available at: <http://f1framework.blogspot.com/2014/01/the-dark-side-of-track-design.html> [accessed 16 February 2023].
- Gogishvili, D. (2018). *Baku formula 1 city circuit: exploring the temporary spaces of exception*. *Cities*, 74, 169-178.
- Leslie, J. (2014). *How the Monaco Grand Prix Circuit Has Changed Since Joining F1 Calendar*. [online] Available at: <https://www.carthrottle.com/post/how-the-monaco-grand-prix-circuit-has-changed-since-joining-the-f1-calendar/> [accessed 23 May 2023]
- Owens, M. (2013). *"Racecourse Architecture" Spans the History of Track Design*. [online]. Available at: <https://www.architecturaldigest.com/story/racecourse-architecture-book-kentucky-derby-blog> [accessed 20 February 2023]
- Poojara, P. (2022). *An overview of Formula One and Architecture*. [online]. Available at: <https://www.re-thinkingthefuture.com/designing-for-typologies/a7819-an-overview-of-formula-one-and-architecture/> [accessed 4 April 2023]
- Thejudge13. (2015). *Hermann Tilke: My F1 circuit design methodology*. [online] Available at: <https://thejudge13.com/2015/07/17/hermann-tilke-my-f1-circuit-design-methodology/> [accessed 6 March 2023]
- Thomas, A. (2017). *Most expensive sports in the world*. [online] Playo. Available at: <https://blog.playo.co/4-most-expensive-sports-in-the-world/> [accessed 4 March 2023].
- Tilke Engineers & Architects. (n.d.). *COMPANY « TILKE*. [online]. Available at: <https://tilke.de/en/company/> [accessed 17 February 2023]

ลักษณะทางกายภาพของที่พักในธุรกิจแอร์บีเอ็นบีระดับไฮเอนด์และลักซูรี่ในกรุงเทพฯ ชั้นใน : ความแตกต่างระหว่างอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม

เกริดา โคตรชาลี¹

¹วิทยาลัยพัฒนามหานคร มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีประเภทอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม ตามระดับคุณภาพที่พบมากที่สุดในตลาดฟอรัม โดยสำรวจคุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายใน ได้แก่ 1) อาคารและการตกแต่งภายนอก 2) หน่วยที่อยู่อาศัยและองค์ประกอบ 3) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการตกแต่งภายใน และ 4) พื้นที่ใช้สอยส่วนกลาง จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 250 ตัวอย่าง แบ่งสัดส่วนสอดคล้องตามจำนวนประชากรแอร์บีเอ็นบีในเขตวัฒนาและคลองเตย ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสม โดยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะทางสถาปัตยกรรมของแอร์บีเอ็นบี และบันทึกข้อมูลในแบบสำรวจเพื่อวิเคราะห์เชิงสถิติโดยใช้ค่าสถิติเพียร์สัน ไคร์สเคอร์ ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะแต่ละด้านของอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมแต่ละระดับคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่าระดับคุณภาพที่พบมากที่สุดทั้งของอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม คือ ไฮเอนด์ ซึ่งตรงกับที่อยู่อาศัยระดับราคาปานกลางค่อนข้างสูง และลักซูรี่ ซึ่งตรงกับที่อยู่อาศัยระดับราคาสูง แอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์มีอายุอาคาร 11-20 ปี ในขณะที่คอนโดมิเนียมส่วนมากมีอายุอาคารน้อยกว่า 10 ปี ทำให้มีพื้นที่ส่วนกลาง ได้แก่ สวนและพื้นที่พักผ่อน ลอบบี้ ฟิตเนส สระว่ายน้ำ มีคุณภาพดีกว่าแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์ รูปแบบและขนาดห้องที่พบมากที่สุดคือสตูดิโอและหนึ่งห้องนอน ขนาดไม่เกิน 31 ตร.ม. มีผนังกันห้องนอนแยกเป็นสัดส่วน มีห้องครัวและอุปกรณ์ทำครัว ห้องน้ำและห้องสุขาแยกเป็นส่วนแห้งและเปียกอย่างชัดเจน รูปแบบการตกแต่งที่พบบ่อยคือคลาสสิก ร่วมสมัย และมินิมอล โดยใช้โทนสีอ่อนหรือโทนสีสว่าง ทั้งนี้คุณลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมทั้งสองระดับคุณภาพคือ ขนาดห้อง โดยระดับลักซูรี่จะมีขนาดห้องที่กว้างกว่าไฮเอนด์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 บทความนี้เสนอแนะให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่มีห้องที่ไม่ถูกใช้งานและต้องการปรับปรุงเพื่อนำเข้าเป็นที่พักในธุรกิจแอร์บีเอ็นบีปรับปรุงห้องโดยแบ่งเป็นหนึ่งห้องนอน ขนาดไม่เกิน 30 ตร.ม. และตกแต่งสไตล์ร่วมสมัย โดยใช้โทนสีสว่างเพื่อให้ตรงตามลักษณะห้องที่พบมากที่สุดในตลาดปัจจุบัน

คำสำคัญ: แอร์บีเอ็นบี, ที่พักนักท่องเที่ยวระยะสั้น, อพาร์ทเมนต์, คอนโดมิเนียม, ลักษณะทางกายภาพ

Physical Characteristics of High-end and Luxury Airbnb listings in Inner Bangkok: the Case of Apartments and Condominiums

Querida Khotcharee¹

¹Institute of Metropolitan Development, Navamindradhiraj University

Abstract

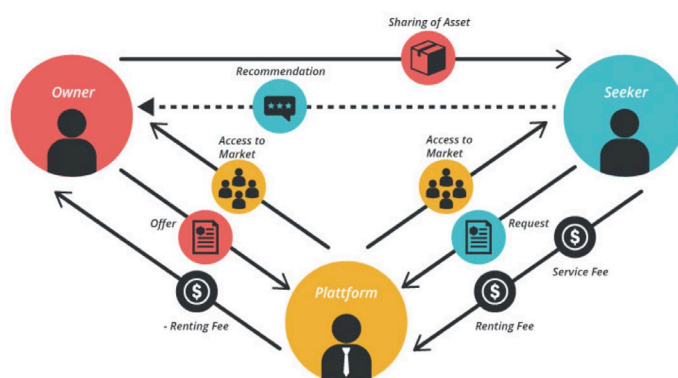
This article presents physical characteristics of the most common grades of Airbnb apartments and condominiums. Grades of each property types defined by quality level from low to luxury, using four criteria including 1) buildings and exterior, 2) dwelling units and room compositions, 3) utility, facility, and interior design, and 4) common facilities. The samples of 250 listings in Watthana and Khlong Toei districts in inner Bangkok were examined using mixed of qualitative and quantitative research methods. Pearson's Chi-Square were performed to test the relations between physical characteristics and grades of property types of Airbnb.

The research revealed that over 60% of Airbnb listings for both property types are high-end and luxury grades. High-end listings represented upper-middle income housing, while luxury represented high-income housing. Building age of Airbnb apartments are 11-20 years old, where condominiums are lesser than 10 years. Thus, condominiums have higher quality of common facilities, for example garden and recreation area, lobby, fitness center, and swimming pool. The most common unit size and room compositions are studio or one-bedroom at the size that not larger than 31 m². Spaces in dwelling units are well-separated between bedroom and living room using light wall or solid wall. The kitchen is fully equipped. Bathroom are separated with wet and dry area. Interior design are varied from classic, contemporary, and minimal with the light colors. Hence, the significant ($p < 0.01$) characteristics between the two grades of Airbnb apartments and condominiums is unit size, where luxury has much larger spaces than high-end. Thus, the suggestions for property owners whom interested in joining Airbnb is to renovate the unit size smaller than 30 m² and use the contemporary interior design with the lighter tone of furniture to attract guests.

Keywords: Airbnb, short-term rentals, apartments, condominiums, physical characteristics

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจแบ่งปัน (sharing economy) หรือแพลตฟอร์มอีโคโนมี (platform economy) มีรูปแบบสินค้าและบริการที่ถูกนำมาแบ่งปันระหว่างบุคคลต่อบุคคล (peer-to-peer) ที่หลากหลาย แนวคิดหลักของระบบเศรษฐกิจนี้คือเพื่อให้เจ้าของสินทรัพย์ ทั้งสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ ร่วมแบ่งปันสินทรัพย์ที่ไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ให้กับผู้ที่ต้องการใช้งานผ่านทางแพลตฟอร์ม (Khotcharee & Fukushima, 2023) สาเหตุที่ใช้คำว่า “แพลตฟอร์ม” กล่าวถึงรูปแบบการดำเนินงานในลักษณะนี้ เพราะเป็นการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ที่ถูกจัดตั้งขึ้น ซึ่งโดยมากเป็นเว็บไซต์ที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ โดยมีตัวอย่างรูปแบบในการแลกเปลี่ยนดังที่แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน หรือแพลตฟอร์มอีโคโนมี

ที่มา: Joshi, A. (2018), หน้าที่ 3

อสังหาริมทรัพย์เป็นสินค้าหนึ่งที่ถูกนำมาแบ่งปันบนแพลตฟอร์มและมีเป้าหมายหลักเป็นนักท่องเที่ยว เนื่องจากที่พักนักท่องเที่ยวระยะสั้นบนแพลตฟอร์มในต่างประเทศมีราคาต่อคืนที่ถูกกว่าโรงแรมในย่านเดียวกันค่อนข้างมาก (Teubner et al., 2017; Magno, 2018) ทั้งนี้ แอร์บีเอ็นบี (Airbnb) เป็นแพลตฟอร์มของที่พักนักท่องเที่ยวระยะสั้นที่มีจำนวนผู้เข้าพักและจำนวนโฮสต์มากที่สุดในปัจจุบัน โดยใน ค.ศ. 2021 แอร์บีเอ็นบีมีมูลค่าตลาดมากถึง 130 ล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (Forbes, 2021) นักวิชาการและนักวิจัยด้านการพัฒนาเมืองให้ความสนใจกับแอร์บีเอ็นบีแพลตฟอร์ม เพราะอัตราการเติบโตของจำนวนเจ้าของที่พักที่แบ่งปันหน่วยที่อยู่อาศัยของตนเองให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเข้าพัก (ในงานวิจัยด้านนี้มักเรียกว่า โฮสต์ : host) และจำนวนหน่วยแอร์บีเอ็นบีเพิ่มขึ้นแบบก้าวกระโดด (งานวิจัยในระดับสากลเรียกหน่วยที่พักระยะสั้นที่ให้บริการผ่านการดำเนินงานบนแพลตฟอร์มว่า “listings” ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงใช้คำว่า “ลิสติงส์” ในการระบุหน่วยที่พักนักท่องเที่ยวระยะสั้นบนแพลตฟอร์ม) และส่งผลให้ราคาเช่า ตลอดจนราคาขายอสังหาริมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้น (Barron et al., 2017, 2021; Horn & Merante, 2017; Garcia-Lopez et al., 2020) สต็อกที่อยู่อาศัยบางระดับราคาลดลง นำไปสู่การถูกแทนที่ หรือการเปลี่ยนแปลงชนชั้นของย่าน

(gentrification) เพราะประชากรในกลุ่มระดับรายได้เดิมในพื้นที่ไม่สามารถจ่ายค่าเช่าได้อีกต่อไป (Gunter & Önder, 2018; Wachsmuth & Weisler, 2018; Gunter et al., 2020)

ผลวิจัยในต่างประเทศพบว่าแอ่งบีเอ็นบีปิดจำนวนที่อยู่อาศัยรวมทั้งหมดในตลาด (housing stock) ของกลุ่มระดับราคาที่สามารถเข้าถึงได้ (affordable housing) มากกว่าที่อยู่อาศัยระดับราคาสูง โดยเฉพาะในย่านการท่องเที่ยวของเมือง (Kim, Li, Srinivasan, 2019) ทั้งนี้ ผลการศึกษากรณีกรุงเทพฯ พบว่าแอ่งบีเอ็นบีส่งผลกระทบต่อตลาดที่พักอาศัยเช่าในกรุงเทพฯ ชั้นใน โดยเฉพาะเขตที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวหนาแน่น เช่น ย่านสุขุมวิทในเขตวัฒนาและเขตคลองเตย มากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในกรุงเทพฯ (Khotcharee & Fukushima, 2022; 2023) อย่างไรก็ตามความสามารถในการจ่ายค่าเช่าหรือซื้อที่อยู่อาศัย รวมถึงลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยในแต่ละระดับกลุ่มราคาของแต่ละประเทศย่อมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ครัวเรือนและระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศนั้น ๆ จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าที่อยู่อาศัยในกลุ่มระดับใดในกรุงเทพฯ จะได้รับผลกระทบจากแอ่งบีเอ็นบีเช่นเดียวกับในต่างประเทศ รวมถึงลักษณะทางกายภาพและรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของที่อยู่อาศัยกลุ่มที่มีแนวโน้มจะได้รับผลกระทบมีลักษณะเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอลักษณะทางกายภาพของแอ่งบีเอ็นบีในกลุ่มระดับราคาที่พักมากที่สุดซึ่งมีแนวโน้มที่จะถูกเปลี่ยนจากอยู่อาศัยเช่าไปเป็นแอ่งบีเอ็นบีในพื้นที่ศึกษา โดยมุ่งศึกษาเฉพาะอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียม ซึ่งเป็นประเภทที่อยู่อาศัยที่พบมากที่สุดที่สุดในกรุงเทพฯ โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ชั้นใน ที่มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวหนาแน่น มีสถานที่ท่องเที่ยว (tourism attractions) จุดหมายตา (landmark) จุดดึงดูดนักท่องเที่ยว (points of interest) ซึ่งประกอบด้วย ร้านค้า ร้านอาหาร รวมถึงสถานที่ช้อปปิ้ง ตั้งอยู่หนาแน่นในย่าน) และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาลักษณะทางกายภาพของแอ่งบีเอ็นบีสำหรับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องการนำที่พักอาศัยที่ไม่ได้ใช้งาน หรือเปลี่ยนที่พักอาศัยเช่าในปัจจุบันเป็นที่พักในธุรกิจแอ่งบีเอ็นบี

การดำเนินงานวิจัย

การดำเนินงานเพื่อนำเสนอผลการศึกษาในบทความนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก สำนวนและวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของ อพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมในกรุงเทพฯ ชั้นใน โดยแบ่งตามระดับราคาจากการคำนวณความสามารถในการจ่าย (ร้อยละ 30) ของรายได้ครัวเรือนตามระดับรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยของกรุงเทพฯ และปริมณฑล (NHA, 2019) หลังจากนั้นตั้งเป็นเกณฑ์ในการสำรวจลักษณะทางกายภาพของแอ่งบีเอ็นบีแต่ละกลุ่มระดับราคา โดยมีรายละเอียด ตามตารางที่ 1

ระดับคุณภาพของแอ่งบีเอ็นบีไม่สามารถแบ่งได้โดยง่ายตามระดับราคาเพียงอย่างเดียว เนื่องจากการตั้งราคาเป็นกลยุทธ์หนึ่งของโฮสต์เพื่อเพิ่มอัตราการเข้าพัก (occupancy rate) ของลิสต์ลิสต์แต่ละแห่ง

ที่สามารถตั้งระดับราคาได้แตกต่างกันตามฤดูกาลหรือเทศกาล กลยุทธ์นี้เรียกว่า “dynamic pricing” ผู้วิจัยจึงตั้งเกณฑ์สำรวจโดยใช้ที่อยู่อาศัยเช่าเป็นฐาน โดยใช้ลักษณะทางกายภาพเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดเกรดแอร์บีเอ็นบี มิใช่ระดับราคาเฉลี่ยต่อคืนของแอร์บีเอ็นบี หลังจากนั้น นำผลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์และตั้งเป็นเกณฑ์สำรวจลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีโดยที่ระดับคุณภาพเดียวกันสามารถมีราคาต่อคืนที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการตั้งราคาของโฮสต์ ดังนั้น บทความนี้จึงไม่รายงานราคาเฉลี่ยต่อคืน (average rate per night) ของแอร์บีเอ็นบีเนื่องจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดความลำเอียงว่าแอร์บีเอ็นบีราคาต่อคืนสูงอาจจะมีคุณภาพดีกว่าราคาต่อคืนต่ำ ซึ่งสาเหตุที่แท้จริงอาจเป็นเพราะกลยุทธ์ในการตั้งราคาซึ่งมิได้สะท้อนคุณภาพของแอร์บีเอ็นบี การรายงานและสรุปผลของบทความนี้จะรายงานเกรดและระดับคุณภาพของหน่วยที่พักแอร์บีเอ็นบี ที่สอดคล้องกับระดับคุณภาพของที่อยู่อาศัยเช่าเพื่อสะท้อนให้เห็นว่าที่พักอาศัยเช่าในกลุ่มใดมีแนวโน้มที่จะถูกเปลี่ยนเป็นแอร์บีเอ็นบีได้มากกว่า เนื่องจากมีลักษณะทางกายภาพสอดคล้องกับแอร์บีเอ็นบีที่พบเป็นสัดส่วนมากที่สุดในตลาดอันสะท้อนถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพัก

ตารางที่ 1 ระดับรายได้ครัวเรือน ความสามารถในการจ่ายค่าเช่าที่อยู่อาศัย และเกรดตามระดับราคา

ประเภทครัวเรือนตามรายได้ครัวเรือน แบ่งตามเกณฑ์การเคหะแห่งชาติ (2019)		ระดับรายได้ครัวเรือน (บาท)	ระดับความสามารถ ในการจ่าย (บาท)	เกรด (grade)
รายได้น้อย	รายได้้น้อยมาก	~18,600	~5,600	C-
	รายได้ค่อนข้างน้อย	18,601–27,200	5,600–8,200	C
	รายได้น้อย	27,201–39,900	8,200–12,000	C+
รายได้ปานกลาง	รายได้ปานกลางค่อนข้างน้อย	39,901–49,100	12,000–15,000	B
	รายได้ปานกลาง	49,101–62,200	15,000–19,000	B+
รายได้สูง	รายได้สูง	62,201–88,400	19,000–27,000	A
	รายได้สูงมาก	>88,401	>27,000	A+
ระดับรายได้เฉลี่ย			43,800	13,000

ที่มา: ผู้วิจัย

ส่วนที่สอง เป็นการสำรวจลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีโดยใช้เกณฑ์ข้างต้น ลักษณะทางกายภาพแบ่งออกเป็นเกณฑ์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) อาคารและการตกแต่งภายนอก 2) หน่วยที่อยู่อาศัยและองค์ประกอบ 3) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการตกแต่งภายใน และ 4) พื้นที่ใช้สอยส่วนกลางตามรายละเอียดในการดำเนินงานวิจัย หลังจากสำรวจลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของแอร์บีเอ็นบีประเภทอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมแล้ว ผู้วิจัยสรุปเป็นผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาโดยเปรียบเทียบระหว่างที่อยู่อาศัยสองประเภท

ขอบเขตพื้นที่ศึกษาของงานวิจัยนี้คือเขตวัฒนาและเขตคลองเตย กรุงเทพฯ โดยทั้งสองเขตมีจำนวนลิสติงส์ของแอร์บีเอ็นบีต่อครัวเรือนที่เช่าที่อยู่อาศัยมากที่สุด (Khotcharee & Fukushima, 2022) มีจำนวน

แอร์บีเอ็นบีที่มีผู้เข้าพักทั้งสิ้น 4,888 ลิสดิงส์ (สัดส่วนร้อยละ 26.9 ของจำนวนลิสดิงส์ทั้งหมดในกรุงเทพฯ) โดยคิดเป็นอพาร์ทเมนต์สัดส่วนร้อยละ 57.0 และคอนโดมิเนียมสัดส่วนร้อยละ 42.9 ผู้วิจัยใช้วิธี quota sampling ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสำรวจ เนื่องจากวัตถุประสงค์มุ่งสำรวจความแตกต่างระหว่างอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมตามสัดส่วนประชากรแอร์บีเอ็นบีในพื้นที่ศึกษา จึงเลือกกำหนดโควตาตามสัดส่วนดังกล่าว ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากฐานข้อมูลแอร์บีเอ็นบีในกรุงเทพฯ ใน พ.ศ. 2562 กำหนดโควตาจำนวนทั้งสิ้น 250 ลิสดิงส์ เป็นอพาร์ทเมนต์จำนวน 144 ลิสดิงส์ และคอนโดมิเนียมจำนวน 106 ลิสดิงส์ การสุ่มตัวอย่างทำโดยเลือกสำรวจลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีหนึ่งลิสดิงส์ในทุกๆ 20 ลิสดิงส์ จนได้กลุ่มตัวอย่างครบ 250 ลิสดิงส์ เพื่อกระจายความเป็นไปได้ในการสำรวจให้ทั่วถึงจากทั้งฐานข้อมูลประชากร ($4,888/20 = 244.4$ จึงปัดเศษขึ้นเป็น 250 ลิสดิงส์) ผู้วิจัยสำรวจกลุ่มตัวอย่างในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 โดยมีรายละเอียดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนลิสดิงส์และกลุ่มตัวอย่างแอร์บีเอ็นบีรายประเภทอสังหาริมทรัพย์ในขอบเขตพื้นที่ศึกษา

แอร์บีเอ็นบี	อพาร์ทเมนต์ จำนวน (ร้อยละ)	คอนโดมิเนียม จำนวน (ร้อยละ)	รวม จำนวน (ร้อยละ)
ประชากร	2,791 (57.0)	2,097 (42.0)	4,888 (100.0)
กลุ่มตัวอย่าง	144 (57.7)	106 (42.3)	250 (100.0)

ที่มา: ผู้วิจัย

เกณฑ์ด้านองค์ประกอบทางกายภาพ เมืองค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ด้านอาคารและการตกแต่งภายนอก ประกอบด้วย อายุอาคาร การตกแต่งภายนอกอาคาร และขนาดโครงการตามจำนวนยูนิต 2) ด้านหน่วยที่อยู่อาศัยและองค์ประกอบ ประกอบด้วยขนาดห้อง จำนวนห้องนอน การแบ่งแยกพื้นที่ใช้สอยด้วยผนังกันห้องของห้องนอนและห้องนั่งเล่น การแบ่งแยกพื้นที่ใช้สอยด้วยผนังกันห้องของห้องครัวและห้องรับประทานอาหาร 3) สาธารณูปโภคสาธารณูปการ และการตกแต่งภายใน ประกอบด้วยรูปแบบการตกแต่งภายใน เครื่องซักผ้าและเครื่องอบผ้า เครื่องทำน้ำอุ่น อ่างอาบน้ำ และ 4) พื้นที่ใช้สอยส่วนกลาง ประกอบด้วยสวนและพื้นที่พักผ่อน ฟิตเนส ชาวน่า สระว่ายน้ำ ลิฟต์ ลอบบี้และพนักงานต้อนรับ ระบบรักษาความปลอดภัย ที่จอดรถ และรถรับส่งไปยังสถานีรถไฟฟ้า หากเมืองค์ประกอบทางกายภาพและสถาปัตยกรรมครบถ้วนตามเกณฑ์ จะยังมีเกรดและคุณภาพสูงขึ้นตั้งแต่ C-, C, C+, B, B+, A, และ A+ ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีในภาพรวม

ผลการศึกษาเบื้องต้นจากการสำรวจแอร์บีเอ็นบีจำนวน 250 ลิสดิงส์ในย่านแหล่งท่องเที่ยว และพาณิชยกรรมของกรุงเทพฯ ชี้ให้เห็นว่า อพาร์ทเมนต์ระดับไฮเอนด์และลักซูร์ร่วมกันมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 65.4 ส่วนทั้งสองเกรดของคอนโดมิเนียมคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.4 ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าที่อยู่อาศัยเช่า

กลุ่มระดับรายได้ดังกล่าวซึ่งนับว่าเป็นที่อยู่อาศัยที่สามารถจ่ายได้ (affordable housing) จะไม่ได้รับผลกระทบจากแอร์บีเอ็นบี เพราะต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยซึ่งจะนำเสนอต่อไปในส่วนสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ด้านรูปแบบการตกแต่งภายใน ผู้วิจัยจัดกลุ่มรูปแบบการตกแต่งที่พบจากการสำรวจออกเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่ 1) ประหยัด ใช้เฟอร์นิเจอร์ที่แถมมาพร้อมกับห้อง และ/หรือเป็นเฟอร์นิเจอร์ราคาประหยัด เช่น ไม้อัด พลาสติก 2) ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนในการตกแต่ง ผสมผสานหลายสไตล์ภายในห้อง คุณภาพหลากหลาย 3) คลาสสิก ใช้เฟอร์นิเจอร์เก่าสไตล์แอนทีก มีความคงทนถาวร ทุกชิ้นเข้ากันเป็นชุดเดียว 4) มินิมอล การออกแบบเรียบง่าย สะอาดตา ใช้สีโทนเดียว วัสดุและเฟอร์นิเจอร์คุณภาพดี 5) ร่วมสมัย ออกแบบตามความนิยมในปัจจุบัน โทนสีสะอาดตาหรือสีธรรมชาติ จำนวนชิ้นเฟอร์นิเจอร์ไม่มาก ไม่รกตา และ 6) หรุหร่า การตกแต่งเข้ากันเป็นเซต มีของประดับตกแต่งเพิ่มเติมนอกจากเฟอร์นิเจอร์หลัก ใช้ไฟประดับ และแชนเดอร์เลีย วัสดุโลหะมีค่า หินอ่อน แก้ว หรือก้ามหยาบในการตกแต่ง เฟอร์นิเจอร์และของประดับมีคุณภาพสูง

คอนโดมิเนียมมีลักษณะทางกายภาพคุณภาพสูงกว่าอพาร์ทเมนต์ในเกรดเดียวกัน ผลการศึกษาความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนระหว่างอสังหาริมทรัพย์ทั้งสองประเภท คือ ในบริเวณพื้นที่ศึกษาเดียวกันไม่พบคอนโดมิเนียมระดับคุณภาพต่ำ ในขณะที่ร้อยละ 7.6 ของอพาร์ทเมนต์เป็นเกรด C- และ C และร้อยละ 27 อยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและสัดส่วนแอร์บีเอ็นบีรายเกรดและระดับคุณภาพ แบ่งตามประเภทอสังหาริมทรัพย์

ระดับเกรดและระดับคุณภาพ		อพาร์ทเมนต์ (ร้อยละ)	คอนโดมิเนียม (ร้อยละ)
เกรด C- และ C	คุณภาพต่ำ	11 (7.6)	-
เกรด C+ และ B	คุณภาพปานกลาง	39 (27.0)	42 (39.6)
เกรด B+ และ A	คุณภาพสูง (ไฮเอนด์)	38 (26.5)	42 (39.6)
เกรด A+	คุณภาพสูงมาก (ลักซูรี)	56 (38.9)	22 (20.8)
รวม		144 (100.0)	106 (100.0)

ที่มา: ผู้วิจัย

ด้านอายุอาคารของอพาร์ทเมนต์เมื่อเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพ ทดสอบทางสถิติด้วย Pearson's Chi-square เนื่องจากตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์มีทั้งตัวแปรที่เก็บข้อมูลตามความถี่ ได้แก่ ประเภทห้องนอน รูปแบบการตกแต่งภายใน และพื้นที่ใช้สอยส่วนกลาง และตัวแปรที่เก็บข้อมูลเป็นช่วง ได้แก่ ขนาดโครงการ อายุอาคาร และขนาดห้อง ผลการทดสอบพบว่าร้อยละ 45 ของทุกระดับคุณภาพมีอายุอาคารระหว่าง 11-20 ปี ในขณะเดียวกันพบความแตกต่างด้านอายุอาคารของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมโดยระดับคุณภาพของอาคารแปรผกผันกับอายุอาคาร และส่วนมากมีอายุอาคารน้อยกว่า 10 ปี (รายละเอียดตามตารางที่ 4 และ 5) ในทางกลับกัน เมื่อพิจารณาด้านพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางพบว่า แอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) ระหว่างแต่ละระดับคุณภาพสำหรับ

ฟิตเนส สระว่ายน้ำ ที่จอดรถ และลิฟต์ ทั้งนี้ ไม่พบความแตกต่างสำหรับแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมเนื่องจาก ลักษณะเด่นของคอนโดมิเนียม คือ มีประเภทห้องและขนาดห้องที่หลากหลายภายในโครงการเดียวกัน การเลือกซื้อเฟอร์นิเจอร์หรือการตกแต่งภายในขึ้นอยู่กับเจ้าของหน่วยที่พัก ทำให้คุณภาพของลิสติงส์แตกต่างกัน ส่วนพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางออกแบบดูแลโดยโครงการและนิติบุคคลโครงการ และทุกคนในโครงการสามารถ เข้าถึงและใช้พื้นที่ส่วนนี้ได้ จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านพื้นที่ส่วนกลางกับเกรดของแอร์บีเอ็นบี

อาคารภายนอก

ล็อบบี้

ฟิตเนส

สระว่ายน้ำ

ภาพที่ 2 อาคารและพื้นที่ส่วนกลางของแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์ระดับไฮเอนด์ (บน) และลักซูรี (ล่าง)

ที่มา: Airbnb (2022)

ลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์

ระดับไฮเอนด์ บางแห่งเป็นเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ ส่วนมากเป็นโครงการขนาดเล็กและปานกลางที่มีจำนวนยูนิตไม่เกิน 300 หน่วย อาคารภายนอกทาสีและตกแต่งด้วยคอนกรีตกับไม้หรือโลหะ มีสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนกลางครบถ้วน ทั้งนี้ ฟิตเนส สระว่ายน้ำ และสวนมักมีขนาดเล็ก หรือมีอุปกรณ์น้อยกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคอนโดมิเนียมใน ระดับไฮเอนด์ สำหรับแอร์บีเอ็นบีที่เปลี่ยนมาจากเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์มักจะมีพนักงานต้อนรับประจำที่ล็อบบี้ตลอด 24 ชม. รวมถึงบริการรถรับส่ง (shuttle bus) จากที่พักไปยังสถานีรถไฟฟ้าหรือรถไฟใต้ดินที่ใกล้ที่สุดตามคำขอของผู้เข้าพัก ขนาดห้องที่พบมากที่สุด (ร้อยละ 43.6) คือ 21-30 ตร.ม. และเป็นห้องแบบสตูดิโอ (ร้อยละ 61.5) บางลิสติงส์เป็นแบบหนึ่งห้องนอน (ร้อยละ 23.1) ส่วนมากห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหารแยกกันชัดเจนด้วยผนังทึบหรือผนังเบาที่เป็นโครงมีวัสดุปะผิว ซึ่งเป็นจุดที่แตกต่างจากลิสติงส์คุณภาพระดับปานกลางที่ไม่มีการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ชัดเจน ลิสติงส์ระดับไฮเอนด์กันพื้นที่ด้วยผนังเบาหรือเฟอร์นิเจอร์ลอย ภายในตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์คุณภาพดีครบชุดแต่อาจมีแนวทางการตกแต่งภายในที่ไม่ชัดเจน (ร้อยละ 35.9) ในขณะที่ร้อยละ 28.2 ตกแต่งสไตล์มินิมอล และร้อยละ 23.1 ตกแต่งสไตล์ร่วมสมัย (ภาพที่ 4)

ระดับลักซูรี มีจำนวนลิสติงส์มากที่สุดจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในพื้นที่ศึกษา (ร้อยละ 38.9) อายุอาคารหลากหลาย แต่ราวครึ่งหนึ่งมีอายุ 11-20 ปี โดยร้อยละ 56.3 เป็นโครงการขนาดกลางมีจำนวน 101-300 ยูนิต และ

สัดส่วนร้อยละ 44.6 เป็นโครงการขนาดเล็ก มีจำนวนยูนิต 70-80 หน่วยต่อโครงการ ลิสติงส์บางแห่งให้บริการแบบเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ซึ่งคล้ายคลึงกับโรงแรม ภายนอกอาคารตกแต่งด้วยคอนกรีตกับไม้หรือโลหะ ด้านการตกแต่งภายในแตกต่างจากระดับคุณภาพอื่นๆ ค่อนข้างชัดเจน โดยร้อยละ 39.3 เป็นสไตล์คลาสสิก ในขณะที่อีกร้อยละ 30.4 เป็นแบบร่วมสมัย คุณภาพโดยรวมของวัสดุก่อสร้างและเฟอร์นิเจอร์สูงกว่ากลุ่มไฮเอนด์ ขนาดยูนิตของกลุ่มลักซูรีมีขนาดใหญ่ที่สุด โดยร้อยละ 57.2 มีพื้นที่ใช้สอยรวมมากกว่า 60 ตร.ม. บางลิสติงส์มีขนาดห้องมากถึง 80-110 ตร.ม. และส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 14.3) เป็นห้องขนาดเล็กพื้นที่ระหว่าง 21-30 ตร.ม.

อาคาร

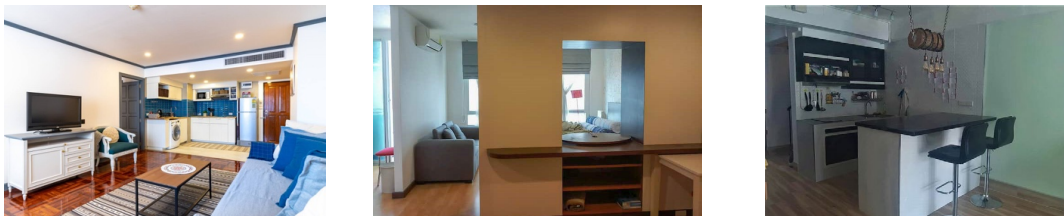
ล็อบบี้

ฟิตเนส

สระว่ายน้ำน้ำ

ภาพที่ 3 อาคารและพื้นที่ส่วนกลางของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมระดับไฮเอนด์ (บน) และลักซูรี (ล่าง)

ที่มา: Airbnb (2022)

ภาพที่ 4.1 ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน: No style (ร้อยละ 35.9)

ภาพที่ 4.2 มินิมอล: Minimalism (ร้อยละ 28.2)

ภาพที่ 4.3 ร่วมสมัย: Contemporary (ร้อยละ 23.1)

ภาพที่ 4 รูปแบบห้องและการตกแต่งภายในของแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์ระดับไฮเอนด์

ที่มา: Airbnb (2022)

ตารางที่ 4 คุณลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีพาร์ทเมนต์เปรียบเทียบระหว่างโฮเอนด์และลักซูรี

คุณลักษณะ		โฮเอนด์ n=38 (ร้อยละ)	ลักซูรี n=56 (ร้อยละ)
อาคาร	ขนาดโครงการ*** (จำนวนยูนิต)	≤100	44.6
		101–300	53.6
		301–500	–
		>500	1.8
หน่วยที่อยู่อาศัยและ องค์ประกอบ	ขนาดห้อง*** (ตารางเมตร)	<20	0.0
		21–30	14.2
		31–40	5.4
		41–50	3.6
		51–60	19.6
		>60	57.2
	ประเภทห้อง*** (จำนวนห้องนอน)	สตูดิโอ	1.8
		หนึ่งห้องนอน	41.1
		สองห้องนอน	35.7
		มากกว่าสองห้องนอน	21.4
รูปแบบการตกแต่ง ภายใน***	ประหยัด (budget)	10.3	–
	ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน (no style)	35.8	3.5
	คลาสสิก (classic)	–	39.3
	มินิมอล (minimalism)	28.2	12.5
	ร่วมสมัย (contemporary)	23.1	30.4
	หรูหรา (luxurious)	2.6	14.3
พื้นที่ใช้สอยส่วนกลาง (หนึ่งโครงการมีหลาย คุณลักษณะย่อย)	สวนและพื้นที่พักผ่อน	92.3	89.3
	ฟิตเนส***	89.7	94.6
	สระว่ายน้ำ***	89.7	94.6
	ที่จอดรถ***	74.4	82.1
	ลิฟต์***	89.7	94.6
	ลอบบี้	100.0	100.0
ระบบรักษาความปลอดภัย		92.3	94.6

ที่มา: ผู้วิจัย, หมายถึง: ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

แอร์บีเอ็นบีพาร์ทเมนต์ส่วนมากจึงเป็นแบบหนึ่งหรือสองห้องนอนที่แบ่งออกจากกันอย่างชัดเจนด้วยผนังทึบ ห้องครัวและห้องรับประทานอาหารแยกกันชัดเจน มีอุปกรณ์ทำครัวและชุดรับประทานอาหารครบถ้วน ห้องนั่งเล่นเป็นพื้นที่ส่วนกลางของห้อง ห้องน้ำและห้องส้วมเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ระดับลักซูรีแตกต่างจากระดับคุณภาพอื่น เพราะมีส่วนเปียกและส่วนแห้งแยกกันเป็นส่วน และมีส่วนอาบน้ำ

ภาพที่ 5.1 คลาสสิก: Classic (ร้อยละ 39.3)

ภาพที่ 5.2 ร่วมสมัย: Contemporary (ร้อยละ 30.4)

ภาพที่ 5 รูปแบบห้องและการตกแต่งภายในของแอร์บีเอ็นบีเอ็นบีพาร์ทเมนต์ระดับลักซูรี
ที่มา: Airbnb (2022)

ลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียม

ระดับไฮเอนด์ อาคารส่วนมากทาสีและตกแต่งเปลือกอาคาร (façade) ด้วยคอนกรีตและไม้ หรือ โลหะ ประมาณร้อยละ 50 ของลิสต์ที่ตั้งอยู่ในโครงการขนาดกลางมีจำนวนยูนิต 101-300 หน่วย ที่เหลือเป็น โครงการขนาดเล็กและใหญ่ในสัดส่วนเท่ากัน พื้นที่ส่วนกลางของระดับไฮเอนด์ประกอบไปด้วยลิฟต์ โถงรอบปี ระบบรักษาความปลอดภัย สวนและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจที่ออกแบบและตกแต่งอย่างดี ดูแลรักษาม่าเสมอ สระว่ายน้ำขนาดใหญ่และตั้งอยู่ชั้นบนของอาคารที่เป็นส่วนเปิดโล่งสามารถชมวิวกว้างจากมุมสูงได้ ฟิตเนสมีขนาดใหญ่และมีอุปกรณ์หลากหลายและครบถ้วนสำหรับการออกกำลังกายทุกประเภท เช่น ชุดดัมเบลล์ จักรยาน และลู่วิ่งไฟฟ้า คอนโดมิเนียมบางแห่งมีห้องซักรีด ครัวน้ำ และห้องสันทนาการสำหรับเด็ก

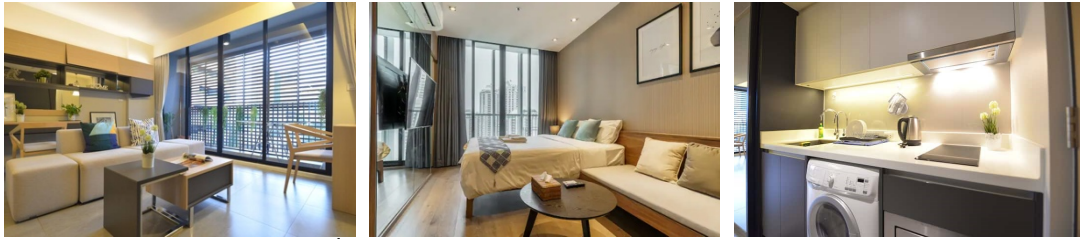
ขนาดห้องของระดับไฮเอนด์ค่อนข้างหลากหลายตั้งแต่ขนาดเล็กกว่า 20 ตร.ม. (ร้อยละ 23.8) ซึ่งเป็น ห้องสตูดิโอ ไปจนถึงขนาดใหญ่กว่า 60 ตร.ม. (ร้อยละ 23.8) แต่ขนาด 21-30 ตร.ม. พบได้บ่อยที่สุด (ร้อยละ 57.1) เนื่องจากคอนโดมิเนียมโดยมากตั้งอยู่ในระยะรัศมีไม่เกิน 750 เมตรจากสถานีรถไฟฟ้า ทำเล ที่ตั้งทำให้ห้องมีราคาสูงและมีขนาดห้องไม่กว้างนัก จึงทำให้ประเภทห้องที่พบมากที่สุดคือหนึ่งห้องนอน (ร้อยละ 81.0) ห้องนอนถูกกันออกจากพื้นที่ใช้สอยส่วนอื่นเป็นสัดส่วน ทั้งด้วยผนังแบบโครงกระจก หรือ ก่อผนังทึบแต่มีขนาดห้องนอนไม่ใหญ่มาก ลิสต์ที่ตั้งหมดตกแต่งอย่างระมัดระวังและมีเครื่องซักผ้าและอบผ้า ให้บริการ การตกแต่งภายในที่พบบ่อยที่สุดคือแบบร่วมสมัย มีโทนสีสว่างและตกแต่งด้วยของประดับตรงกับ อรรถบท (theme) ของลิสต์ตั้ง รองลงมาคือมินิมอลเน้นสีโทนขาวดำ หรือโทนสีอ่อนและมีเฟอร์นิเจอร์น้อยชิ้น ตามรายละเอียดในภาพที่ 6

ตารางที่ 5 คุณลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมเปรียบเทียบกับระหว่างไฮเอนด์และลักซูรี

คุณลักษณะ		ไฮเอนด์ (n=38) (ร้อยละ)	ลักซูรี (n=56) (ร้อยละ)
อาคาร	ขนาดโครงการ*** (จำนวนยูนิต)	≤100	–
		101–300	50.0
		301–500	23.8
		>500	26.2
	อายุอาคาร (ปี)	≤10	85.7
		11–20	11.9
		>20	2.4
	ขนาดห้อง*** (ตารางเมตร)	21–30	23.8
		31–40	57.1
		41–50	16.7
		51–60	–
		>60	2.4
	ประเภทห้อง*** (จำนวนห้องนอน)	สตูดิโอ	9.5
		หนึ่งห้องนอน	81.0
		สองห้องนอน	7.1
		มากกว่าสองห้องนอน	2.4
รูปแบบการตกแต่ง ภายใน***	ประหยัด (budget)	7.1	4.5
	ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน (no style)	14.3	4.5
	คลาสสิก (classic)	2.4	27.3
	มินิมอล (minimalism)	19.0	13.6
	ร่วมสมัย (contemporary)	42.9	27.4
	หรูหรา (luxurious)	14.3	22.7

ที่มา: ผู้วิจัย หมายเหตุ: ** $p < 0.05$, *** $p < 0.01$

ระดับลักซูรี ลิสติงส์ส่วนมากตั้งอยู่ในอาคารใหม่อายุน้อยกว่า 10 ปี (ร้อยละ 71.4) ตัวอาคารทาสีและตกแต่งเปลือกอาคารด้วยคอนกรีต ไม้ โลหะ หรือกระจก พื้นที่ใช้สอยส่วนกลางคล้ายคลึงกับไฮเอนด์แต่มีคุณภาพสูงกว่า ลอบบี้ของกลุ่มลักซูรีจะเป็นโถงสูงและมีของประดับภายในบริเวณลอบบี้มากกว่า สระว่ายน้ำมีขนาดใหญ่และตั้งอยู่บนชั้นสูงของโครงการเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถชมวิวได้ บางแห่งเป็นสระว่ายน้ำภายในอาคารที่มีการปรับอากาศ และเจ้าของมักบรรยายถึงคุณลักษณะนี้ในคำอธิบายบนแพลตฟอร์มเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว มีบริการรถรับส่งฟรีไปยังสถานีรถไฟหรือรถไฟฟ้าใต้ดินที่ใกล้ที่สุด บางลิสติงส์มีบริการที่จอดรถ โดยต้องแจ้งล่วงหน้ากับเจ้าของก่อนเข้าใช้บริการ

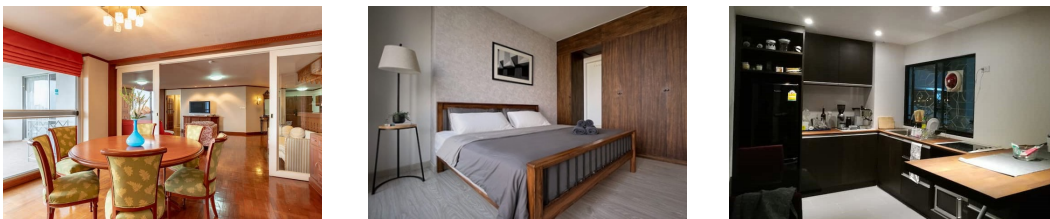

ภาพที่ 6.1 ร่วมสมัย: Contemporary (ร้อยละ 42.9)

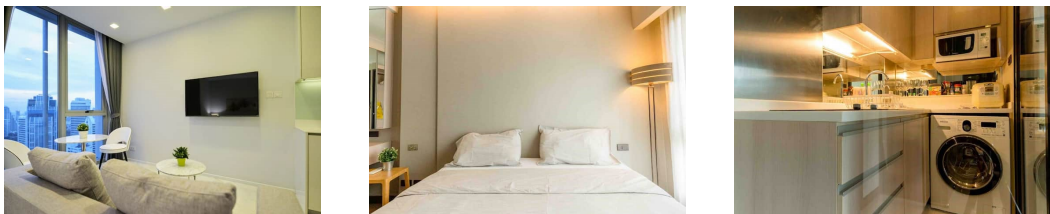

ภาพที่ 6.2 มินิมอล: Minimalism (ร้อยละ 19.0)

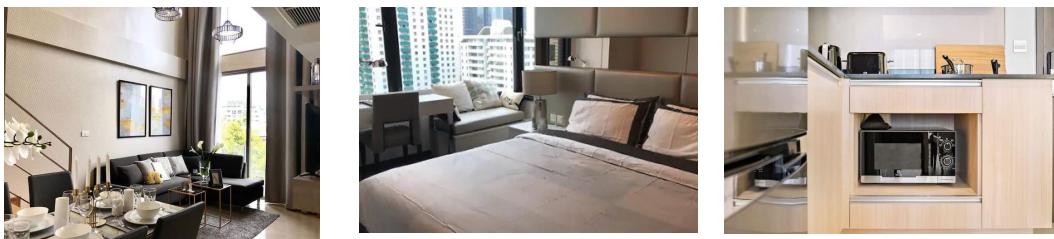
ภาพที่ 6 รูปแบบห้องและการตกแต่งภายในของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมระดับไฮเอนด์
ที่มา: Airbnb (2022)

ภาพที่ 7.1 คลาสสิก: Classic (ร้อยละ 27.3)

ภาพที่ 7.2 ร่วมสมัย: Contemporary (ร้อยละ 27.3)

ภาพที่ 7.3 หรรษา: Luxurious (ร้อยละ 22.7)

ภาพที่ 7 รูปแบบห้องและการตกแต่งภายในของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมระดับลักซูรี่
ที่มา: Airbnb (2022)

ภาพที่ 7 แสดงลักษณะเด่นของแอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมระดับลักซูรี่ที่เป็นห้องขนาดใหญ่โดย
ครั้งหนึ่งมีขนาด 41-50 ตร.ม. และร้อยละ 31.7 มีขนาดกว้างกว่า 50 ตร.ม. รูปแบบห้องจึงมักเป็นแบบสอง
ห้องนอนหรือมากกว่า (ร้อยละ 62.6) และกั้นแบ่งห้องนอน ห้องนั่งเล่น ห้องครัว และส่วนรับประทานอาหาร

เป็นสัดส่วนชัดเจนด้วยโครงสร้างโลหะและปะวัสดุกระจก หรือก่อเป็นผนังอิฐหรือคอนกรีตทึบด้วยวัสดุคุณภาพสูง ภายในห้องครัวมีอุปกรณ์ประกอบอาหารและอุ่นอาหารครบถ้วน เช่น เตาไฟฟ้า เตาอบ ตู้เย็นขนาดใหญ่ รูปแบบการตกแต่งภายในพบว่า เป็นแบบคลาสสิกและร่วมสมัยในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 27.3 รองลงมาคือสไตล์ทรูทรา (ร้อยละ 22.7) การตกแต่งของทุกสไตล์ที่พบกลมกลืนกันทั้งหมดภายในห้อง ทั้งสีและรูปแบบเฟอร์นิเจอร์รวมถึงของประดับตกแต่งทั้งหมดที่ซื้อเพิ่มเติมจากห้องดั้งเดิม มีเครื่องซักผ้าและเครื่องอบผ้าให้บริการโดยตั้งไว้ในห้องครัวหรือส่วนแห้ง/ส่วนแต่งตัวของห้องน้ำ โดยห้องน้ำแยกส่วนเปียกพร้อมอ่างอาบน้ำและมีห้องสุขาแยกต่างหาก

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีประเภทอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมในเขตวัฒนาและคลองเตยพบว่าระดับคุณภาพที่พบมากที่สุด คือ ไฮเอนด์และลักซูรีที่มีสัดส่วนรวมกันมากกว่าร้อยละ 60 หากเปรียบเทียบกับที่อยู่อาศัยเช่าในระดับคุณภาพเดียวกัน จะเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับครัวเรือนรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงและรายได้สูง แต่ไม่ได้หมายความว่าที่อยู่อาศัยสำหรับรายได้ครัวเรือนกลุ่มนี้จะได้รับผลกระทบจากแอร์บีเอ็นบีมากที่สุด ปัจจัยที่ต้องพิจารณาร่วมกันคือจำนวนแอร์บีเอ็นบีและจำนวนที่อยู่อาศัยเช่าในตลาด ตลอดจนทำเลที่ตั้งและความหนาแน่นของแอร์บีเอ็นบี อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในบทความฉบับนี้ช่วยให้เข้าใจถึงแนวโน้มของอสังหาริมทรัพย์ที่มีโอกาสถูกเปลี่ยนไปเป็นแอร์บีเอ็นบีเนื่องจากตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน และอาจเป็นประโยชน์สำหรับเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องการเปลี่ยนจากเช่าไปเป็นแอร์บีเอ็นบีเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดปัจจุบัน โดยสามารถสรุปผลการศึกษตามองค์ประกอบทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบี ตามลักษณะทางกายภาพ 4 ด้านได้ดังนี้

1) อาคารและการตกแต่งภายนอก พบว่า แอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์ส่วนใหญ่เป็นอาคารเก่า 11-20 ปี ส่วนคอนโดมิเนียมทั้งสองระดับคุณภาพโดยมากเป็นโครงการใหม่อายุน้อยกว่า 10 ปี และระดับไฮเอนด์มีขนาดโครงการหลากหลาย การตกแต่งอาคารของอพาร์ทเมนต์ทั้งสองเกรดทาสีและตกแต่งเปลือกอาคารด้วยคอนกรีตกับไม้ หรือโลหะ ส่วนคอนโดมิเนียมระดับลักซูรีพบว่าอาคารบางแห่งตกแต่งเพิ่มเติมด้วยกระจก

2) หน่วยที่อยู่อาศัยและองค์ประกอบ พบว่าแอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์ระดับไฮเอนด์มีขนาดห้องเฉลี่ย 21-30 ตร.ม. ส่วนมากเป็นรูปห้องสตูดิโอ ส่วนอพาร์ทเมนต์ระดับลักซูรีมีขนาดห้องที่กว้างกว่า โดยมีห้องขนาดกว้างกว่า 60 ตร.ม. เป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 โดยมากเป็นแบบหนึ่งหรือสองห้องนอน สำหรับคอนโดมิเนียมพบว่าระดับไฮเอนด์ ขนาดห้องที่พบมากที่สุดใกล้เคียงกับอพาร์ทเมนต์ คือ 21-30 ตร.ม. แต่โดยมากเป็นหนึ่งห้องนอนกันด้วยผนังเบาและเป็นห้องนอนขนาดเล็ก คอนโดมิเนียมระดับลักซูรีมีขนาดห้องใหญ่กว่าไฮเอนด์ (31-40 ตร.ม.) โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นสองห้องนอน

3) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการตกแต่งภายใน พบว่าในภาพรวมแอร์บีเอ็นบีทั้งอพาร์ทเมนต์ และคอนโดมิเนียมระดับไฮเอนด์และลักซูรีมีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการครบถ้วน อย่างไรก็ตาม คอนโดมิเนียมมีห้องน้ำและห้องสุขาที่แยกส่วนเปียกและส่วนแห้งชัดเจนกว่าอพาร์ทเมนต์ การตกแต่งภายในของอพาร์ทเมนต์ระดับไฮเอนด์มักไม่พบรูปแบบที่ชัดเจนหรือมินิมอล ส่วนการตกแต่งระดับลักซูรีส่วนมากคลาสสิกเป็นเฟอร์นิเจอร์ไม้และตกแต่งด้วยผนังไม้สีเข้ม รองลงมาเป็นสไตล์ร่วมสมัยใช้โทนสีอ่อน สำหรับคอนโดมิเนียม ระดับไฮเอนด์เป็นแบบร่วมสมัยที่ใช้โทนสีอ่อน หรือโทนสีไม้ธรรมชาติ รองลงมาเป็นมินิมอล รูปแบบการตกแต่งภายในคอนโดมิเนียมระดับลักซูรีค่อนข้างหลากหลาย ได้แก่ คลาสสิก ร่วมสมัย และหรูหรา ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

4) พื้นที่ใช้สอยส่วนกลาง แอร์บีเอ็นบีอพาร์ทเมนต์และคอนโดมิเนียมทั้งสองระดับคุณภาพส่วนใหญ่มีพื้นที่ใช้สอยส่วนกลางครบถ้วน ทั้งลิฟต์ ลอบบี้ ระบบรักษาความปลอดภัย สวน ฟิตเนส และสระว่ายน้ำ จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านนี้กับระดับเกรดของแอร์บีเอ็นบี

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาในภาพรวมร่วมกับงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าขนาดห้องและลักษณะทางกายภาพของแอร์บีเอ็นบีสอดคล้องกับอายุอาคาร โดยอพาร์ทเมนต์ส่วนใหญ่มีอายุอาคารเฉลี่ยมากกว่าคอนโดมิเนียม ส่งผลให้แอร์บีเอ็นบีคอนโดมิเนียมมีอายุอาคารเฉลี่ยน้อยกว่า 10 ปี มีขนาดเล็กกว่าอพาร์ทเมนต์ โดยเฉพาะเกรดอพาร์ทเมนต์เกรดลักซูรีที่พบห้องขนาดใหญ่กว่า 60 ตร.ม. มากถึงร้อยละ 57.2 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงฤทัย ตี๋สุข และจันทน์ เพชรานนท์ (2558) ที่พบว่าขนาดที่อยู่อาศัยโดยเฉลี่ยของอาคารเก่าจะกว้างกว่าโครงการพัฒนาขึ้นใหม่ในช่วงต่ำกว่า 10 ปีที่ผ่านมา รูปแบบการตกแต่งภายในที่พบมากที่สุดคือ ร่วมสมัย ใช้โทนสีสว่างและให้บรรยากาศคล้ายคลึงกับการพักผ่อนที่บ้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Liu และ Mattila (2017) ที่พบว่าปัจจัยหลักประการหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกพักแอร์บีเอ็นบีมากกว่าโรงแรมเพราะต้องการความรู้สึกเหมือนอยู่บ้าน (feels like home) โดยเฉพาะลิสต์สิ่งรูปแบบหนึ่งห้องนอน (Lutz & Newlands, 2018) สอดคล้องกับสถิติก่อนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทยที่สำรวจโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2562) ที่พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่อห้องคือ 1.87 คน หรือคิดเป็น 2 คน จึงไม่ต้องการห้องขนาดใหญ่มากกว่าหนึ่งห้องนอนในการเข้าพัก

ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าหากเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องการนำที่พักอาศัยที่ไม่ได้ใช้งาน หรือต้องการเปลี่ยนที่พักอาศัยเช่าในปัจจุบันเป็นที่พักในธุรกิจแอร์บีเอ็นบี ควรพัฒนาหรือปรับปรุงอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นห้องขนาดเล็กไม่เกิน 30 ตร.ม. กันห้องให้มีสัดส่วนชัดเจนระหว่างส่วนนอนและส่วนพักผ่อน การตกแต่งควรใช้รูปแบบทันสมัย มีไฟส่องสว่างภายในห้อง เลือกสีผนังห้องและเฟอร์นิเจอร์โทนสว่าง จะมีโอกาสทำให้อาคารถูกจองเข้าพักมากขึ้นเนื่องจากตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในตลาดปัจจุบัน และช่วยให้ใช้ประโยชน์จากอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ถูกใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ตรงกับวัตถุประสงค์หลักของระบบ

เศรษฐกิจแบ่งปันที่ต้องการให้เกิดการใช้งานสินทรัพย์ให้เต็มประสิทธิภาพมากที่สุด (Botsman & Roger, 2010; Belk, 2014)

กิตติกรรมประกาศ

ฐานข้อมูลแอร์บีเอ็นบีในพื้นที่ศึกษาได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากโครงการ Meijo University Doctoral Scholarship Program for Asian University Faculty

เอกสารอ้างอิง

- Airbnb. (2022). Listings profile. Accessed by <https://www.airbnb.com>.
- Barron, K., Kung, E. & Proserpio, D. (2017). *The sharing economy and housing affordability: Evidence from Airbnb*. Available at: <https://ssrn.com/abstract1/43006832>
- Barron, K., Kung, E. & Proserpio, D. (2021) *The Effect of Home-Sharing on House Prices and Rents: Evidence from Airbnb*. *Marketing Science* 40(1):23-47.
- Belk, R. (2014). *You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online*, *Journal of Business Research*, 67(8), 1596–1600.
- Botsman, R. & Roger, R. (2010). *What's mine is yours: The rise of collaborative consumption*. New York: Harper Collins.
- Forbes. (2021). “What’s Happening With Airbnb Stock?” retrieved from <https://www.forbes.com/sites/greatspeculations/2021/09/10/whats-happening-with-airbnb-stock/?sh=5c0d5fb82565>
- Garcia-Lopez, M-A., Jofre-Monseny, Martinez-Mazza, R & Segu, A. (2020). *Do short-term rental platforms affect housing market? Evidence from Airbnb in Barcelona*. *Journal of Urban Economics*. 119(2020), 103278
- Gunter, U., & Önder, I. (2018). *Determinants of Airbnb demand in Vienna and their implications for the traditional accommodation industry*. *Tourism Economics*, 24, 270–293.
- Gunter, U., Önder, I. & Zekan, B. (2020). *Modeling Airbnb demand to New York City while employing spatial panel data at the listing level*, *Tourism Management*, 77(2020). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2019.104000>
- Horn, K. & Merante, M. (2017). *Is home sharing driving up rents? Evidence from Airbnb in Boston*, *Journal of Housing Economics*, 38, 14–24.

- Joshi, A. (2018). *Regulating an Infrastructuralised Airbnb: Organisational, Regulatory and Civil Society Challenges and Responses*. Policy & Politics Conference 2018 (online), Oxford Internet Institute, University of Oxford. 20 September 2018, Oxford, United Kingdom. Available at https://www.researchgate.net/publication/328809910_Regulating_an_Infrastructuralised_Airbnb_Organisational_Regulatory_and_Civil_Society_Challenges_and_Responses (conference paper)
- Kim, Y., Li, H. & Srinivasan, K. (2019). *Market shifts in the sharing economy: The impact of Airbnb on housing rentals*. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3435105> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3435105>
- Khotcharee, Q. & Fukushima, S. (2022). *Emergence of Peer-to-Peer Accommodation Sharing in Bangkok: The Case of Airbnb and Implications for Housing Market Distortion, Urban and Regional Planning Review*, 2022(9), 200-221.
- Khotcharee, Q. & Fukushima, S. (2023). *The Conversion Tendency of Rental Housing to Airbnb Properties in the Tourism-Centric Districts in Inner Bangkok, Urban and Regional Planning Review*, 2023(10), 243-262.
- Liu, S., Q. & Mattila, A., S. (2017). Airbnb: Online targeted advertising, sense of power, and consumer decisions. *International Journal of Hospitality Management*, (60), 33-41.
- Lutz, Z & Newlands, G. (2018). *Consumer segmentation within the sharing economy: The case of Airbnb*. *Journal of Business Research*, 88, 187–196. doi: 10.1016/j.jbusres.2018.03.019
- Magno, F. (2018). *Accommodation prices on Airbnb: effects of host experience and market demand*. *The TQM Journal*, 30(5), 608-620.
- Ministry of Tourism and Sports. (2019). *Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province)*, retrieved from https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=618
- NHA (National Housing Authority). (2019). *Household Income Estimation by NHA Income Classification (2019-2037)*, Retrieved from https://gdcatalog.nha.co.th/dataset/f5969cbf-bcca-4f7a-bc8c-227cef87d16a/resource/a7c126c9-f6be-47e5-9f9a-a2759ff52229/download/-2562-2580-21_04.xlsx
- Teubner, T., Hawlitschek, F., & Dann, D. (2017). *Price determinants on Airbnb: How reputation pays off in the sharing economy*, *Journal of Self-Governance and Management Economics*, 5(4), 53-80.
- Wachsmuth, D. & Weisler, A. (2018). *Airbnb and the rent gap: Gentrification through the sharing economy*, *Environmental and Planning A: Economy and Space*, 50(6), 1147-1170.

ดวงฤทัย ตี๋สุขและจันทน์ เพชรานนท์. “การพัฒนารูปแบบสถาปัตยกรรมภายในห้องชุดพักอาศัยคอนโดมิเนียม
ในเขตกรุงเทพมหานคร.” The 6th Built Environment Research Associates Conference
2015 (BERAC6), คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี,
วันศุกร์ที่ 17 กรกฎาคม 2558. Retrieved from [https://www.berac.tds.tu.ac.th/
proceedings_files/berac6/04_Design.pdf](https://www.berac.tds.tu.ac.th/proceedings_files/berac6/04_Design.pdf)

แนวทางการจัดนิทรรศการ ฟาร์มสุข ปลูกได้

ศรัณู สิมศิริ¹, รตนนภตล สมิตินันท์², นรินทร สรวิทย์ศิริกุล², มานะ เอี่ยมบัว² และ ปณิดา เทพสถิต³

¹ คณะสถาปัตยกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และ ³ นักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

แนวทางการจัดนิทรรศการ ฟาร์มสุข ปลูกได้ เป็นการศึกษาเพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในภาคกลาง สนับสนุนการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบฟาร์มสเตย์ โดยมีจังหวัดในภาคกลางที่เป็นเมืองรอง ได้แก่ สุโขทัย อุทัยธานี สุพรรณบุรี ลพบุรี และเพชรบูรณ์ โดยการนำเรื่องราวข้อมูลของเกษตรกรรม ฟาร์มสเตย์ วิถีเกษตรกรรมแต่ละท้องถิ่น การดำรงชีวิตในรูปแบบเรียบง่าย และการนำเอาวิถีเกษตรมาเผยแพร่ให้คนรู้จักและเข้าถึงมากขึ้นด้วยกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ รวมถึงชวนให้ความรู้ที่เป็นธรรมชาติ และของดีแต่ละจังหวัดเมืองรองภาคกลางมาไว้ในงาน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรกรรมแต่ละท้องถิ่นในภาคกลาง 2) เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 5 จังหวัดเมืองรองภาคกลาง และ 3) เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในวิถีชีวิตแบบใหม่ วิธีการดำเนินโครงการแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรกรรม ฟาร์มสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในภาคกลาง แนวคิดในการจัดงานออกแบบนิทรรศการและการจัดแสดง ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสถานที่ในการจัดงาน เพื่อทราบขนาดพื้นที่สำหรับสร้างรูปแบบการจัดงานและกิจกรรมที่มีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน ขั้นตอนที่ 3 เขียนแบบภาพ 2 มิติกำหนดพื้นที่ทั้งหมดของงาน สร้างแบบงานเป็นภาพ 3 มิติ และผลิตแบบจำลอง และขั้นตอนที่ 4 ประเมินความคิดเห็นของนิทรรศการและการจัดแสดง เพื่อทราบถึงความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบ ความเป็นไปได้ของงาน ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความพึงพอใจในรูปแบบการจัดงาน

ผลการประเมิน พบว่าคะแนนความพึงพอใจในเรื่อง 1) แนวคิดมีความน่าสนใจ 2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม 5 จังหวัดเมืองรองภาคกลาง สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและเศรษฐกิจได้ 3) การจัดนิทรรศการและกิจกรรมน่าสนใจและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย 4) การออกแบบ Logo และ Poster ประชาสัมพันธ์ของงาน 5) สามารถสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม 6) สามารถถ่ายทอดเรื่องราวสื่อสารได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน เข้าใจง่าย และ 7) มีความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: นิทรรศการ, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ฟาร์มสเตย์

Exhibition Guidelines of The Grow Your Own Happy Farm

Sarath Simsiri¹, Ratananaphadol Smitinand², Narintorn Sorrawitsirakul², Mana Eiambua²
and Panita Thepsathit³

¹Faculty of Architecture and Design, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

²School of Tourism and Hospitality Management, Suan Dusit University and ³Independent Scholar

Abstract

Exhibition Guidelines of The Grow Your Own Happy Farm is a study to support agricultural tourism in the central region. support the generation of income for the community support the generation of income for the community and promote tourism in the form of Farm stays with the provinces in the central region being secondary cities, namely Sukhothai, Uthai Thani, Suphan Buri, Lop Buri and Phetchabun by bringing stories and information about agriculture, farm stays, and local ways of agriculture, living in a simple way and bringing the agricultural way of life to make people more familiar with and more accessible with practical activities, including natural knowledge zones and good products of secondary provinces in the central region in the event. The objective 1) to study and learn about local agricultural lifestyles in the central region 2) to promote agricultural tourism in 5 secondary provinces in the central region, and 3) to stimulate and promote the agro-tourism economy in the New Normal way of life. The method of implementing the project is divided into 4 steps, consisting of Step 1: Study basic information about agriculture, farm stay, tourist attractions in the central region, concept of exhibition design and display. Step 2: Study the location of the event to know the size of the area for creating the format of events and activities that are consistent and consistent. Step 3 2D Drawing Specify all areas of the work to create a 3D drawing and produce a model. And the Last step, evaluating the opinions of exhibitions and displays to know their opinions on the design, feasibility, suitability, consistency and satisfaction with the format of the event.

The results of the evaluation showed that the satisfaction score was 1) The concept is interesting. 2) Promotion of agricultural tourism in 5 secondary provinces in the central region It can promote agricultural and economic tourism. 3) Organizing exhibitions and interesting activities in line with the target audience. 4) Good logo design and public relations poster of the event. 5) Able to convey meaning appropriately. 6) Able to communicate stories in a complete, clear, easy-to-understand and 7) Aesthetics in design, all of them were averaged at the most appropriate level.

Keywords: Exhibition, Agro-tourism, Farm stays

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภูมิภาคภาคกลางเล็งเห็นถึงความสำคัญในการฟื้นฟูและส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยว จึงได้เร่งส่งเสริมและกระตุ้นการเดินทางของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเร่งขับเคลื่อนแผนงานและกิจกรรมส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยว ภายใต้แนวคิด "Life style Travel @ ภาคกลาง" ส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ เน้นการเดินทางท่องเที่ยวแนวใหม่ (New Normal) เส้นทางระยะทางใกล้และเดินทางสะดวก นำเสนอกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบโจทย์นักท่องเที่ยวต่างประเทศให้หันกลับมาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้น อีกทั้งภูมิภาคของภาคกลางมีความหลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม มีอาหารรสชาติอร่อยเป็นเอกลักษณ์ และภาคกลางมีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะเป็นแหล่งปลูกข้าวและทำการเกษตร (สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 2564) การทำเกษตรในภาคกลางเป็นการเกษตรกรรมแบบผสมผสานคือมีการปลูกพืชและเลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กันสามารถปลูกพืชอายุสั้น เช่น ข้าว พืชไร่ พืชผักมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการส่งเสริมการหารายได้เข้าประเทศ มีการส่งเสริมโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยรวมการท่องเที่ยวที่มีรายได้เป็นอันดับ 1 และการเกษตรที่มีรายได้อยู่ในอันดับ 2 เข้าด้วยกัน ผลที่ได้คือนักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวและชมผลผลิตทางเกษตรตลอดจนถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวบ้านและเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับคนในเมืองที่จะได้มาเห็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ตัวเองไม่เคยรู้มาก่อน และการเกษตรเป็นหนึ่งในการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด (คุณนายเวอร์, 2563)

ในปัจจุบัน เป้าหมายหลักของนักท่องเที่ยวไม่เพียงมาเพื่อการพักผ่อนอย่างเดียว แต่มีความสนใจที่แตกต่างออกไปจากเดิมซึ่งกระแสดูแลให้ความสำคัญกับความต้องการส่วนบุคคล (personalization) เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดเทรนด์การท่องเที่ยวทางเลือก เช่น การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวแบบครอบครัว การท่องเที่ยวอนุรักษ์ และ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (gastronomy tourism) มีความหมายมากกว่าแค่การตักกินอาหารเมนูดังจากท้องถิ่น แต่รวมไปถึงกรรมวิธีการผลิต การได้มาซึ่งวัตถุดิบ และ กระบวนการหลังการบริโภค (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2561) โดยหนึ่งในเสาหลักของการท่องเที่ยวเชิงอาหารคือ ระบบเกษตร (farming system) ซึ่งการท่องเที่ยวด้านการเกษตรนั้น นักท่องเที่ยวจะได้ไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์เพื่อผลิตผลิตผลในสวนเกษตร และความรู้ที่จะสามารถสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เติมเต็มประสบการณ์ เชื่อมโยงเข้าไปถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นโอกาสสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น ซึ่งธุรกิจฟาร์มสเตย์เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบหนึ่งที่มีความสนใจ โดยธุรกิจฟาร์มสเตย์เป็นแนวธุรกิจการท่องเที่ยวด้านการเกษตรที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวบ้าน โดยให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เช่น ปลูกผัก เก็บผัก ทำอาหารรับประทานเอง ชมฟาร์มสัตว์ และชมสวน โดยลักษณะของฟาร์มสเตย์จะมีพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับที่พักอาศัยให้นักท่องเที่ยว และพื้นที่สำหรับเพาะปลูกซึ่งมีการจัดสัดส่วนให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมเรียนรู้เชิง

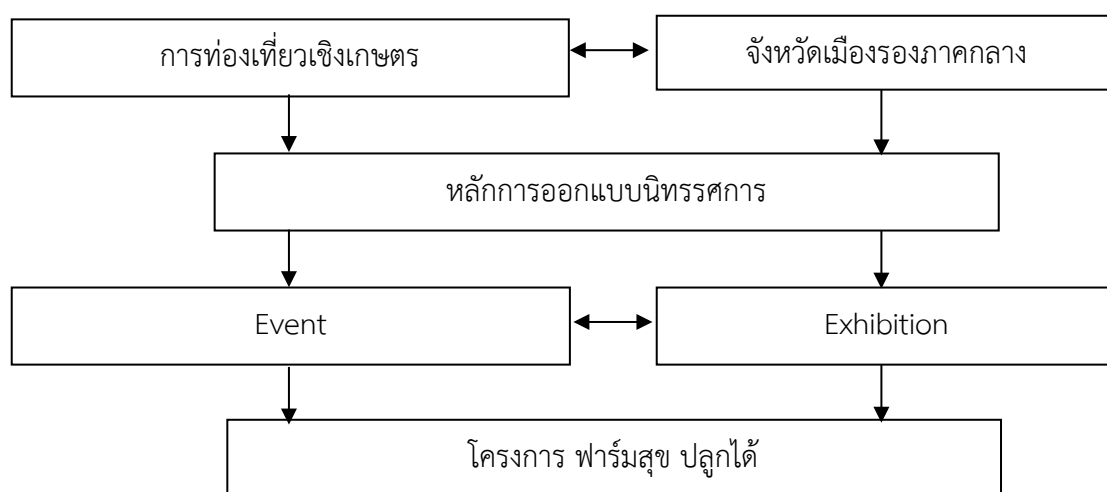
เกษตร ทำให้รายได้จากการทำฟาร์มสเตย์ นอกจากค่าที่พักแล้ว ยังสามารถได้รับรายได้จากช่องทางสินค้าเกษตรและจากนักท่องเที่ยวที่ต้องการร่วมกิจกรรมซึ่งกิจกรรมเชิงเกษตรดังกล่าว สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสชีวิตใกล้ชิดธรรมชาติ ได้เรียนรู้วิถีเกษตรกรรม วัฒนธรรมชุมชน ผ่านการใช้ชีวิตและลงมือทำด้วยตนเอง สร้างความเข้าใจตามหลักการดำรงชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

จากสิ่งที่ได้กล่าวมานั้น ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบฟาร์มสเตย์ใน 5 จังหวัดเมืองรองภาคกลางนอกจากจะสร้างรายได้ แล้วยังช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมธุรกิจซึ่งกันและกัน จะเห็นได้ชัดปัจจุบันคนนำเอางานแสดงและนิทรรศการ (event & exhibition) สื่อสังคมออนไลน์ (social Media) และ การใช้ความรู้ หรือเครื่องมือ หรือกระบวนการ หรือสิ่งประดิษฐ์ มาประยุกต์ใช้ในระบบงานเพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้มีมากยิ่งขึ้น (technology) เข้ามาประกอบทำให้เศรษฐกิจเปิดกว้างกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นและสร้างทางเลือกให้กับผู้ที่สนใจและไม่ใช่ว่าแค่ผู้ที่สนใจเกษตรเท่านั้น สามารถนำมาประกอบอาชีพหลักด้วยตนเองและยิ่งไปกว่านั้น การจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลาง จะสามารถช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดนั้น ๆ ได้เป็นที่รู้จักและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ที่ช่วยสร้างรายได้ให้ภาคกลาง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงเป็นที่มาของการดำเนินการศึกษาโครงการพิเศษด้านการออกแบบนิทรรศการและการจัดงานในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรกรรมแต่ละท้องถิ่นในภาคกลาง
2. เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรฟาร์มสเตย์ 5 จังหวัดเมืองรองในภาคกลาง
3. เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในวิถีชีวิตแบบใหม่

กรอบความคิดโครงการ

ภาพที่ 1 กรอบความคิดของโครงการ

วิธีการดำเนินโครงการ

การศึกษาโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาคกลาง ภายใต้ชื่อ ฟาร์มสุข ปลุกได้ ซึ่งผู้จัดทำโครงการมีความเล็งเห็นถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของภาคกลาง โดยนำเอาเกษตรกรของภาคกลางมาเป็นสื่อกลาง เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ 5 จังหวัดภาคกลางที่เป็นเมืองรองและในจังหวัดภาคกลาง เพื่อเป็นการพบปะทำกิจกรรมร่วมกัน รู้จักกัน ศึกษาหาแนวความคิดส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยว ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ยังมีการปรับเปลี่ยนการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆมากขึ้น โดยแบ่งเป็น

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษากรณีการจัดงาน ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องของการท่องเที่ยว

1. ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับเกษตรกรรมในภาคกลาง
2. ศึกษา Farm Stay ใน 5 จังหวัดที่เป็นเมืองรองและแหล่งท่องเที่ยวในภาคกลาง
3. ศึกษาแนวคิดในการจัดงานออกแบบนิทรรศการและการจัดแสดง

ขั้นตอนที่ 2 การจัดแสดงงานและการออกแบบนิทรรศการ

1. ศึกษาสถานที่ในการจัดงาน เพื่อทราบรายละเอียดพื้นที่ในการจัดแสดงนิทรรศการ
2. นำผลวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการจัดงานมาสร้างรูปแบบและรายละเอียดการจัดงานเพื่อกำหนดได้กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในงานที่มีเหตุผลเกิดความสอดคล้องกัน
3. นำผลวิเคราะห์กรอบแนวคิดในการจัดงานมาสร้างแนวคิดในการออกแบบ เพื่อสร้างแนวคิดในการออกแบบพื้นที่ การออกแบบตกแต่งนิทรรศการ และงานเขียนแบบ

ขั้นตอนที่ 3 แบบงานนิทรรศการและการจัดแสดง ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

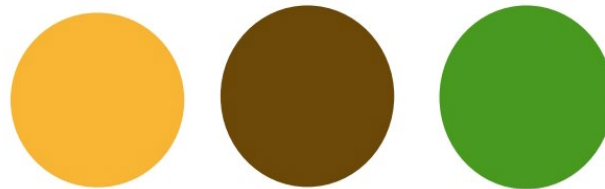
1. เขียนแบบภาพ 2 มิติกำหนดพื้นที่ทั้งหมดในแบบผังพื้น
2. สร้างภาพ 3 มิติ
3. ผลิตหุ่นจำลอง (model)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความคิดเห็นของนิทรรศการและการจัดแสดง โดยประเมินความคิดเห็นด้านการออกแบบและความพึงพอใจในรูปแบบการจัดงาน ผ่านแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ผลจากกรอบแนวคิดในการออกแบบ

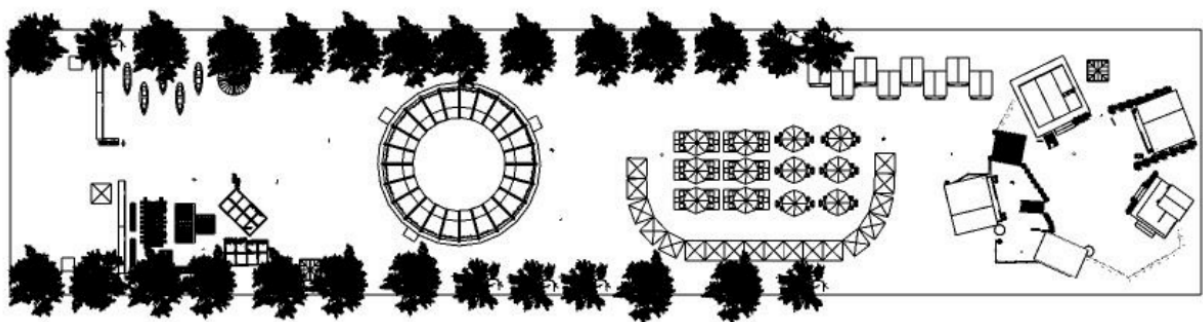
โครงการพิเศษด้านการออกแบบนิทรรศการและการจัดแสดงภายใต้นิทรรศการ ฟาร์มสุข ปลุกได้ มีแรงบันดาลใจในการจัดงานนิทรรศการจากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบฟาร์มสเตย์ในท้องถิ่น ซึ่งการเกษตรนั้นถือได้ว่าเป็นรากฐานและมีความสัมพันธ์กับชีวิตคนไทย ผู้ดำเนินโครงการจึงเกิดความสนใจศึกษา และมีแนวคิดจัดทำโครงการเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรในรูปแบบ Event & Exhibition จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ทำให้

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบ จึงทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบฟาร์มสเตย์ในภาคกลาง นอกจากจะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ในจังหวัดภาคกลาง สมัยนี้คนหันมานิยมท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากขึ้น การท่องเที่ยวเกษตรจึงเหมาะในสถานการณ์ยุค covid 19 นอกจากจะเป็นอาหารไว้เพื่อบริโภค ยังสามารถเป็นตัวเลือกและสร้างรายได้ให้กับตัวเอง ยังสอนประสบการณ์ด้านใหม่ๆ และอยากให้คนเมืองหรือคนที่เข้าถึงเกษตรกรรมยากได้มาสัมผัสการใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย และพอเพียง โดยมีระยะเวลาในการจัดงาน 7 วัน พื้นที่ที่ใช้จัดงานคือ อุทยาน 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถซื้อแพ็คเกจเพื่อไปพักผ่อนท่องเที่ยวรูปแบบ Farm Stay ใน 5 จังหวัดเมืองรองภาคกลาง ได้แก่ สุโขทัย อุทัยธานี สุพรรณบุรี ลพบุรี และเพชรบูรณ์ มีกิจกรรมที่ให้ความรู้ในเรื่องเกษตรกรรมและปฏิบัติ เช่น การดำนา การพายเรือ การตกปลา การนั่งรถม้า และการทำอาหาร เป็นต้น สามารถเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตรอย่างใกล้ชิด โดยจัดสรรพื้นที่การจัดนิทรรศการออกเป็น โซนการจัดแสดง (event) และ โซนนิทรรศการ (exhibition)

ภาพที่ 2 สีที่ใช้สื่ออารมณ์ภายในงาน

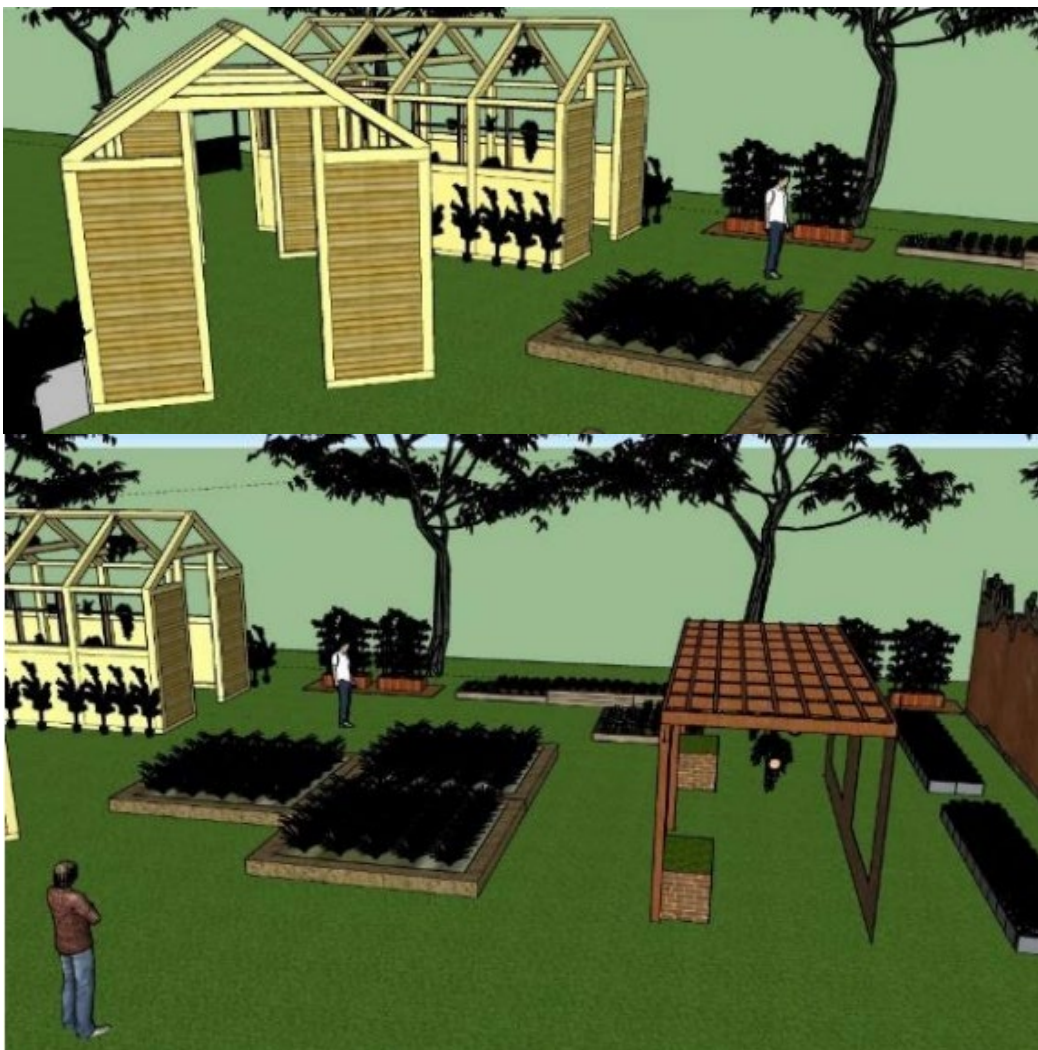
พื้นที่ในการจัดนิทรรศการและการจัดแสดง ฟาร์มสุข ปลุกได้ โดยจัดที่ อุทยาน 100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาด $181 \times 40 = 7,240$ ตารางเมตร

ภาพที่ 3 ภาพด้านบนผังพื้นที่จัดนิทรรศการ

ภาพที่ 4 ทางเข้าพื้นที่จัดนิทรรศการ

ภาพที่ 5 โซนฟาร์มจำลอง

ภาพที่ 6 โชนพักใจ และ Landmark

โชนโรงเรือนให้ความรู้ในเรื่องของพืชผักเกษตรกรรมจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ โชนฟาร์มจำลองเป็นโชนให้ข้อมูลและความรู้ผ่านบอร์ดเล่าเรื่องราวของประเภทเกษตรและประโยชน์ของเกษตรกรรม โชนพักใจเป็นจุดแลนด์มาร์คตรงกลางของงาน เป็นจุดพักที่ใหญ่ที่สุดของงานสามารถขึ้นไปนั่งห้อยขา หรือนำอาหารไปนั่งรับประทานได้ โชนขายอาหารจากชาวบ้านแต่ละจังหวัดในภาคกลางที่นำมาให้เลือกลิ้มกินระหว่างเก้าอี้และแบบเสื่อ โชนจำหน่ายสินค้า (OTOP) เป็นโชนขายของใช้วิถีชีวิตจากชาวบ้านแต่ละจังหวัดในภาคกลาง โชนหมู่บ้านฟาร์มสเตย์ เป็นโชนทางเข้าด้านหน้าหมู่บ้านฟาร์มสเตย์มีข้อมูลให้ความรู้ให้เรื่องฟาร์มสเตย์วิถีชีวิตการเป็นอยู่ และ Backdrop ถ่ายรูป

ภาพที่ 7 โชนอาหาร

ภาพที่ 8 โซนจำหน่ายสินค้า

ภาพที่ 9 โซนที่พักรูปแบบโฮมสเตย์

ภาพที่ 10 โลโก้ของงาน

ภาพที่ 11 โปสเตอร์ของงาน

ภาพที่ 12 งานหุ่นจำลอง

การประเมินความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้าน Event & Exhibition

จากผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อโครงการ ฟาร์มสุข ปลุกได้ ด้านวัตถุประสงค์และแนวคิดการจัดนิทรรศการ พบว่าคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก แนวคิดมีความน่าสนใจเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม 5 จังหวัดเมืองรอง ในภาคกลางได้แก่จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดเพชรบูรณ์ ภายใต้งาน “ฟาร์มสุข ปลุกได้” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด มีความเป็นไปได้ในการจัดแสดงงาน และนิทรรศการงาน “ฟาร์มสุข ปลุกได้” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก แบบแนวคิดการจัดรูปแบบ ฟาร์มสเตย์ให้คนเมืองทดลองใช้ชีวิตเกษตรกรรมและเรียนรู้วิถีชีวิตแต่ละท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดงาน สวนอุทยาน 100 ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก แผนระยะเวลาในการจัดงาน 7 วัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นิทรรศการสามารถสื่อความหมายได้ตรงจุดประสงค์ของงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัตถุประสงค์และแนวคิดการจัดนิทรรศการ

ลำดับที่	วัตถุประสงค์แนวคิดในการจัดนิทรรศการ	ค่าเฉลี่ย
1	แนวคิดมีความน่าสนใจเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม 5 จังหวัดเมืองรอง ในภาคกลางได้แก่จังหวัดสุโขทัย จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดเพชรบูรณ์ ภายใต้งาน “ฟาร์มสุข ปลุกได้”	4.60
2	มีความเป็นไปได้ในการจัดแสดงงานและนิทรรศการงาน “ฟาร์มสุข ปลุกได้”	4.30
3	แบบแนวคิดการจัดรูปแบบฟาร์มสเตย์ให้คนเมืองทดลองใช้ชีวิตเกษตรกรรมและเรียนรู้วิถีชีวิตแต่ละท้องถิ่น	4.30
4	นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและเศรษฐกิจ	4.60
5	ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดงาน สวนอุทยาน 100 ปีจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	4.30
6	แผนระยะเวลาในการจัดงาน 7 วัน	4.30
7	นิทรรศการสามารถสื่อความหมายได้ตรงจุดประสงค์ของงาน	4.00
8	ได้รับองค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ของงาน	4.00
9	การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับสถานการณ์ COVID – 19 ได้อย่างเหมาะสม	4.30
ความพึงพอใจในภาพรวม		4.30

ในส่วนระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อโครงการ ฟาร์มสุข ปลุกได้ ด้านการออกแบบนิทรรศการ พบว่ามีคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ขนาดพื้นที่รวม 7,240 ตารางเมตร มีความเหมาะสมในการจัดพื้นที่นิทรรศการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด สามารถเล่าเรื่องราวผ่านทางนิทรรศการได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เทคนิคการนำเสนอ นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : ฟาร์มจำลอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : พักใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : หมู่บ้านฟาร์มสเตย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การออกแบบตกแต่งพื้นที่จัดกิจกรรม และบรรยากาศภายในงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก รูปแบบการจัดนิทรรศการและกิจกรรมน่าสนใจและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบนิทรรศการ

ลำดับที่	วัตถุประสงค์แนวคิดในการจัดนิทรรศการ	ค่าเฉลี่ย
1	ขนาดพื้นที่รวม 7,240 ตารางเมตร มีความเหมาะสมในการจัดพื้นที่นิทรรศการ	4.60
2	สามารถเล่าเรื่องราวผ่านทางนิทรรศการได้อย่างเหมาะสม	4.30
3	เทคนิคการนำเสนอ นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้”	4.30
4	นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : ฟาร์มจำลอง	4.30
5	นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : พักใจ	4.00
6	นิทรรศการ “ฟาร์มสุข ปลุกได้” Zone : หมู่บ้านฟาร์มสเตย์	4.60

ตารางที่ 2 (ต่อ) ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบนิทรรศการ

ลำดับที่	วัตถุประสงค์แนวคิดในการจัดนิทรรศการ	ค่าเฉลี่ย
7	การออกแบบตกแต่งพื้นที่จัดกิจกรรม และบรรยากาศภายในงาน	4.00
8	รูปแบบการจัดนิทรรศการและกิจกรรมน่าสนใจและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย	4.60
ความพึงพอใจในภาพรวม		4.33

จากผลการประเมินระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์และกราฟิก พบว่าคะแนนความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมาก การออกแบบ Logo ที่ใช้ในงาน “ฟาร์มสุข ปลูกได้” สามารถสื่อความหมายของงานได้อย่างเหมาะสมสวยงาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การออกแบบ Poster ประชาสัมพันธ์ ที่ใช้ในงาน “ฟาร์มสุข ปลูกได้” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวสื่อสารได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความสวยงามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์และกราฟิก

ลำดับที่	วัตถุประสงค์แนวคิดในการจัดนิทรรศการ	ค่าเฉลี่ย
1	การออกแบบ Logo ที่ใช้ในงาน “ฟาร์มสุข ปลูกได้” สามารถสื่อความหมายของงานได้อย่างเหมาะสมสวยงาม	4.60
2	การออกแบบ Poster ประชาสัมพันธ์ ที่ใช้ในงาน “ฟาร์มสุข ปลูกได้” สามารถถ่ายทอดเรื่องราวสื่อสารได้อย่างครบถ้วน ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความสวยงาม	4.60
ความพึงพอใจในภาพรวม		4.60

ดังนั้นการนำแนวทางการจัดนิทรรศการไปใช้ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะ 1) แนวคิดเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมจังหวัดเมืองรองภาคกลาง ที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมและเศรษฐกิจ 2) การกำหนดขนาดพื้นที่ให้เหมาะสมกับการจัดนิทรรศการ 3) การมีกิจกรรมที่น่าสนใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย 4) การออกแบบ Logo และ 5) การออกแบบ Poster ประชาสัมพันธ์ ส่วนประเด็นรองลงมาที่ควรพิจารณาไปประยุกต์ใช้ ได้แก่ 1) แนวคิดการจัดรูปแบบฟาร์มสเตย์ให้คนเมืองได้มาสัมผัสวิถีชีวิตแต่ละท้องถิ่น 2) ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดงาน 3) ระยะเวลาในการจัดงาน 4) ความสามารถในการสื่อความหมายได้ตรงตามจุดประสงค์ 5) การจัดกิจกรรมสอดรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 6) ความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านทางนิทรรศการ 7) การออกแบบตกแต่งพื้นที่จัดกิจกรรม และ 8) การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์และกราฟิก

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสุโขทัย. (2564). จังหวัดสุโขทัย สืบค้นเมื่อ 2565, เมษายน 8, เข้าถึงได้จาก :<http://sukhothai.go.th/sukhothai/index.php/th/home2>
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). HOME STAY – FARM STAY สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 20, เข้าถึงได้จาก : https://www.oocities.org/tourismclub2005/home_stay.htm

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). *จังหวัดกำแพงเพชร* สืบค้นเมื่อ 2565, เมษายน 8, เข้าถึงได้จาก :
<https://www.paiduaykan.com/province/north/kamphaengphet>

ข้อมูลทั่วไปจังหวัดพิจิตร. (2564). *จังหวัดพิจิตร* สืบค้นเมื่อ 2565, เมษายน 16, เข้าถึงได้จาก :
<http://www.phichit.go.th/phichit/index.php/11-2012-09-12-03-32-32>

ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดสิงห์บุรี. (2558). *จังหวัดสิงห์บุรี* สืบค้นเมื่อ 2565, เมษายน 18, เข้าถึงได้จาก :
http://www.singburi.go.th/_2017/content/general

คุณนายเวอร์. (2563). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตร* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 8, เข้าถึงได้จาก :
<https://khunnaiver.blogspot.com/>

เที่ยวเชิงเกษตร. (2561). *เที่ยวเชิงเกษตรเที่ยว* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 20, เข้าถึงได้จาก :
<https://sites.google.com/site/teawcherengkaset/>

มูลนิธินิวชีวัน. (2559). *ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 30, เข้าถึงได้จาก :
<http://www.nawachione.org/2012/10/29/sustainable-agriculture/>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2564). *ภูมิภาคของประเทศไทย* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 8, เข้าถึงได้จาก :
<https://th.wikipedia.org/wiki/>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2561). *ต่างชาติเที่ยวไทยปี 2561 เป้าหมายรายได้สู่ 2 ล้านล้านบาท* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 12, เข้าถึงได้จาก : <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/36759.aspx>

สาวิตรี อุทากา. (2559). *การเกษตรกับการดำรงชีวิต* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 8, เข้าถึงได้จาก :
<https://sites.google.com/a/saharaj.ac.th/>

สำนักกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2563). *รวมกฎหมายเกษตร* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 28, เข้าถึงได้จาก : https://www.cpd.go.th/cpdth2560/images/Law_books.pdf

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. (2564). *แผนงานและกิจกรรมปี 2564 เพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยว Lifestyle Travel @ ภาคกลาง* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 20, เข้าถึงได้จาก :
<https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG210324212634826>

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดกำแพงเพชร. (2562). *เกษตรประณีต* สืบค้นเมื่อ 2564, พฤศจิกายน 2, เข้าถึงได้จาก : https://www.opsmoac.go.th/kamphaengphet-local_wisdom-preview-41129179182

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *ข้อมูลเศรษฐกิจการเกษตร* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 14, เข้าถึงได้จาก : <https://www.oae.go.th/view/1/>

Somdetpittayakom. (2558). *เกษตรทฤษฎีใหม่* สืบค้นเมื่อ 2564, พฤศจิกายน 2, เข้าถึงได้จาก:
<http://www.twachi.net/webcontest/2558/g5802/7.php>

Ssspoonsak. (2554). *ภาคกลาง* สืบค้นเมื่อ 2564, ตุลาคม 8, เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaigoodview.com/node/8016>

การศึกษาและพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม

กฤษณปภา เพ็งนวม¹ และมยุรี เรืองสมบัติ¹

¹คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม และเพื่อหาความพึงพอใจของกระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยจึงศึกษาข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ และได้ทำการออกแบบและพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม โดยนำกระบวนการขึ้นรูปมาช่วยในการออกแบบเพื่อให้ผลิตภัณฑ์กระเป๋จากแข่งปลาหูยังคงรูปทรงลวดลายให้มีเอกลักษณ์ ให้มีความสวยงามและเหมาะสมกับการใช้งานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุโดยนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความร่วมสมัยมากขึ้น โดยกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลคือกลุ่มที่มีความชื่นชอบในงานจักสานช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 50 คน และขั้นตอนที่สอง คือแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงที่มีอายุ ตั้งแต่ 27-37 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษหาแนวทางในการออกแบบและพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ได้จัดทำแบบสอบถามประเมินพฤติกรรมการใช้งาน โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 50 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.00 มีโอกาสในการใช้งานกระเป๋ในชีวิตประจำวันทั่วไปมากที่สุด ประเภทของกระเป๋มี 3 ประเภท ที่ได้รับความนิยมจากการทำแบบสอบถามมากที่สุดคือ กระเป๋าสายพายขวาง (Crossbody Bag) คิดเป็นร้อยละ 25.21 กระเป๋าคอล้องไหล่ (Shoulder Bag) คิดเป็นร้อยละ 22.69 กระเป๋าคอล้องมือ (Wrist Bag) คิดเป็นร้อยละ 21.85 ในด้านความเห็นด้านการออกแบบมีความต้องการเน้นไปทางด้านดีไซน์เป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 27.27 และการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ข้อมูลสถิติดังนี้ มากที่สุดคือด้านความสวยงามของลวดลาย ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.50) รองลงมาคือด้านความสวยงามของรูปทรง ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.62) ด้านความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.56) ด้านความแข็งแรง/ทนทาน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.56) และด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.80)

คำสำคัญ: กระเป๋, แข่งปลาหู, จังหวัดสมุทรสงคราม

Project to Study and Develop Bags Made from the Khaeng of the Pla Thu in Samut Songkhram Province

Gunnapapa Pengnuom¹ and Mayuree Ruengsombat¹

¹Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Abstract

The objectives of this project are to study and develop bags made from the "Khaeng" (basket) of the "Pla Thu" (Tuna fish) in Samut Songkhram province, and to determine satisfaction in using the baskets made from the "Khaeng" of the "Pla Thu" in Samut Songkhram province. In this study, the researcher explored and analyzed data, then designed and developed bags made from the "Khaeng" of the "Pla Thu" in Samut Songkhram province, and used the manufacturing process to help design the product to have a unique shape and pattern, to be beautiful and suitable for use, and to increase the value of the material by transforming it into a more contemporary product. The researchers also studied the data from a group of people who were interested in weaving, aged between 27-37 years, with a sample size of 50 people.

The results of this study indicated that most respondents had the opportunity to use the bags in their daily lives. There were three types of bags, with the most popular ones based on the questionnaire being the Crossbody Bag representing 25.21 percent, Shoulder Bag representing 22.69 percent, and Wrist Bag representing 21.85 percent. In terms of design, there was a strong emphasis on the aesthetics of the bags representing 27.27 percent.

Keywords: Bag, Khaeng Pla Thu, Samut Songkhram province

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นแผ่นดินที่เกิดขึ้นใหม่จากการทับถมของโคลนตะกอนบริเวณปากแม่น้ำ เกิดเป็นที่ดอนจนกลายมาเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ ปรากฏชื่อครั้งแรกในนาม “แม่กลอง” โดยเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดในประเทศไทยและยังมีจำนวนประชากรน้อยที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศ นับเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและมีชายฝั่งทะเลติดอ่าวไทยยาวประมาณ 23 กิโลเมตร ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์มาก (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองสมุทรสงคราม, 2563) มีกระแสน้ำไหลเวียนอุดมไปด้วยแร่ธาตุธรรมชาติรวมไปถึงแพลงตอนทำให้มีเหล่าปลาหมูกินสารอาหารมากมายและเพื่อให้ปลาหมูกินรสชาติหวาน มัน ชาวประมงจะใช้ โปะเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในการจับปลาเพื่อให้ปลาไม่ตกใจ และไม่เครียด ปลาที่จับได้จึงมีความสด และมีรสชาติดีโดดเด่นมากกว่าปลาที่อื่น จึงส่งผลให้ปลาหมูกแม่กลองได้รับความนิยม กลายเป็นสินค้าที่สำคัญของท้องถิ่น (MGR Online, 2557)

ไม้ไผ่สีสุกมีคุณสมบัติค่อนข้างเหนียวทนทานและเป็นไม้ไผ่ที่สามารถสร้างสรรคงานได้ทั้งงานหยาบและงานละเอียด ด้วยคุณสมบัติของไม้ไผ่จึงถูกนำมาทำแข่งปลาที่เป็นภาชนะอย่างหนึ่งที่มีรูปทรงกลมโดยจักสานด้วยลายตาแหลวมมีดจนเกาะตัวแน่นไม่แตกออกจากกันทำให้มีลักษณะเป็นช่องเล็กๆ สามารถระบายอากาศได้ดี (สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ กรมป่าไม้, 2547)

จากการสัมภาษณ์คุณ สิริขวัญ คลังธำ (เป็นผู้ประกอบการเกี่ยวกับแข่งปลา) ณ วันที่ 5 พฤษภาคม 2565 เวลา 15.30 น. ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาที่เกิดจากแข่งปลาที่ยังไม่มีการพัฒนาให้เป็นไปในรูปแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ในปัจจุบันกระเป๋ามีหลายชนิดทั้งรูปแบบ รูปทรงและขนาดที่แตกต่างกันออกไป โดยเลือกจากความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำลายแข่งปลาที่สานเป็นลายตาแหลวมมีดมาผสมผสานกับผ้าและหนังเทียมให้เป็นกระเป๋าประเภทกระเป๋าคอคล้องมือ (Wrist Bag) กระเป๋าคอคล้องไหล่ (Shoulder Bag) และกระเป๋าคาดผ่านลำตัว (Crossbody Bag) เพื่อให้ตอบรับกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปี ที่มีความชื่นชอบในงานจักสาน จึงต้องออกแบบและพัฒนารูปทรง ลวดลายให้มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะดวกสบายในการใช้งาน และทันสมัย

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาและพัฒนากระเป๋าจากแข่งปลา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำลายตาแหลวมมีดที่เป็นเอกลักษณ์ของแข่งปลาที่สานจากไม้ไผ่กลับมาทำให้เป็นสินค้าในรูปแบบกระเป๋าประเภท กระเป๋าคอคล้องมือ (Wrist Bag) กระเป๋าคอคล้องไหล่ (Shoulder Bag) และกระเป๋าคาดผ่านลำตัว (Crossbody Bag) โดยใช้หลักการออกแบบที่ดีตามบัญญัติ 10 ประการของดีเทอร์ รามส์ ได้กล่าวไว้ โดยผู้วิจัยเลือกมา 3 ประการดังนี้ 1). ต้องเกิดประโยชน์กับผู้ใช้อย่างแท้จริง (Good Design Makes a Product Useful) 2). ต้องมีความสวยงาม (Good Design is Aesthetic) 3). ต้องทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจได้อย่างง่ายดาย (Good Design Makes a Product Understandable) (VITSOE Design Dieter Rams,

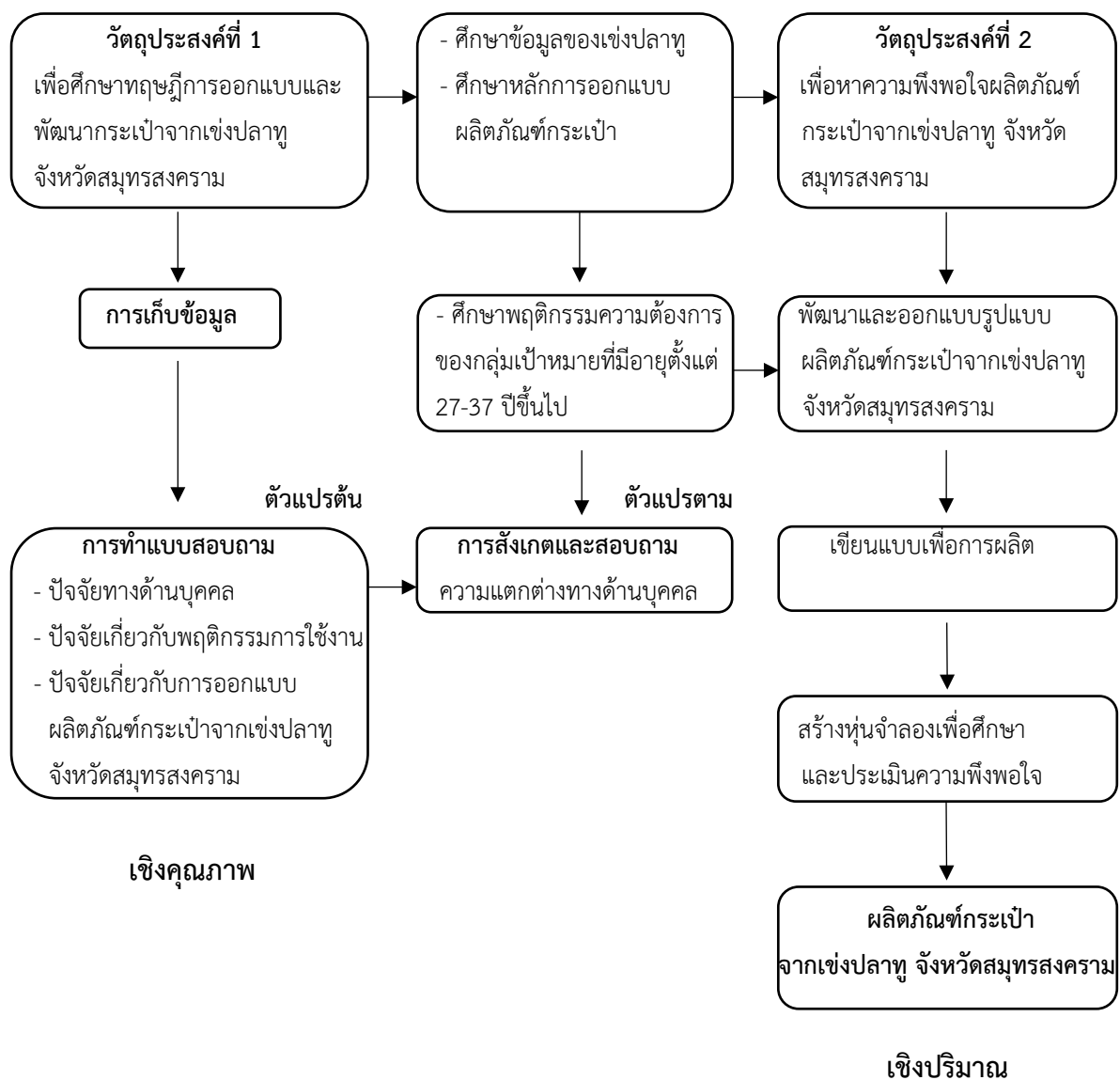
1957) มาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อตอบรับกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีความชื่นชอบในงานจักสาน ช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปีขึ้นไป และหาความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์จากกลุ่มเป้าหมายเป็นลำดับต่อไป ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการออกแบบของนักออกแบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการออกแบบและพัฒนากระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋จากแข่งปลาหู จังหวัด

สมุทรสงคราม

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด

การดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยการศึกษาและพัฒนากระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม มีการศึกษาลวดลายการจักสาน และเพื่อนำลวดลายการจักสานแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม มาออกแบบ กระเป๋าสตรีให้มีความร่วมสมัยสามารถดึงดูดความสนใจและเป็นที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งได้กำหนด ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลและเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง

(1) ขั้นปฐมภูมิ ข้อมูลการศึกษาภาคสนามจากการทำแบบสอบถาม โดยทำการสัมภาษณ์ สอบถามและศึกษาเก็บข้อมูลตามระบบขั้นตอนกระบวนการ

(2) ขั้นทุติยภูมิ ศึกษาข้อมูลหนังสืออ้างอิงทางวิชาการ ได้แก่ งานวิจัย และสื่อสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างและสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) กลุ่มประชากร คือ บุคคลทั่วไปภายในจังหวัดสมุทรสงคราม

(2) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มสตรีที่มีความชื่นชอบในงานจักสานช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปีขึ้นไป ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 50 คน

(3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้งาน โดยมีกลุ่มตัวอย่างอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 50 คน

(4) แบบประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 30 คน

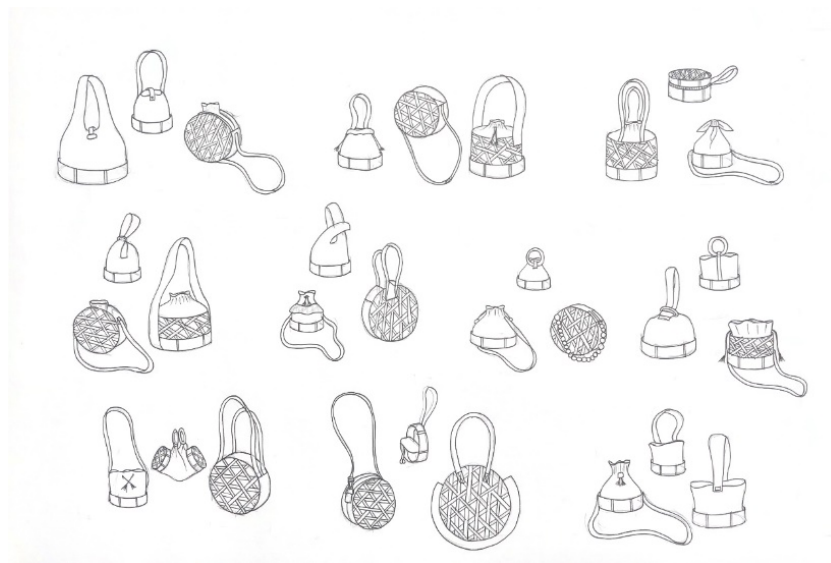
ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลวิเคราะห์จากแบบสอบถามของกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่สนใจในผลิตภัณฑ์ กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ยร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย เพื่อนำผลที่ได้มาหาแนวทางที่เหมาะสม ความเป็นไปได้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ที่สอดคล้อง กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุดเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขแบบร่าง (Sketch Design) และนำ งานออกแบบที่ได้มาเขียนแบบเพื่อการผลิตโดยเขียนขนาดและสัดส่วนของตัวผลิตภัณฑ์ทั้งหมดจากนั้นนำไป ผลิตแล้วทำการสร้างหุ่นจำลองที่ได้จากการออกแบบ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายบุคคลทั่วไปภายในจังหวัดสมุทรสงครามและ กลุ่มสตรีที่มีความชื่นชอบในงานจักสานช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามเกี่ยวพฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุตั้งแต่ 27-37 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน โดยใช้ผลสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละนำมาใช้เป็นแนวทางการผลิตกระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าประเภทกระเป๋าที่กลุ่มตัวอย่างนิยมมากที่สุดคือ กระเป๋าสะพายข้าง (Crossbody Bag) คิดเป็นร้อยละ 25.21 กระเป๋าคอล้างไหล่ (Shoulder Bag) คิดเป็นร้อยละ 22.69 กระเป๋าคอล้างมือ (Wrist Bag) คิดเป็นร้อยละ 21.85 ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดมาปรับใช้ในการผลิตโดยทำแบบร่างแนวคิดเบื้องต้น (Idea Sketch) และการพัฒนาแบบ (Sketch Design) ดังต่อไปนี้

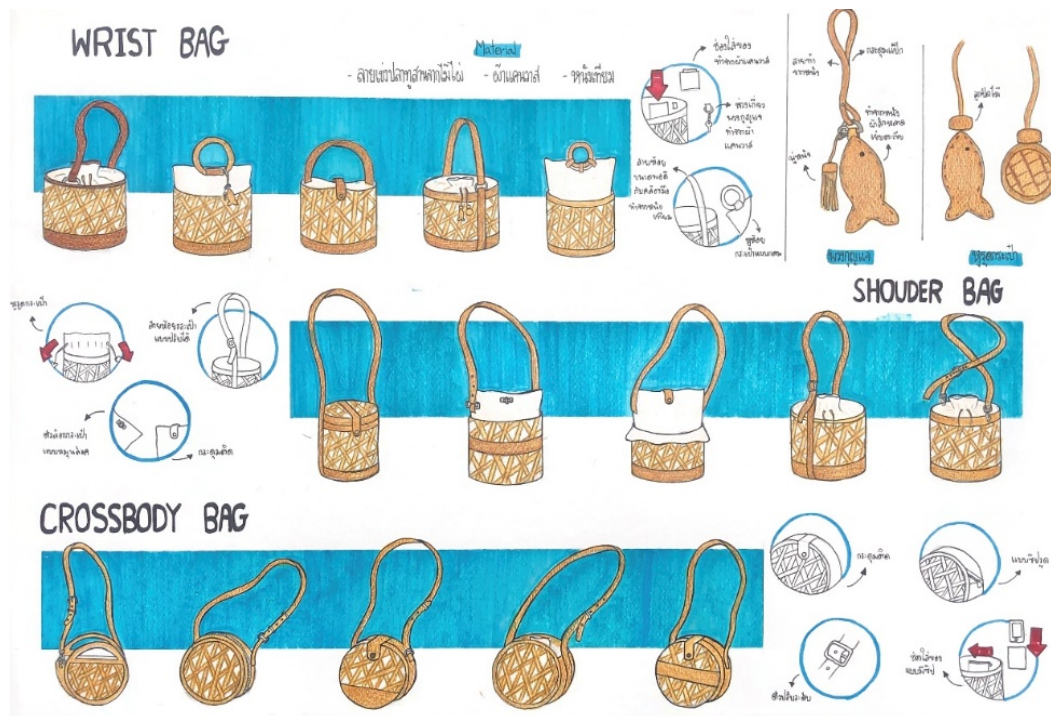
ภาพที่ 2 แบบร่างแนวคิดเบื้องต้น (Idea Sketch) ชุดที่ 1

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 3 แบบร่างแนวคิดเบื้องต้น (Idea Sketch) ชุดที่ 2

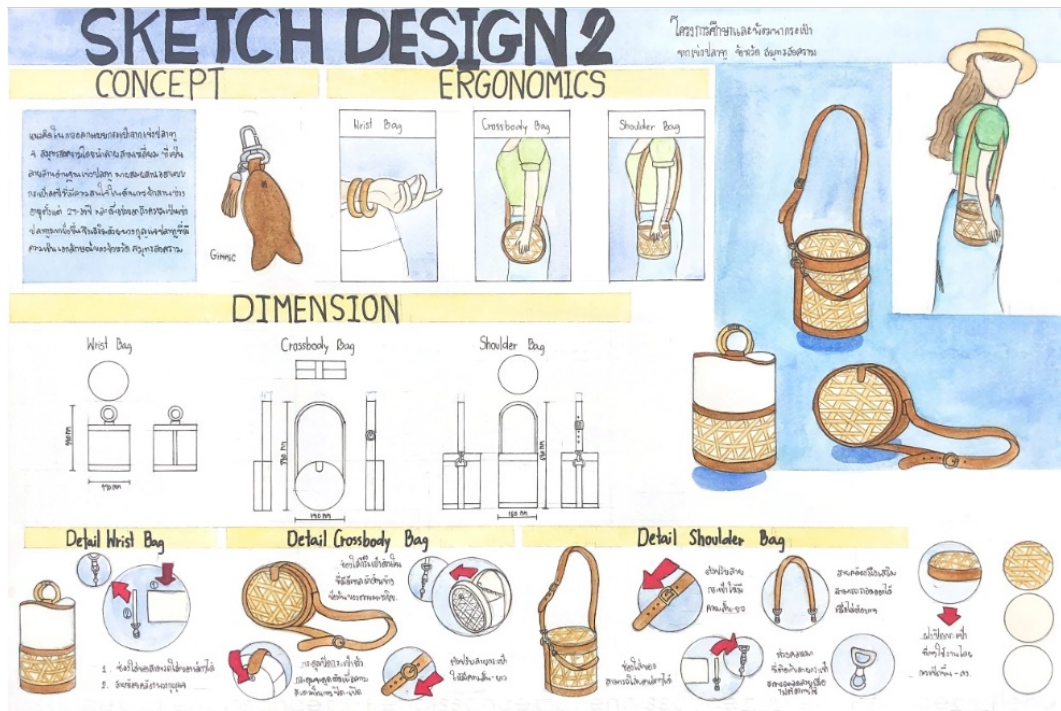
ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 4 ผลการพัฒนาารูปแบบ (Development)
ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

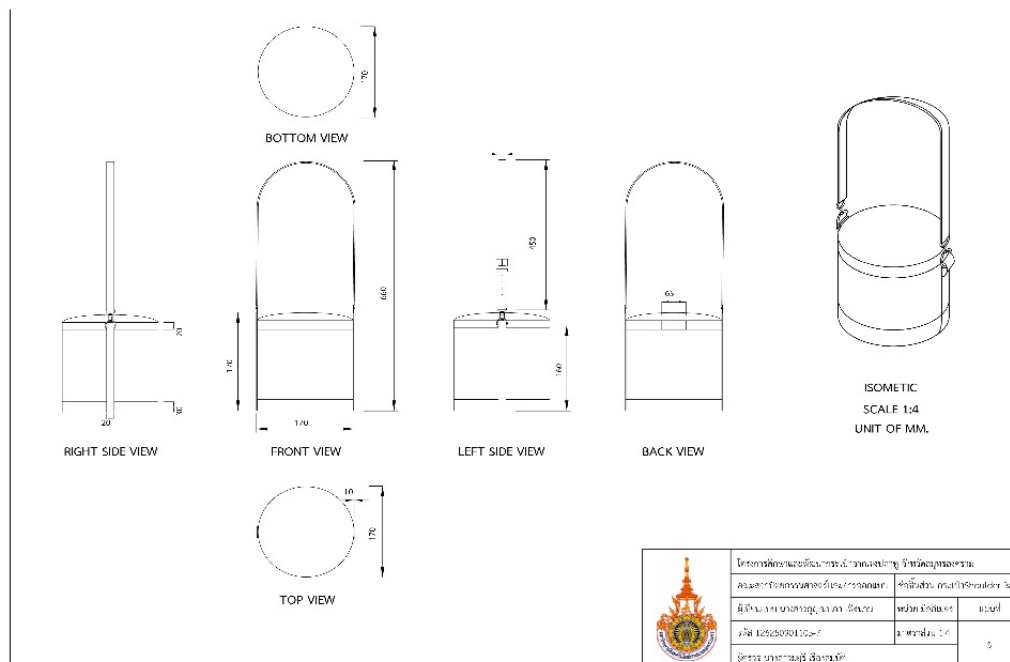

ภาพที่ 5 ผลการออกแบบครั้งที่ 1 (Sketch Design)
ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

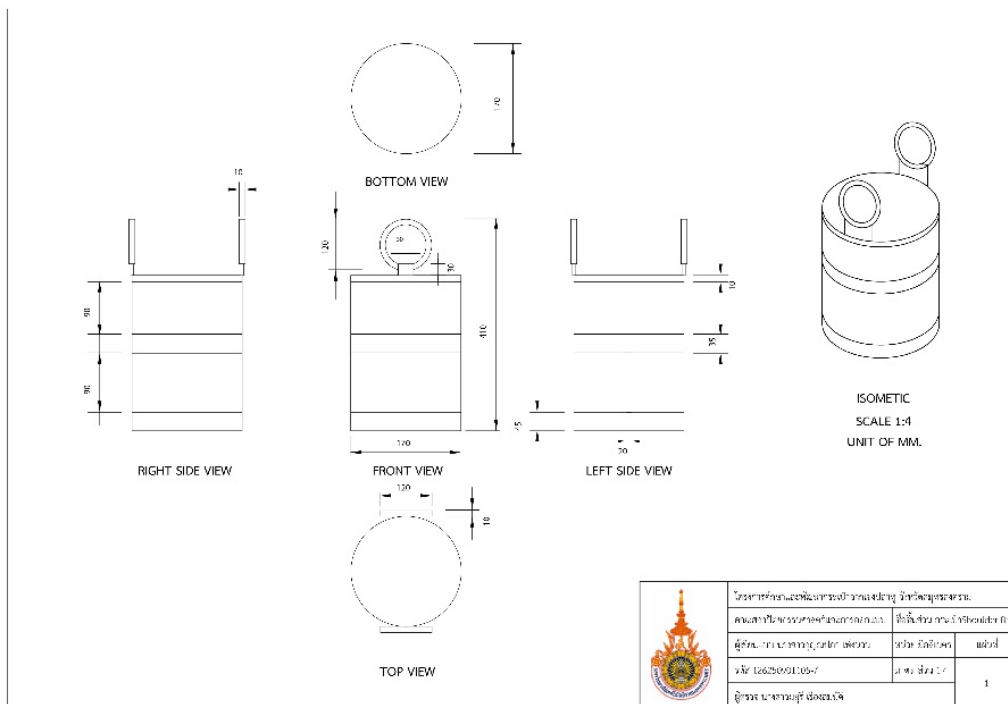
ภาพที่ 6 ผลการออกแบบครั้งที่ 2 (Sketch Design)

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

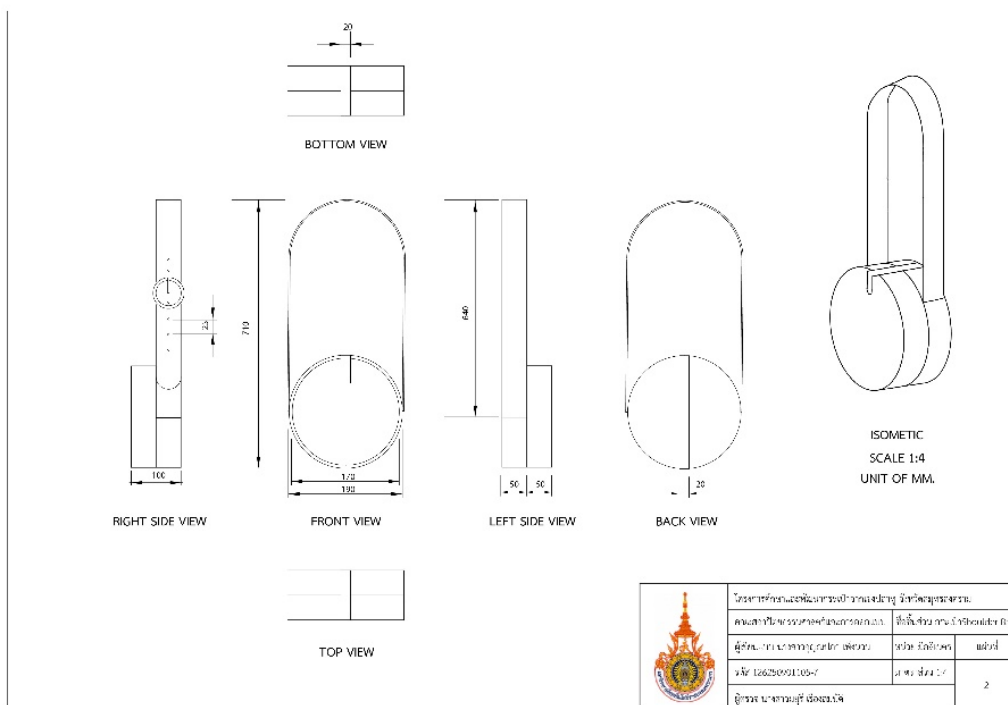

ภาพที่ 7 เขียนแบบกระเป๋าคอคล้องไหล่ (Shoulder Bag) เพื่อการผลิต (Working Drawing)

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 8 เขียนแบบกระเป๋าคอคล้องมือ (Wrist Bag) เพื่อการผลิต (Working Drawing)
 ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 9 เขียนแบบกระเป๋าสะพายข้าง (Crossbody Bag) เพื่อการผลิต (Working Drawing)
 ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 10 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จำนวน 3 แบบ

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ผู้วิจัยได้สรุปผลแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้ สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์จากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม (n=30)

คุณสมบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านความสวยงามของรูปทรง	4.47	0.62	มาก
ด้านความสวยงามของลวดลาย	4.53	0.50	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ใช้สอย	4.40	0.80	มาก
ด้านความแข็งแรง/ทนทาน	4.43	0.56	มาก
ด้านความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์	4.47	0.56	มาก
รวม	4.46	0.61	มาก

สรุปตารางที่ 1 ผลแสดงค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงครามโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.46 จากผู้ทำแบบประเมินทั้งหมด 30 คน

สรุปและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่งจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนากระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสรุปดังนี้ การวิจัยศึกษาและพัฒนากระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม มีการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ผลสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อพัฒนากระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้ข้อมูลมาสรุปได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับด้านสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการออกแบบและพัฒนากระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง 27-37 ปี อาชีพส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามคือพนักงานบริษัท ที่พบมากที่สุดรองลงมาคือ ธุรกิจส่วนตัว และด้านพฤติกรรมการใช้งานพบว่า คนส่วนใหญ่ไม่เคยเห็นผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากแข่งปลาหู คิดเป็นร้อยละ 68.00 และผู้ที่เคยพบเห็น คิดเป็นร้อยละ 32.00 จึงทำให้มีผู้ที่สนใจในผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากแข่งปลาหู คิดเป็นร้อยละ 94.00 มากกว่าผู้ที่ไม่สนใจ คิดเป็นร้อยละ 6.00 และการศึกษาพฤติกรรมในการพกสัมภาระพบว่าคนส่วนใหญ่เลือกที่จะพกโทรศัพท์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.75 ความถี่ในการซื้อกระเป๋ายูที่ 6 เดือนถึง 1 ปีครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.00 โดยลักษณะที่เลือกซื้อจะเป็นกระเป๋าค้นเดียวเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 68.00 และต้องต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 62.00 โอกาสในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากแข่งปลาหูส่วนใหญ่ใช้งานทั่วไปเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาคือใช้ในการท่องเที่ยวเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 29.00 และลักษณะที่เลือกใช้จะเป็นกระเป๋าสายพาดข้าง (Crossbody Bag) คิดเป็นร้อยละ 25.21 กระเป๋าคอลังไหล่ (Shoulder Bag) คิดเป็นร้อยละ 22.69 กระเป๋าคอลังมือ (Wrist Bag) คิดเป็นร้อยละ 21.85 จากการที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากแข่งปลาหูของกลุ่มตัวอย่างทำให้ทราบว่ามีความต้องการให้กระเป๋ามาจากแข่งปลาหูคำนึงถึงดีไซน์เป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 27.27

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนากระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม มาสรุปได้ดังนี้ ประเภทกระเป๋ากลุ่มตัวอย่าง อายุตั้งแต่ 27-37 ปี เลือกใช้และมีความน่าสนใจในการทำกระเป๋ามากที่สุดคือ กระเป๋าสายพาดข้าง (Crossbody Bag) กระเป๋าคอลังไหล่ (Shoulder Bag) กระเป๋าคอลังมือ (Wrist Bag) โดยคุณสมบัติจะต้องสามารถใช้ได้ในชีวิตประจำวันสะดวกสบายต่อการใส่โทรศัพท์มือถือ ราคาต่อใบต่ำกว่า 1,000 และมีดีไซน์ที่โดดเด่น

วัตถุประสงค์ข้อที่สองการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋ามาจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม จากกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 27-37 ปี จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานได้ข้อมูลสถิติดังนี้ มากที่สุดคือด้านความสวยงาม

ของลวดลาย ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.50) รองลงมาคือด้านความสวยงามของรูปทรง ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.62) ด้านความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.56) ด้านความแข็งแรง/ทนทาน ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.56) และด้านประโยชน์ใช้สอย ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.80)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยโครงการศึกษาและพัฒนากระเป๋าจากแข่งปลาหู จังหวัดสมุทรสงคราม ในการทำวิจัยและวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามครั้งนี้ พบว่ามีอุปสรรคในการดำเนินการดังนี้ มีข้อจำกัดในเรื่องของการนำดอกไม้ไปมาสานและผสมผสานเข้ากับผ้าและหนังพบว่าดอกไม้ที่นำมาสานไม่มีความยืดหยุ่นหรือไม่อ่อนตัวจึงทำให้ต่อประกอบเข้าวัสดุอื่น ๆ ยาก และการทำงานที่ขาดการวางแผน มีเวลาจำกัด จึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีความไม่เสถียรมากพอ ในอนาคตอาจมีการศึกษาหัวข้อเกี่ยวกับการนำแข่งปลาหูมาทำกระเป๋า เพื่อช่วยสร้างรายได้ให้แก่กลุ่มที่ทำงานด้านการจักสานหรือกลุ่มที่มีความสนใจในงานจักสาน หวังว่าโครงการนี้จะประโยชน์แก่ผู้อ่าน

เอกสารอ้างอิง

- ประทักษ์ คุณทอง. (2560). *การศึกษาลวดลายหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาลวดลายบนเครื่องเรือน*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองสมุทรสงคราม. (2563). *ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสมุทรสงคราม*[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2565, จาก: <https://district.cdd.go.th/muangsamut/about-us/ประวัติความเป็นมา/>
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจและผลิตผลป่าไม้ กรมป่าไม้. (2547). *การจักสานผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- Campus star.com. (2564). *ชื่อเรียกของกระเป๋า แต่ละแบบ*[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก: <https://lifestyle.campus-star.com/trendy/58012.html>
- MRG Online. (2557). *ปลาหูแม่กลอง หน้าอกคอคอกหัก*[ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566, จาก: <https://mgronline.com/travel/detail/9570000142002>
- VITSOE Design Dleter Rams. (2566). *The power of good design*[online]. Jan 15, 2023, Available: <https://www.vitsoe.com/us/about/good-design>

การศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

ัญญลักษณ์ โพธิ์เตี้ย¹ และ ศศิประภา เวชศิลป์¹

¹คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมลวดลายเครื่องปั้นดินเผาของตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปลูกต้นไม้ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

การดำเนินการวิจัยโดยศึกษาข้อมูลด้านลวดลายเครื่องปั้นดินเผาของตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี รวมถึงหลักการด้านการออกแบบให้เหลือจำนวน 3 รูปแบบ ซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ เสรยามิก จำนวน 3 ท่าน และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 คน โดยประเมินค่าข้อมูลในรูปแบบ Rating Scale

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้บริโภค เห็นว่ากระถางต้นไม้รูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งานมากที่สุดและแสดงถึงเอกลักษณ์ศิลปะบ้านเชียงที่แสดงถึงลวดลายกันหอย และผลความพึงพอใจของผู้บริโภคพบว่าผลิตภัณฑ์รูปแบบที่ 2 ด้านผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.55) ด้านราคามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.57) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.53) และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.58)

คำสำคัญ: กระถางต้นไม้, เครื่องปั้นดินเผา, ผลิตภัณฑ์, บ้านเชียง, อุดรธานี

Product Study and Design of Flowerpots to add Value from Ban Chiang, Udon Thani

Thanyaluck Photia¹ and Sasiprapa Wechasin¹

¹Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the history of the art and culture of pottery patterns of Ban Chiang, Udon Thani, 2) To design a set of Flowerpots to add value from Ban Chiang, Udon Thani and 3) To assess the satisfaction of tree growers with Flowerpots to add value from Ban Chiang, Udon Thani.

Conducting research by studying the art and culture of pottery motifs of Ban Chiang Subdistrict, Udon Thani province, as well as the principles of consistent design, to be reduced to 3 patterns with hierarchical analysis techniques to be prototyped and evaluated by 3 ceramics design experts. And assessed consumer satisfaction from a sample of 51 people by evaluating the data in a rating scale.

The results showed that design expert and consumers saw the 2nd Flowerpot form and consumer satisfaction showed that the 2nd form of product ($\bar{x} = 4.65$, S.D. = 0.55) agrees the most, the price side ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.57) agrees the most, the distribution channel side ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.53) agrees the most, and the marketing promotion side ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.58) agrees the most.

Keywords: Flowerpot, Pottery, Product, Ban Chiang, Udon Thani

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (Covid-19) ได้เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2562 และลุกลามการติดเชื้ออย่างรวดเร็วไปทั่วโลก และยังคงดำเนินอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน สร้างความหวาดกลัวและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจของประชากร จึงทำให้สถานศึกษา สถานประกอบการต่าง ๆ มีมาตรการทำงานในรูปแบบออนไลน์หรือ Work From Home วิธีปฏิบัติที่สำคัญที่จะช่วยให้คนส่วนใหญ่รักษาระยะห่างกับทางสังคม โดยสามารถลดการพบปะ หรือรวมตัวอยู่ในพื้นที่แออัด ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคได้ แต่เมื่อบ้านกลายเป็นที่ทำงานทำให้เรื่องของพื้นที่เข้ามามีบทบาทจากบ้านที่เป็นพื้นที่ของการผ่อนคลายความรู้สึกเหนื่อยล้าจากการทำงานมาทั้งวันต้องกลายเป็นพื้นที่ที่นำมาทำงาน บ้านที่เชื่อมโยงกับความรู้สึกผ่อนคลายจึงหายไป กลายเป็นเชื่อมโยงกับความรู้สึกของการทำงานเข้ามาแทน ซึ่งอาจารย์บุรชัย อัครวิบูลย์ สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้กล่าวถึงภาวะทางด้านอารมณ์จากสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งอาจทำให้ผู้อยู่อาศัยเกิดการรับรู้ภัยคุกคามนำมาซึ่งภาวะความเครียด มีผลกระทบยาวในการกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ซึมเศร้าและนำไปสู่โรคซึมเศร้าได้ จึงทำให้เกิดกระแสนิยมที่คนที่ต้องทำงานอยู่บ้าน (Work From Home) หันมาสนใจการทำให้บ้านน่าอยู่ และการหาความสุขจากการอยู่ในบ้าน ด้วยเหตุนี้จากข้อมูลการวัดด้วยเครื่องมือ Google Trends ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ได้จากการค้นหาคำว่า ปลุกต้นไม้ กระบองเพชร กระถางต้นไม้ และแต่งห้อง (Pattarat, 2563) ทำให้ธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องนี้ได้รับความนิยมและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจทางการตลาดเป็นอย่างมาก จากข้อมูลกระแสที่กล่าวมาดังกล่าว การตกแต่งรวมถึงปลุกต้นไม้ในสมัยใดก็ตามมนุษย์นิยมใช้ไม้กระถางเป็นสิ่งตกแต่งประกอบความสวยงามเรื่อยมา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ประโยชน์ในภาชนะหรือกระถางที่ดูแลรักษาพันธุ์ไม้ได้ง่าย เคลื่อนย้ายสะดวก เหมาะในการประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ นั้น ทั้งในที่กลางแจ้ง เช่น ทางเดิน ในสวน เชิงบันไดอาคาร หน้าต่าง ระเบียง บ้าน บนดาดฟ้าบ้าน หรือแม้แต่ในที่ร่ม เช่น ห้องนั่งเล่น ห้องอาหาร ห้องทำงาน หรือภายในอาคารที่ใดที่หนึ่งก็ใช้ได้ (ปิฎก บุนนาค อ้างอิงใน ประโยชน์ของไม้กระถาง, 2555)

หากกล่าวถึง “บ้านเชียง” ภาพจำแรกของเรคนไทยก็คือ หม้อดินเผาเขียนสี โดยฝีมือมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยมีหลักฐานการพบในหลุมฝังศพบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง บ้านเชียงเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย จากการขุดค้นพบโบราณวัตถุเครื่องปั้นดินเผาที่มีอายุถึง 5,600 ปีมาแล้ว เครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับที่ทำจากโลหะอย่างสำริดและเหล็ก ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านโลหะกรรมของชุมชนบ้านเชียง ส่งผลให้แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญในระดับชาติและระดับสากล ได้รับการสถาปนาจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ด้วยเหตุนี้แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงจึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำหรับทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในเวลาต่อมาการนำคุณลักษณะด้านรูปทรงและลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ส่งผลให้เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียงกลายเป็นวัตถุทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ควรแก่การศึกษาถึงองค์ความรู้ (วิลภา กาลวิเศษ, 2554) การสร้างสรรค์งานศิลปกรรม รวมถึงมีชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเชียง โดยชาวบ้านซึ่งมีอาชีพเป็นเกษตรกร ซึ่งจัดทำเครื่องปั้นดินเผาในช่วงการว่างงานเพื่อสร้างรายได้และมีร้านค้าขายของที่ระลึกจากชาวบ้านตำบลบ้านเชียง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบางช้าง จังหวัดอุดรธานี โดยการออกแบบชุดกระถางต้นไม้ นำเอาลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบ้านเชียงมาประยุกต์ในผลิตภัณฑ์ คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของลวดลายบ้านเชียง ทำให้การสร้างสรรค์ผลงานที่มีกลิ่นอายของวัฒนธรรมไทยโบราณในการออกแบบที่ร่วมสมัย การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ครั้งนี้เป็นการออกแบบเพื่อมุ่งเน้นในการเปิดตลาดและให้ตรงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงกลุ่มผู้ที่ต้องการชุดกระถางต้นไม้ในการปลูกพันธุ์ไม้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปลูกต้นไม้ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานโครงการศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบล บ้างเชียง จังหวัดอุดรธานี ให้ได้ข้อมูลที่ต้องการศึกษา สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล เบื้องต้น ซึ่งประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดขอบเขตการดำเนินงานวิจัย เพื่อเป็น แนวทางในการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการออกแบบเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและรวบรวมงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

- (1) ขั้นปฐมภูมิ การศึกษาภาคสนาม คือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเชียง
- (2) ขั้นทุติยภูมิ ศึกษาข้อมูลหนังสืออ้างอิงทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปลูกต้นไม้ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 51 คน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการ ออกแบบ จำนวน 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผู้บริโภคที่มีต่อการออกแบบชุดกระถางต้นไม้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลอัตลักษณ์บ้านเชียง

อัตลักษณ์บ้านเชียง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม	
1) ลายธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์ ได้แก่ 1.1 ลายรูปคน 1.2 ลายพืชพรรณ ได้แก่ ลายใบไม้ดอกไม้ ลายก้านขด ที่พัฒนา มาจากลายก้นหอย ลายวงปีไม้ 1.3 ลายสัตว์ซึ่งมีทั้งสัตว์เลื้อยและสัตว์ป่าที่นำมาทำเป็นอาหาร ได้แก่ ควาย งู กิ้งก่าหรือแหย่ กวาง/แก้ง และลายก้นหอย (ชนิก เลิศชาญฤทธ์, 2560)	 ภาพที่ 2 อัตลักษณ์บ้านเชียงลายธรรมชาติ ที่มา: ชนิก เลิศชาญฤทธ์ (2560)
2) ลายลายเรขาคณิต ได้แก่ รูปสามเหลี่ยม วงกลม ลายตารางเหลี่ยม (ชนิก เลิศชาญฤทธ์, 2560)	 ภาพที่ 3 อัตลักษณ์บ้านเชียงลายเรขาคณิต ที่มา: ชนิก เลิศชาญฤทธ์ (2560)
3) ลายอิสระ ลักษณะแบบนามธรรม สามารถตีความได้หลากหลายขึ้นอยู่กับจินตนาการ ประสบการณ์และรสนิยมของผู้พบเห็น เช่น ลายเส้น คด โค้งรูป ตัว S เป็นต้น (ชนิก เลิศชาญฤทธ์, 2560)	 ภาพที่ 4 อัตลักษณ์บ้านเชียงลายอิสระ ที่มา: ชนิก เลิศชาญฤทธ์ (2560)

สรุปผลการวิเคราะห์ จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง โดย นายวีระเกียรติ สหระเมธี ภัณฑารักษ์ปฏิบัติการ ให้ข้อมูลคือ “ลายกันหอย” เป็นลายได้รับความนิยมและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานตกแต่งด้านต่าง ๆ เพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านเชียง เนื่องจากเป็นลายพื้นฐานและเป็นลายที่นิยมใช้ตกแต่งบนผิวภาชนะดินเผาในสมัยโบราณ

2. ผลการออกแบบเชิงรามิกของการออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ผู้วิจัยได้ทำการระดมความคิด ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการเริ่มต้นออกแบบ เพื่อหาแนวทางในการศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

2.1 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบ

1) ผลการวิเคราะห์ระดมความคิด (Idea Sketch)

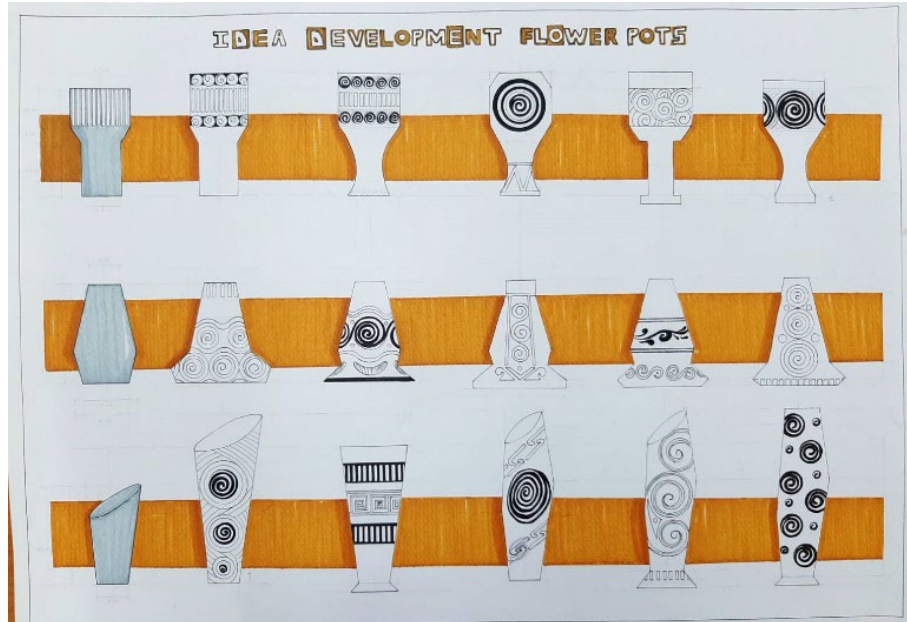

ภาพที่ 5 การระดมความคิดที่ 1

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

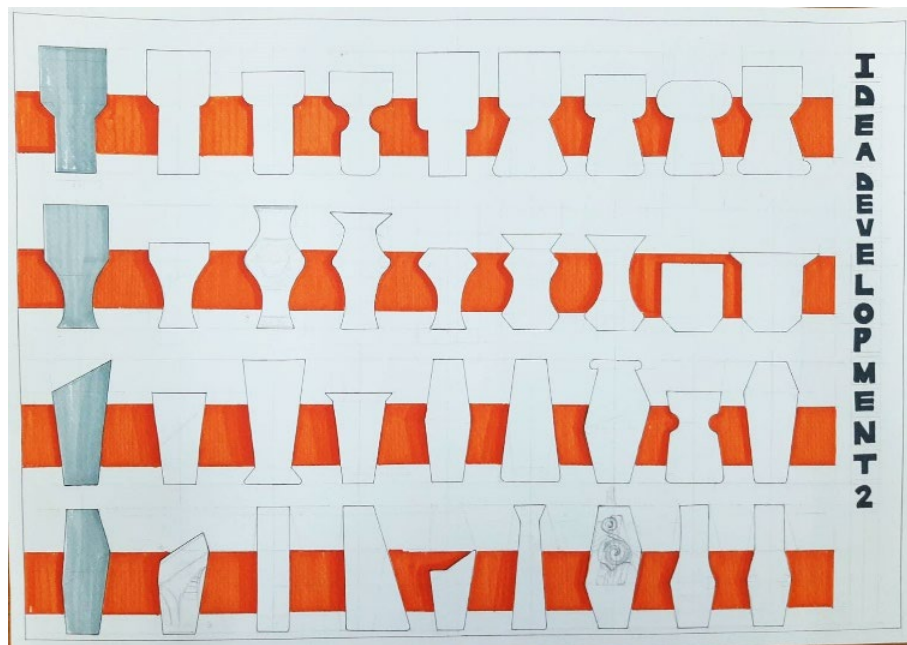
2.2 ผลการพัฒนารูปแบบ (Development)

ผู้วิจัยได้ทำการนำแบบจากการที่ทำการระดมความคิด มาพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการศึกษา และออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี

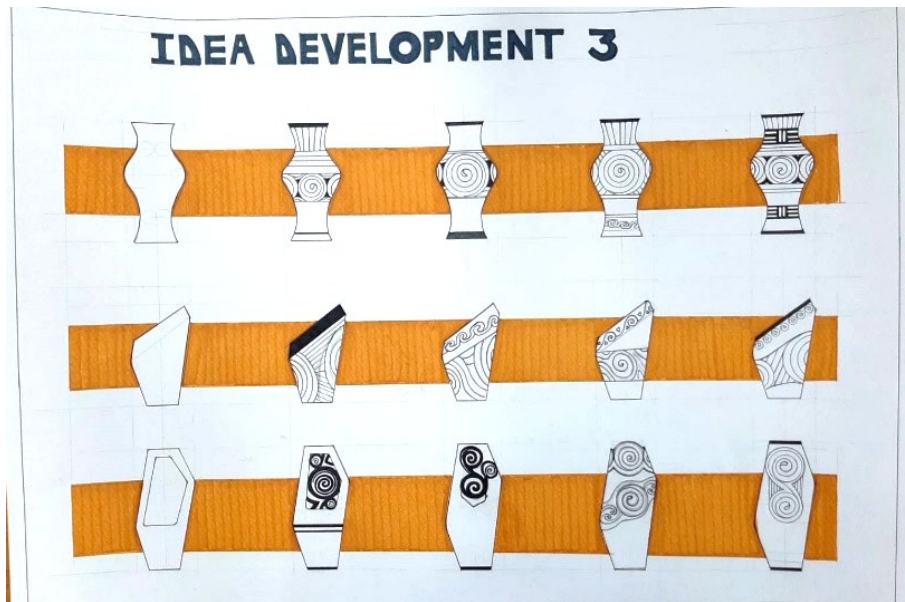
ภาพที่ 6 ผลการพัฒนารูปแบบครั้งที่ 1

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 7 ผลการพัฒนารูปแบบครั้งที่ 2

ที่มา : ผู้วิจัย (2565)

ภาพที่ 8 ผลการพัฒนาครั้งที่ 3
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2.3 ผลการออกแบบ (Sketch Design)

ผู้วิจัยได้ทำการนำแบบจากการที่ทำการพัฒนาครั้งที่ 3 มาพัฒนาเพื่อหาแนวทางในการศึกษาและออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 รูปแบบ

ภาพที่ 9 ผลการออกแบบรูปแบบที่ 1
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 12 Mood and Tone

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

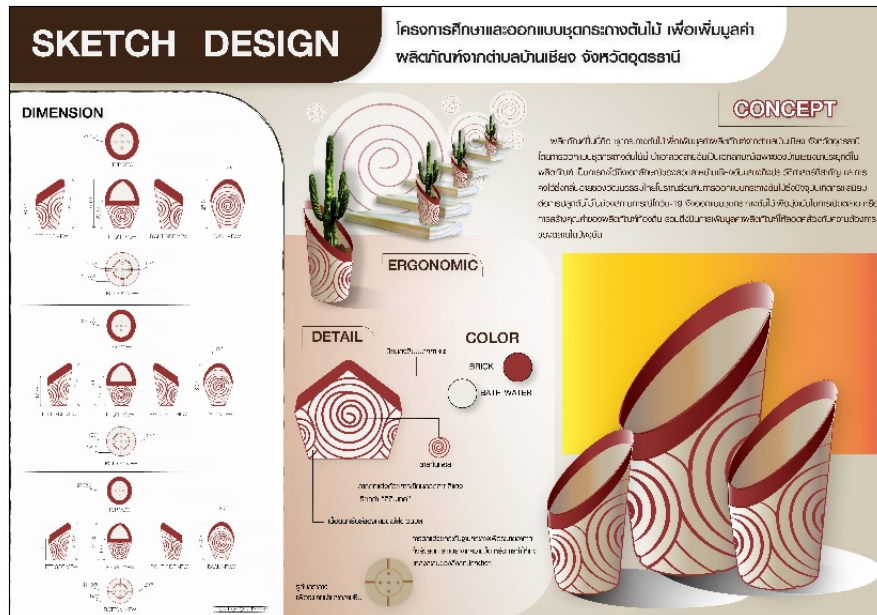
3. ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก

ผลการวิเคราะห์การออกแบบจำนวน 3 รูปแบบ จากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก จำนวน 3 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

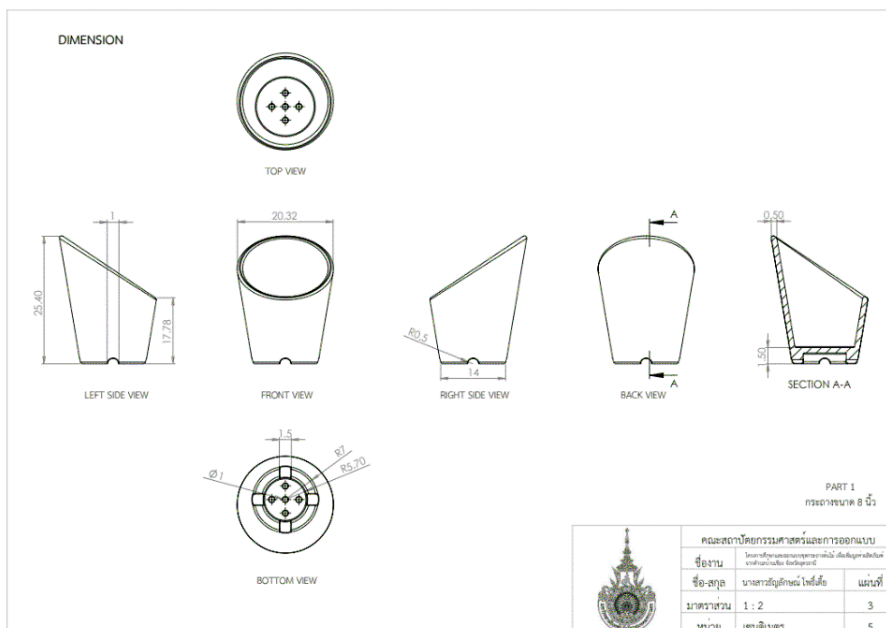
ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก (n=3)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านเอกลักษณ์ศิลปะบ้านเชียง	4.67	0.31	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านกรรมวิธีการผลิต	4.75	0.24	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านขนาดและสัดส่วน	4.56	0.47	เหมาะสมมากที่สุด
4. ด้านความสวยงาม	4.78	0.16	เหมาะสมมากที่สุด
5. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.42	0.12	เหมาะสมมาก
รวม	4.63	0.26	เหมาะสมมากที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินการจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเซรามิก ของการออกแบบกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ในรูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 5 ด้านมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.26)

ภาพที่ 13 รูปแบบที่ถูกเลือกโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 14 การเขียนแบบเพื่อการผลิต
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4. ขั้นตอนการผลิต (Process)

ผู้วิจัยเลือกใช้ ดินดำ (PBA) ในการขึ้นรูปชิ้นงาน โดยใช้วิธีขึ้นแป้นหมุนไฟฟ้า และตกแต่งชิ้นงาน ตัดปากเฉียง

ภาพที่ 15 ขึ้นรูปโดยแป้นหมุนไฟฟ้า
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

หลังจากประกอบชิ้นงานเสร็จแล้ว จึงทำการตกแต่งด้วยน้ำดินสี ผู้วิจัยใช้สีสแตน (Stain) สีแดง อักนี ผสมกับกันน้ำดิน และเขียนลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์ จากนั้นนำเข้าเตาเผา โดยเผาชิ้นงานครั้งเดียว (One Firing) ที่อุณหภูมิ 1200°

ภาพที่ 16 ตกแต่งผลิตภัณฑ์
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 17 ผลิตภัณฑ์จริง
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่ 2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิเคราะห์ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน และหาค่าเฉลี่ยและผลการประเมินในแบบประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ (n=51)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.65	0.55	เหมาะสมมากที่สุด
2. ด้านราคา	4.63	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านช่องทางการจำหน่าย	4.57	0.53	เหมาะสมมากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.56	0.58	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.60	0.56	เหมาะสมมากที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบการประเมินการจากผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ ผลความเหมาะสมของผู้บริโภคแบบที่ 2 ด้านผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.65, S.D.= 0.55) ด้านราคามีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D.= 0.57) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57, S.D.= 0.53) และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57, S.D.= 0.58) ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.60, S.D. = 0.56)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลการศึกษิตตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียงนั้นจากหลักฐานการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาที่มีการผลิตมาแล้วประมาณ 5,600 ปี ผลิตในอำเภอหนองหาน ตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เอกลักษณ์ของลวดลายที่แสดงถึงศิลปบ้านเชียงที่ชัดเจน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ลายธรรมชาติ 2) ลายเรขาคณิต และ 3) ลายอิสระ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษา ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง “ลายก้นหอย” เป็นลายเอกลักษณ์ของศิลปบ้านเชียงที่ได้รับความนิยมและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในงานตกแต่งด้านต่าง ๆ และยังเป็นลายที่นิยมใช้ตกแต่งในสมัยโบราณ

2. สรุปผลการออกแบบร่างผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นไปตามหลักการออกแบบ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์แบบร่างที่ผ่านการคัดเลือกทั้งหมดจำนวน 3 รูปแบบ ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านเซรามิกจำนวน 3 ท่าน ได้ประเมินทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเอกลักษณ์ศิลปบ้านเชียง 2) ด้านกรรมวิธีการผลิต 3) ด้านขนาดและสัดส่วน 4) ด้านความสวยงาม และ 5) ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่ารูปแบบที่ 2 มีความเหมาะสมที่จะนำไปผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์

3. สรุปผลจากแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปลูกต้นไม้ โดยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 คน โดยใช้หลัก 4Ps ซึ่งพิจารณาได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่าอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด

อภิปรายผลการศึกษา

1. อภิปรายผลการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมลวดลายเครื่องปั้นดินเผาของตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พบว่า “ลายก้นหอย” เป็นลายสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนบ้านเชียง เนื่องจากเป็นลายพื้นฐาน และยังเป็นลายที่นิยมใช้ตกแต่งบนผิวภาชนะดินเผาในสมัยโบราณ ทั้งนี้ยังได้รับความนิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 คน มีความต้องการของลวดลายก้นหอยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.2

2. อภิปรายผลการออกแบบชุดกระถางต้นไม้ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากตำบลบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี โดยอันดับที่ 1 ได้แก่ รูปแบบที่ 2 มีผลการประเมินอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด อันดับที่ 2 ได้แก่ รูปแบบที่ 1 มีผลการประเมินอยู่ในระดับความเหมาะสมปานกลาง และอันดับที่ 3 ได้แก่ รูปแบบที่ 3 มีผลการประเมินอยู่ในระดับความเหมาะสมปานกลาง จากการที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินถึงความเหมาะสมจึงได้เลือกรูปแบบที่ 2 และนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ชุดกระถางต้นไม้

3. อภิปรายผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 คน เป็นลักษณะการออกแบบโดยมุ่งเน้นในการเปิดตลาดและตรงความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง จากการสำรวจความต้องการ

ในเครื่องมือที่ 2 นั้น มีความต้องการถึงการสื่อถึงเอกลักษณ์ที่สะท้อนแหล่งผลิต และรูปทรงลักษณะทรงสูงจากปัญหาการใช้งาน สอดคล้องกับแนวคิดของ (มานะ เอี่ยมบัว, 2556) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบด้านความงามของเครื่องปั้นดินเผา 1) ความงามจากดิน มีส่วนสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นสี ความหยาบ-ละเอียดของเนื้อดิน 2) ความงามจากการเผา มีความสอดคล้องกับแหล่งที่มาของดิน 3) ความงามจากรูปทรง มีผลต่อการใช้งาน และความสวยงามถูกถ่ายทอดจากศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักคือการใช้งานและสุนทรียภาพ 4) ความงามจากลักษณะผิว เกิดจากการปั้น เเผา โดยการใช้เทคนิคต่าง ๆ 5) ความงามในลักษณะเอกลักษณ์ เกิดจากภูมิปัญญาที่เป็นจุดเด่นของแต่ละที่นั้นมีความแตกต่างกันออกไป ผ่านรูปร่าง รูปทรง สีสันท และการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

การออกแบบหรือการจัดวางลายที่มีความต้องการในรูปแบบต่าง ๆ ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้นในอนาคต เพื่อส่งเสริมในด้านการตลาดในการสร้างแรงจูงใจต่อการซื้อผลิตภัณฑ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Pattarat. (2563). เทรนด์ “ปลูกต้นไม้” มาแรง! ร้านขายดีเท่าตัว ผลจากคนอยู่บ้าน-กระแสแต่งห้องสไตล์เกาหลี. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://positioningmag.com/1280265> 19 เมษายน 2565.
- กิ่งแก้ว ผกานนท์. (ม.ป.ป.). ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://www.kroobannok.com/tag-ศิลปวัฒนธรรมบ้านเชียง.html>, 24 เมษายน 2565.
- ธนิช เลิศชาญฤทธิ. (2560). ภาชนะดินเผายุคก่อนประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มิวเซียมเพรส
- ประโยชน์ของไม้กระถาง. (2555). [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.thaikasetsart.com/ประโยชน์ของไม้กระถาง/>
- ประสิทธิ์ พวงบุตร. (2564). การออกแบบและพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาโดยใช้อัตลักษณ์บ้านเชียงเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด : กรณีร้านแม่ก-แบงค์แฮนเมด จังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 23 ฉบับที่ 1. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://so03.tcithaijo.org/index.php/jhssrru/article/251606/172011>, 30 เมษายน 2565.
- พจนก กาญจกจันทร์. (2559). บ้านเชียงปฐมบทโบราณคดีไทย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <https://museum.socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2017/09/banching.final.pdf>, 1 พฤษภาคม 2565.
- มานะ เอี่ยมบัว และผู้แต่งคนอื่น ๆ. (2556). การออกแบบและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต: ม.ป.ท.

- วิธภา กาลวิเศษ. (2554). *การพัฒนาลวดลายเพื่องานออกแบบจากอิทธิพลศิลปกรรมบ้านเชียง*. [ออนไลน์]
เข้าถึงได้จาก : <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-EJournal/article/download/6979/6027>, 25 มีนาคม 2565.
- สุขุมล เล็กสวัสดิ์. (2542). *การออกแบบและการตกแต่งเครื่องปั้นดินเผา*. กรุงเทพฯ: อักษรโสภณ.
- สุทัศน์ จันบัวลา และคณะ. (2559). *โครงการวิจัยการออกแบบและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าเครื่องปั้นดินเผาประเภทของที่ระลึก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี*. [ออนไลน์]
เข้าถึงได้จาก : http://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/front/end/Info/item./dc:58445, 18 เมษายน 2565.

โครงการศึกษาและออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี

ขวัญจิรา จันทรี¹ และ ศศิประภา เวชศิลป์¹

¹คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาธรรมชาติ รูปลักษณะ กายภาพดอกทานตะวันที่เป็นเอกลักษณ์จังหวัดสระบุรี 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกตกแต่งภายในบ้าน 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์เซรามิกตกแต่งภายในบ้าน

การดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของดอกทานตะวันและสไตล์การตกแต่งภายในบ้านรวมถึงหลักการด้านการออกแบบ ดำเนินการออกแบบ พัฒนา ให้เหลือจำนวน 3 รูปแบบ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบเซรามิก จำนวน 3 ท่าน และประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 51 คน โดยประเมินค่าข้อมูลในแบบ Rating Scale

ผลการวิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี รูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้งานมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.42) และผลความพึงพอใจของผู้บริโภคพบว่าผลิตภัณฑ์รูปแบบที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์ มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.54) ด้านราคา มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.44) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.42) และด้านการส่งเสริมตลาดมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.40) ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.45)

คำสำคัญ: ดอกทานตะวัน, ของตกแต่งภายในบ้าน, เซรามิก, สระบุรี

Study and Design Project for Interior Decoration from Sunflowers, Saraburi Province

Kwanjira Jantree¹ and Sasiprapa Wechasin¹

¹Faculty of Architecture and Design, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Abstract

The objectives of this research are 1) Study physical characteristics of sunflowers as a guideline for product development 2) Design interior decorations from sunflowers in Saraburi Province. 3) Assess the satisfaction of consumers towards home decorative products from sunflowers in Saraburi Province.

Conducting research by studying a sunflower and home interiors styles, as well as the principles of consistent design, development to be reduced to 3 patterns with hierarchical analysis techniques to be prototyped and evaluated by ceramics design experts 3 persons and assessed consumer satisfaction from a sample of 51 people by evaluating the data in a rating scale.

The results showed that product for interior decoration from sunflowers, Saraburi province Design 3 is the most suitable for use ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.42). And consumer satisfaction showed that Design 3 of product is very appropriate ($\bar{x} = 3.86$, S.D.= 0.54), the price side is very appropriate ($\bar{x} = 4.46$, S.D.= 0.44), the distribution channel side is very appropriate ($\bar{x} = 4.20$, S.D.= 0.42) and the marketing promotion side is very appropriate ($\bar{x} = 4.65$, S.D.= 0.40). The mean of analysis including all 4 aspects is very appropriate ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.45).

Keywords: Sunflower, Home Interior, Ceramic, Saraburi

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสระบุรีเป็นที่นิยมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพราะเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทยที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของภาคกลางและนับเป็นเสมือนด่านผ่านระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมลำดับต้นๆ ของประเทศไทย สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดสระบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกเจ็ดสาวน้อย ท่งทานตะวัน ฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์ก เป็นต้น เมื่อพูดถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดสระบุรีมักจะนึกถึงดอกทานตะวัน ท่งทานตะวันที่ถูกไว้บริการนักท่องเที่ยวที่จะแวะเที่ยวชม ถ่ายภาพ และชมความงามของท่งทานตะวัน จังหวัดสระบุรีซึ่งตั้งอยู่ที่บริเวณเขตติดต่อระหว่างจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ตามเส้นทางสายพัฒนานิคม-วังม่วง มีการทำไร่ทานตะวันกันมากในช่วงฤดูหนาวราวเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ริมฝั่งถนนจะสะพรั่งไปด้วยสีเหลืองของดอกทานตะวันเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้มาชม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2022)

ดอกทานตะวัน ชื่อวิทยาศาสตร์ *Helianthus annuus* L. ชื่อสามัญ Sunflower ชื่ออื่น ขอนตะวัน บัวทอง (ภาคเหนือ) วงศ์ Asteraceae ดอกทานตะวันนั้นมีความหมายแตกต่างกันไปตามแต่วัฒนธรรม เช่น The Sun Always Blooms ความรักดีในรัก ความทะนง ร่าเริงสดใส และเต็มไปด้วยชีวิตชีวา ทานตะวันช่วยให้ผู้ที่เห็นรู้สึกมีชีวิตชีวา กระปรี้กระเปร่า สดชื่น และสดใส เพราะเป็นดอกไม้ที่ยืนหยัดอย่างแข็งแกร่งและงามสง่าแต่ในเวลาเดียวกันก็ยังให้ความรู้สึกอบอุ่นและทรงพลัง ทานตะวันจึงเป็นดอกไม้ที่รุ่มรวยไปด้วยความหมายดีๆ ใช้แทนความซื่อสัตย์ มั่นคงในรัก ทานตะวันเป็นพืชที่เติบโตได้เร็วมาจากเมล็ด และมักจะมีหลายหัวต่อก้านใบของมันมีความคล้ายคลึงกับวัชพืช ทำให้บางคนคิดว่าทานตะวันทั่วไปเป็นวัชพืชเนื่องจากมันเติบโตได้ง่ายมาก แต่สำหรับทานตะวันที่ถูกปลูกเพื่อประดับในสวนส่วนตัวมักจะมีเพียงดอกเดียวต่อก้านเท่านั้นและมีให้เลือกมากกว่า 70 สายพันธุ์ และพันธุ์เหล่านี้ยังสามารถแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ ทานตะวันยักษ์ ทานตะวันแคระ และทานตะวันหลากสี (นิจศิริ เรื่องรังสี, 2547)

ของตกแต่งบ้าน ของใช้รอบตัว สร้างสรรค์บ้านให้สวยงาม ของต่างๆ ที่ใช้สำหรับการตกแต่งเป็นสิ่งสำคัญของการอยู่อาศัย ไม่ว่าจะเป็นบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ และคอนโดมิเนียม สาเหตุที่บอกว่า ของตกแต่งบ้านเป็นสิ่งจำเป็นหรือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องคิดสรรหาดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกดีไซน์ให้เหมาะสมต่อความต้องการหรือเรื่องความตรงกับงบประมาณที่มี เพราะชีวิตเราตลอด 24 ชั่วโมง อย่างน้อย 1 ใน 3 ของวัน เราต้องใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน ในวันหยุดสุดสัปดาห์ อาจใช้ชีวิตในบ้านตลอดทั้งวันเลย ดังนั้นหากบ้าน หรือคอนโดมิเนียม ได้รับการตกแต่งด้วยของตกแต่งบ้านอย่างถูกวิธีแล้ว จะช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีให้การใช้ชีวิตของเราได้ เพราะทุกรายละเอียดในบ้านคือสิ่งสำคัญ แต่ไม่ว่าจะใช้ประโยชน์ในด้านใดก็ตาม เมื่อถูกผลิตออกมาเพื่อให้ใช้ภายในบ้าน และเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยทำให้บ้านดูสวยงามเหมาะสมต่อความต้องการของเจ้าของบ้านมากขึ้น ย่อมถือว่าเป็นอุปกรณ์ตกแต่งบ้านทั้งหมดโดยจะมีการแบ่งประเภทของอุปกรณ์ตกแต่งบ้านหรือของตกแต่งบ้าน ออกเป็นหลายหมวดหมู่ เพราะภายในบ้านอาจถูกแบ่งออกเป็นทั้งห้องรับแขก ห้องครัว ห้องนอน ห้องน้ำ และส่วนต่างๆ ของบ้าน ทั้งภายในหรือภายนอก ดังนั้นจึงต้องเลือกอุปกรณ์ตกแต่งบ้านหรือของตกแต่งบ้านที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ประโยชน์ในการใช้งาน เพียงแต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การถูกออกแบบมาให้ใช้ในแต่ละจุดของบ้าน เช่น อุปกรณ์ตกแต่งบ้านที่สามารถใช้งานได้จริงอย่างที่ไม่

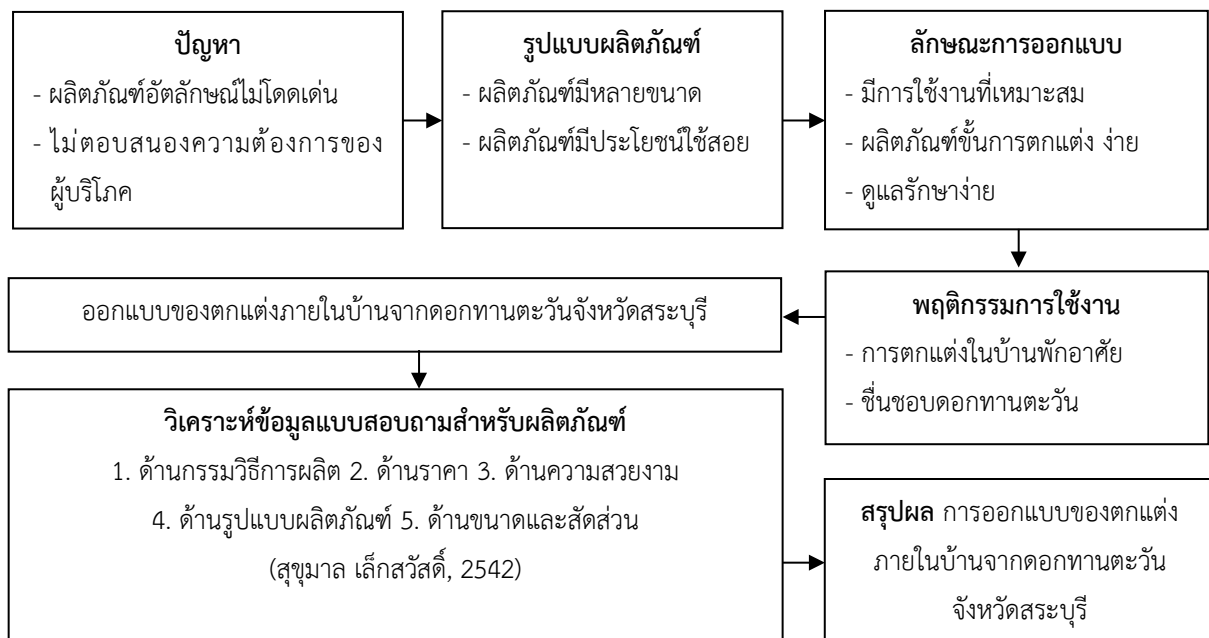
กระดาศชำระ ตู้กระจกที่สามารถเก็บยาได้ รูปภาพที่เปิดออกแล้วด้านหลังกลายเป็นตู้เก็บของได้ ลวดลายของผ้าผ่าน วอลเปเปอร์ ถึงนาฬิกาติดผนัง กรอบรูป และภาพตกแต่ง เพราะของตกแต่งบ้านเหล่านี้ช่วยเพิ่มสีสันและเพิ่มชีวิตชีวาให้กับบ้านได้เป็นอย่างดี ของแต่งบ้านนอกจากจะช่วยทำให้บ้านดูมีสีสันแล้ว ก็ยังช่วยบ่งบอกถึงไลฟ์สไตล์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ทั้งตัวคุณเองและผู้มาเยือนสัมผัสได้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่าง เพื่อรับรู้ถึงไลฟ์สไตล์ได้อย่างเต็มที่ (เควิน ร้อยแปดรีวิว, 2020)

จากที่กล่าวมาข้างต้นด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำงานวิจัย โครงการศึกษาและออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี โดยนำเอกลักษณ์ดอกทานตะวันของจังหวัดสระบุรีมาประยุกต์ในผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นเอกลักษณ์ดอกทานตะวันของจังหวัดสระบุรีให้มีความทันสมัยตรงกับความต้องการของผู้บริโภค แนวทางการขยายโอกาสทางการตลาด และการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ศึกษาธรรมชาติ รูปลักษณ์ กายภาพดอกทานตะวันที่เป็นเอกลักษณ์จังหวัดสระบุรี
2. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกตกแต่งภายในบ้าน
3. ประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์เซรามิกตกแต่งภายในบ้าน

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิด
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

การดำเนินงานวิจัย

แนวทางในการศึกษาและออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรีให้มีประสิทธิภาพในการใช้งานมากที่สุด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นนำไปประกอบกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดขอบเขตการดำเนินงานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

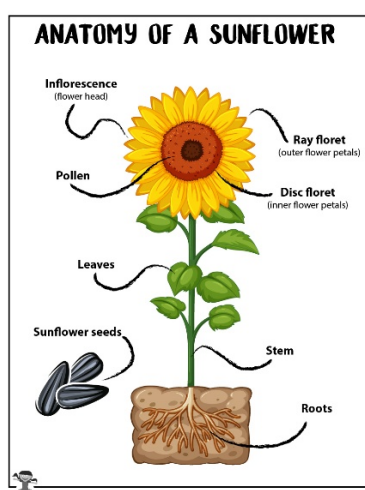
ดังนั้นในการศึกษาเพื่อบรรลุจุดประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการออกแบบเป็น 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ขั้นที่ 2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ขั้นที่ 3 สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- ขั้นที่ 6 พัฒนาการออกแบบ
- ขั้นที่ 7 เขียนแบบเพื่อการผลิต
- ขั้นที่ 8 สร้าง Model เพื่อนำเสนอผลงาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ศึกษารัสมชาติ รูปลักษณ์ กายภาพดอกทานตะวันที่เป็นเอกลักษณ์

การวิเคราะห์การศึกษาข้อมูลดอกทานตะวัน ดอกทานตะวันเป็นพืชอายุสั้นที่มีระบบรากลึกและเป็นระบบรากแก้ว มีอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 100-120 วัน สามารถทนแล้งได้ดีและเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนและกึ่งร้อน นอกจากนี้ยังปลูกได้ดีในดินเกือบทุกสภาพยกเว้นดินที่มีสภาพเป็นกรดจัดและมีน้ำท่วมขัง

ภาพที่ 2 องค์ประกอบต้นทานตะวัน

ที่มา : <https://www.woojr.com/sunflower-activity-pages-for-kids/anatomy-of-a-sunflower-free-printable-2/>

1.1 ดอกทานตะวันประกอบไปด้วย

1.1.1 ต้น เป็นพรรณไม้ล้มลุก ที่อายุเพียง 1 ปี ลักษณะของลำต้นเป็นแกนแข็ง ตั้งตรง มีขนขึ้น ลำต้นมีความสูงประมาณ 3-3.5 เมตร

1.1.2 ใบ มีลักษณะเป็นรูปกลมรี โคนใบโค้งเว้าเป็นรูปหัวใจ ส่วนปลายใบแหลม ริมขอบใบหยัก ย่อเป็นแบบฟันปลา บริเวณหลังและใต้ท้องใบ มีขนสากขึ้นประปราย ใบมีขนาดประมาณ 4-12 นิ้ว กว้างประมาณ 3.5-10 นิ้ว ก้านใบยาว

1.1.3 ดอก ดอกออกเป็นช่อ หรือเป็นกระจุก ขนาดใหญ่จะออกบริเวณยอด หรือรอบๆ

1.1.4 ลำต้น ลักษณะของดอกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ ตรงกลางดอกเป็นเกสรตัวเมีย 1 อัน และ เกสรตัวผู้ 5 อัน กลีบดอกวงในมีสีเหลือง ส่วนกลีบดอกวงนอกมีสีเหลืองอ่อน หรือเหลืองทอง มีขนาดยาวประมาณ 1-4 นิ้ว ฐานดอกมีสีเขียวเชื่อมติดกัน

1.1.5 ฝัก มีลักษณะเป็นรูปกลมรี มีสีขาว สีเทา หรือสีดำ ขนาดยาวประมาณ 6-17 มม.

1.1.6 เมล็ด มีเมล็ด เพียง 1 เมล็ด เป็นสีเหลืองอ่อน

1.2 ผลิตภัณฑ์จากดอกทานตะวัน

มีการนำดอกทานตะวันมาเป็นผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ

1.2.1 นำต้นดอกทานตะวันมาทำผลิตภัณฑ์ เช่น เมล็ดทานตะวันคั่ว น้ำมันทานตะวัน ทานตะวัน แห้ง นำมาหล่อเรซิน เป็นต้น

1.2.2 นำกายภาพ อัดลักษณะ เอกลักษณะ ของดอกทานตะวันมาออกแบบโดยใช้วัสดุอื่น เช่น ผ้า กันเปื้อนลายทานตะวัน เคสโทรศัพท์ลายทานตะวัน จานลายทานตะวัน เป็นต้น

1.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์

1.3.1 สีเหลืองอมส้ม หมายถึง ความสุข ความอบอุ่น และความสดใส

1.3.2 สีเขียว หมายถึง การเติบโต ความสดชื่น และพลังแห่งการฟื้นฟู

1.3.2 สีน้ำตาล หมายถึง ความมั่นคง ความเรียบง่าย ความเข้มแข็ง มิตรภาพ และความทนทาน

สรุปผลการวิเคราะห์ ทานตะวันมีการนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อย่างแพร่หลาย และมีสินค้ามากมาย ใช้ดอกทานตะวันจริงๆ มาทำผลิตภัณฑ์ หรือนำกายภาพ เอกลักษณะ อัดลักษณะมาออกแบบเพื่อนำไปสู่เป็นผลิตภัณฑ์

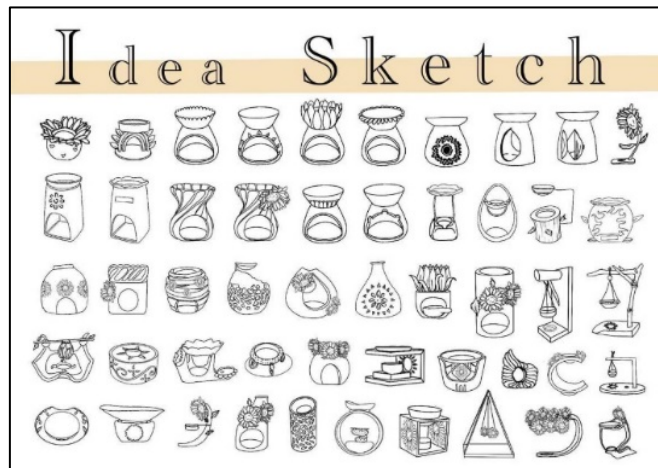
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินรูปแบบเพื่อนำมาศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์

ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์วัสดุจากเอกสารชั้นทุติยภูมิและเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้ในออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี ผลจากการศึกษาพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ชื่นชอบการ นิยมตกแต่งห้องนั่งเล่น การพิจารณาในการตัดสินใจซื้อคือความสวยงามมากที่สุดและรองลงมา

เป็นประโยชน์ใช้สอย ผู้บริโภคเลือกเครื่องหอมภายในห้องมากที่สุด รองลงมาเป็น ประติมากรรม ให้มีขนาดกลาง และใช้สีจากดอกทานตะวัน

3. ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบ

3.1 การระดมความคิด (Idea Sketch)

ภาพที่ 3 Idea Sketch

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

3.2 ผลการออกแบบ (Sketch Design)

จากการระดมความคิด (Idea Sketch) ได้เลือกออกมา 3 แบบมาพัฒนาต่อมาเป็น Sketch Design 3 รูปแบบ และได้เลือกรูปแบบ Sketch Design 3 มาทำผลิตภัณฑ์

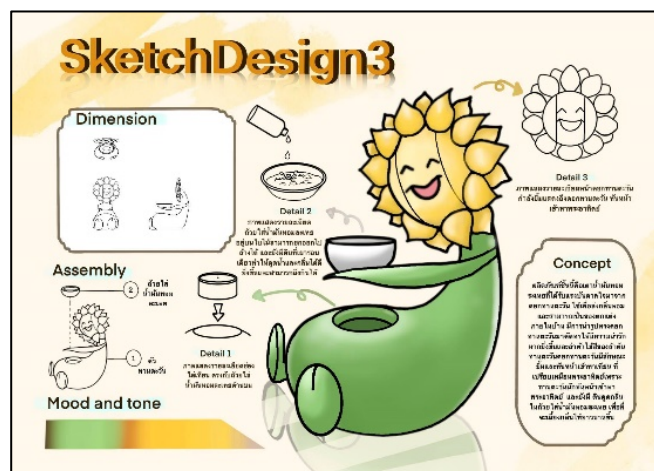

ภาพที่ 4 Sketch Design 1

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 5 Sketch Design 2
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 6 Sketch Design 3
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4. ผลประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากการประเมิน และนำมาวิเคราะห์ในแบบประเมินค่า (Rating Scale) ผลจากการประเมินคุณภาพจากความพึงพอใจของผู้บริโภค มีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายความว่า	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายความว่า	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายความว่า	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายความว่า	เห็นด้วยมากที่สุด

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก รูปแบบที่ 1 (n=3)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเลือกเตาเผาหม้อหอยเซรามิก	4.33	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านกรรมวิธีการผลิต	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3. ด้านขนาดและสัดส่วน	3.66	1.15	เหมาะสมมาก
4. ด้านความสวยงาม	4.66	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
5. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.66	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.26	0.77	เหมาะสมมาก

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก รูปแบบที่ 2 (n=3)

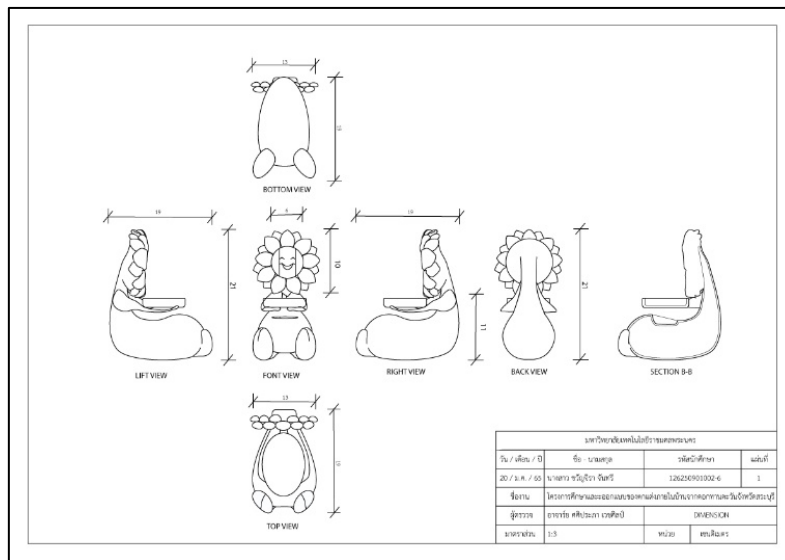
รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเลือกเตาเผาหม้อหอยเซรามิก	3.66	0.57	เหมาะสมมาก
2. ด้านกรรมวิธีการผลิต	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
3. ด้านขนาดและสัดส่วน	3.66	0.57	เหมาะสมมาก
4. ด้านความสวยงาม	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
5. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
รวม	3.86	0.82	เหมาะสมมาก

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเซรามิก รูปแบบที่ 3 (n=3)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเลือกเตาเผาหม้อหอยเซรามิก	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
2. ด้านกรรมวิธีการผลิต	4.66	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
3. ด้านขนาดและสัดส่วน	5.00	0	เหมาะสมมากที่สุด
4. ด้านความสวยงาม	5.00	0	เหมาะสมมากที่สุด
5. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.66	0.57	เหมาะสมมากที่สุด
รวม	4.66	0.42	เหมาะสมมากที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบการประเมินการจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเซรามิกของ ตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี ในรูปแบบที่ 3 มีความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.42)

4.1 การเขียนแบบเพื่อการผลิต

ภาพที่ 7 การเขียนแบบเพื่อการผลิต

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4.2 ขั้นตอนการผลิต (Process)

4.2.1 ผู้วิจัยเลือกใช้ ดินดำ (PBA) ในการขึ้นรูปชิ้นงาน ทุกขั้นตอน และทำการหล่อแม่พิมพ์ปูน โดยใช้วิธีหล่อทำดินแบบกลวง เพื่อให้ชิ้นงานมีน้ำหนักเบา

ภาพที่ 8 (ภาพซ้าย) เทน้ำดินลงแม่พิมพ์ปูน

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 9 (ภาพขวา) ถอดแม่พิมพ์ปูน

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 10 (ภาพซ้าย) ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 11 (ภาพขวา) ตกแต่งผลิตภัณฑ์

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4.2.2 หลังจากประกอบชิ้นงานเสร็จแล้ว จึงทำการตกแต่งสีได้เคลือบ ผู้วิจัยใช้สีสแตน (Stain) ในการลงสีทั้งหมด 4 สี ได้แก่ สีดอกทานตะวัน (Sunflower) สีเขียวทรอปิคอล (Tropical Green) สีดำ และสีชมพู (Blossom) จากนั้นนำเข้าเตาเผา โดยเผาชิ้นงานครั้งเดียว (One Firing) ที่อุณหภูมิ 1200°

ภาพที่ 12 ตากผลิตภัณฑ์ดินให้แห้ง

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 13 (ภาพถ่าย) ตกแต่งผลิตภัณฑ์ก่อนการเผา

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ภาพที่ 14 (ภาพขาว) วางผลิตภัณฑ์ในเตาเผา

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4.3 ผลิตภัณฑ์ (Product)

ภาพที่ 15 ผลิตภัณฑ์ (Product)

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวัน (n=51)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.86	0.54	เหมาะสมมาก
2. ด้านราคา	4.46	0.44	เหมาะสมมาก
3. ด้านช่องทางการจำหน่าย	4.20	0.42	เหมาะสมมาก
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.65	0.40	เหมาะสมมาก
รวม	4.04	0.45	เหมาะสมมาก

สรุปผลการวิเคราะห์ ข้อมูลแบบการประเมินการจากผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี ผลความเหมาะสมของผู้บริโภคแบบที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.54) ด้านราคามีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.44) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.42) และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.40) ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 4 ด้านมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.45)

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาตามขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะกายภาพดอกทานตะวันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผลการวิเคราะห์การศึกษาลักษณะกายภาพดอกทานตะวัน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์เจ้าของไร่นาทานตะวันด้านการปลูกทานตะวัน พบว่า ดอกทานตะวันเป็นพืชอายุสั้น มีระบบรากลึกและเป็นระบบรากแก้ว มีอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 100-120 วัน ปลูกปีละครั้ง เริ่มปลูกในช่วงปลายตุลาคม เริ่มบานและเข้าชมได้ในช่วงพฤศจิกายน และเริ่มกัมน้ำหรือถูกรื้อถอนในช่วงต้นมกราคม สามารถทนแล้งได้ดีและเจริญเติบโตได้ดีในเขตร้อนและกึ่งร้อน นอกจากนี้ยังปลูกได้ดีในดินเกือบทุกสภาพยกเว้นดินที่มีสภาพเป็นกรดจัดและมีน้ำท่วมขัง มีการนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์อย่างแพร่หลาย และมีสินค้ามากมายใช้ดอกทานตะวันมาทำผลิตภัณฑ์ หรือนำเอกลักษณ์ของดอกทานตะวัน คือ สี ดอก ใบ ต้น นำมาตัดทอน หรือนำลักษณะพฤติกรรมของดอกทานตะวัน มาร่วมด้วย คือ ดอกทานตะวันมักจะหันหน้าเข้าหาแสงอาทิตย์

2. เพื่อออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี

ผลการวิเคราะห์ การออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นไปตามหลักการออกแบบ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์และเพิ่ม

มูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ แบบร่างที่ผ่านการคัดเลือกทั้งหมดจำนวน 3 รูปแบบ คัดเลือกโดยใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) ค่าเฉลี่ยรวม และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการประเมินแบบร่าง พบว่า รูปแบบที่ 3 เหมาะสมที่จะนำมาผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มคนทำงานภายในที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 51 คน โดยใช้หลักการตลาด 4Ps ซึ่งพิจารณาได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านการจัดจำหน่าย และ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า กลุ่มคนทำงานภายในที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑลประเมินความคิดเห็นพึงพอใจมากที่สุด สำหรับผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานในเรื่องของ วัสดุ คุณสมบัติ รูปทรง และลวดลายนำมาเป็นแนวคิดในการออกแบบของตกแต่งภายในบ้านจากดอกทานตะวันจังหวัดสระบุรี ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และผลความเหมาะสมของผู้บริโภค รูปแบบที่ 3 ด้านผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 3.86, S.D. = 0.54) ด้านราคามีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.44) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.42) และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.40) ค่าเฉลี่ยในการวิเคราะห์รวมทั้ง 4 ด้าน มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}$ = 4.04, S.D. = 0.45)

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกลักษณ์ ลักษณะของดอกทานตะวัน รวมทั้งกระบวนการออกแบบเซรามิก เพื่อใช้เป็นแนวทางในรูปแบบใหม่ๆ โดยมาจากองค์ความรู้ ความสามารถ และศักยภาพ
2. เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนารูปแบบเตาหอมระเหยเซรามิก เพื่อความหลากหลาย ทั้งเรื่องวัตถุดิบ ขนาด สัดส่วน จุดประสงค์การใช้งาน โดยเพิ่มคุณค่า ความโดดเด่น และเอกลักษณ์
3. ควรมีการศึกษาส่วนอื่นๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบให้มีความหลากหลายมากขึ้นและเป็นที่ยอมรับของตลาดในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2022. *ทานตะวันข้อมูลการท่องเที่ยว*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก: <https://thai.tourismthailand.org/Attraction/%E0%B8%97%E0%B8%B%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%99-2>.
- เควิน ร้อยแปดรีวิว. 2020. *ของตกแต่งบ้าน อุปกรณ์ตกแต่งบ้าน*. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565 จาก: 108reviews.com.
- นิจศิริ เรืองรังษี. 2547. *สมุนไพรไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พี เฮลท์ตี้

- บ้านไอเดีย. 2021. สไตล์การตกแต่งบ้าน. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 28 มีนาคม 2565 จาก:
<https://www.banidea.com/light-and-sweet-nordic-home-decor/>.
- รักดอก. 2020. ดอกทานตะวันคือ คุณสมบัติ. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก:
:https://rakdok.com/%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%99/.
- ศศิประภา เวชศิลป์. 2562. ศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์ชุดเครื่องหอมเซรามิกส์จากแนวคิดศิลปะอิสลาม. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2565
จาก:http://ebook.lib.kmitl.ac.th/assets/library/reader/reading/index.php.
- สุชุมาล เล็กสวัสดิ์. 2542. การออกแบบและการตกแต่งเครื่องปั้นดินเผา. กรุงเทพฯ: อักษรโสณ.
- Mon. 2023. เทคนิคการตกแต่งห้อง. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก:
<https://sites.google.com/site/mind2476/>.
- Sb Design Square. 2021. ความหมายของ ของตกแต่ง [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก:
<https://www.sbdesignsquare.com/home-decor>.
- Talontiew. 2016. ทานตะวันในแต่ละอำเภोजังหวัดสระบุรี. [ออนไลน์], ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2565 จาก:
<https://www.talontiew.com/saraburi-sunflower-fields/>.

อ่านและสืบค้นวารสารฉบับย้อนหลังได้ที่

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JFAD>

Journal of the Faculty of Architecture and Design

ISSN 2822 - 0757 (Online)

RMUTP
RMUTP